

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΞΑ'

ΤΕΥΧ. Α'

ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΙΟΥΝΙΟΥ 1987

ΑΡΙΘ. 9

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ *

Οί έορτασμοί τής 150ετηρίδος του Πανεπιστημίου 'Αθηνών και τής Θεολογικής του Σχολής φέρνουν στο προσκήνιο τὸ ἐρώτημα γιά τὸ ποία εἶναι ἡ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ σχέσις τής Θεολογίας πρὸς τοὺς διαφόρους ἐπὶ μέρος κλάδους τής 'Επιστήμης, οἱ ὁποῖοι ἤδη θεραπεύονται ἡ θὰ ἦταν δυνατὸ στὸ μέλλον νὰ θεραπεύωνται ἐν ὅλῳ ἡ ἐν μέρει στὸ Πανεπιστήμιον τοῦτο ἢ σὲ ὁποιοδήποτε ἄλλο Πανεπιστήμιον.

Ἡ μεθοδολογία τῶν ἐπιστημῶν αὐτῶν δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἰσοπεδωθῇ ὑπὸ τὸν ὁδοστρωτήρη τής ὁμοιομορφίας. Οἱ φυσικὲς ἡ πνευματικὲς ἐπιστῆμες τοῦ «πραγματικοῦ εἶναι» στηρίζονται a posteriori στὶς ἐντυπώσεις τῶν ἐξωτερικῶν αἰσθήσεων ἡ στὴν ἐσωτερικὴ αἴσθησι καὶ ἐμπειρία καὶ ξεκινᾶνε ἀπὸ τὸ ἀτομικὸ καὶ τὸ συγκεκριμένον, γιά νὰ φθάσουν σὲ γενικὲς ἐννοιες καὶ νόμους· γι' αὐτὸ χρησιμοποιοῦν ἐπαγωγικὴ μέθοδο σὲ διανοητικὴ πορεία, ποὺ γενικεύει. Ἀντιθέτως οἱ ἐπιστῆμες τοῦ «ἰδεατοῦ εἶναι» ξεκινᾶνε a priori ἀπ' τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα καὶ ἐρευνοῦν λογικὰ ἡ μαθηματικὰ ἡ ἀξιολογικὰ ἀντικείμενα, τὰ ὁποία στέκονται ἀπέναντι στὴ συνεί-

δησί μας ὡς κάτι τὸ κανονιστικόν, ὡς κάτι ποὺ ἔχει γιά μᾶς ἄχρονη ἰσχὺ καὶ μᾶς ἐπιβάλλει ὠρισμένους κανόνες· ἐπομένως οἱ ἐπιστῆμες αὐτὲς ἀσχολοῦνται ὄχι μὲ συγκεκριμένα ἡ ἀτομικά, ἀλλὰ μὲ ἀφηρημένα καὶ γενικὰ ἀντικείμενα, καὶ χρησιμοποιώντας τὴν παραγωγικὴ μέθοδο καὶ τὴ λογικὴ ἀφαίρεσι, ποὺ ἀπομονώνει καὶ ἐξατομικεύει, προχωροῦν ἀπὸ τὸ γενικὸ στὶς ἰδιαίτερες καὶ ξεχωριστὲς ἐκδηλώσεις ἡ ἐφαρμογὲς του.

Σημαντικὲς μεθοδολογικὲς διαφορὲς ὑπάρχουν μέσα στὸ βασιλεῖον τῶν ἐπιστημῶν τοῦ πραγματικοῦ. Οἱ φυσικὲς ἐπιστῆμες εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νομοθετικὲς, διότι ἔχουν ὡς σκοπὸν νὰ ἀνακαλύψουν τὶς σχέσεις, ποὺ ὑπάρχουν μεταξύ τῶν φυσικῶν φαινομένων καὶ νὰ τὶς διατυπώσουν σὲ νόμους. Ἀντιθέτως οἱ πνευματικὲς ἐπιστῆμες εἶναι κατὰ κανόνα ἰδιογραφικὲς, διότι προσπαθοῦν νὰ κατανοήσουν στὴν ἰδιοτυπία τοὺς μεμονωμένους καὶ ἀνεπανάληπτες ἐκφάνσεις τοῦ ἱστορικοῦ καὶ τοῦ πνευματικοῦ βίου. Οἱ φυσικὲς ἐπιστῆμες χρησιμοποιοῦν τὴν ἐξήγησι, μὲ τὴν ὁποία μέσα στὰ πλαίσια τῶν μερικωτέρων καὶ γενικωτέρων ἀλληλεξαρτήσεων προσπαθοῦν νὰ ἀναγάγουν τὰ καθ' ἕναστος καὶ ἐπὶ μέρος ἀντικείμενα καὶ φαινόμενα στὶς αἰτιώδεις σχέσεις τοὺς ἡ στοὺς νόμους, ποὺ τὰ διέπουν· τὴν ἀστραπὴ λ.χ. ἀνάγουν στὸν ἠλεκτρισμὸ καὶ τὸ φῶς σὲ κύματα ἡ σὲ σωματίδια. Οἱ πνευματικὲς ἐπιστῆμες χρησιμοποιοῦν, ἀντὶ τής ἐξηγήσεως, τὴν ἐρμηνεία, μὲ τὴν ὁποία προσπαθοῦν νὰ ἐρμηνεύσουν καὶ κατανοήσουν τὶς ἐκφάνσεις τοῦ πνευματικοῦ βίου καὶ πολιτισμοῦ, εἰσδύοντας στὸ βαθύ-

* Διάλεξις, ποὺ ἔγινε τὴν 27ῃ Μαΐου 1987 στὴ Μεγάλῃ Αἴθουσα Τελετῶν τοῦ Κεντρικοῦ Κτηρίου τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν στὰ πλαίσια τῶν πνευματικῶν καὶ ἐορταστικῶν ἐκδηλώσεων, ποὺ πραγματοποιήθηκαν καθ' ὅλον τὸν μῆνα Μαῖο πρὸς ἀποτίμησι τής ἀποστολῆς καὶ τοῦ ἔργου τής Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦτου, ἐξ ἀφορμῆς τοῦ πανηγυρικοῦ ἐορτασμοῦ τής 150ετηρίδος αὐτῆς. Μετὰ τὴν διάλεξι ὁ Χορὸς Ψαλτῶν τοῦ Ἰδρυμάτος Βυζαντινῆς Μουσικολογίας τής Ἐκκλησίας τής Ἑλλάδος «Οἱ Μαῖστορες τής Ψαλτικῆς Τέχνης», ὑπὸ τὴν χοραρχία τοῦ Ἀναπληρωτοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς τής Σχολῆς Μουσικολόγου κ. Γρηγορίου Θ. Στάθη ἔψαλεν ἐπικαίρους βυζαντινοὺς καὶ μεταβυζαντινοὺς ὕμνους.

τερο νόημά τους και συλλαμβάνοντας τὰ βαθύτερα αξιολογικά βιώματα, πού έχουν εκφρασθῆ και εἶναι θησαυρισμένα μέσα στά δημιουργήματα τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἡ καθεμιὰ ἀπό τίς ἐπιστῆμες, πού στεγάζονται στό Πανεπιστήμιο, ἀποβλέπει στή δημιουργία συστήματος ὁμοειδῶν γνώσεων. Οἱ διαφορές τους σχετίζονται εἴτε πρὸς τὸ καθ' ὕλην ἀντικείμενον (objectum materiale), τὸ ὁποῖο μελετοῦν, εἴτε πρὸς τὸ κατὰ τὴ μορφή ἀντικείμενο (objectum formale) ἢ ἀκριβέστερα πρὸς τὴν μορφολογικὴ σκοπιὰ τῆς θεωρήσεως και πρὸς τὴν εἰδικὴ ὀπτικὴ γωνία, ὑπὸ τὴν ὁποία γίνεται ἡ διερεύνησις τοῦ καθ' ὕλην ἀντικειμένου. Τὸ objectum materiale ἢμπορεῖ νὰ εἶναι κοινὸ σὲ πολλὰς ἐπιστῆμες, οἱ ὁποῖες ὅμως τὸ ἐρευνοῦν ὑπὸ διαφορετικὴ ὀπτικὴ γωνία.

*

Λαμβάνοντας αὐτὰ ὑπ' ὄψιν, ἢμποροῦμε νὰ κατανοήσωμε γιατί και ἡ θεολογικὴ ἐπιστῆμη ἔχει τὴ θέσι της μέσα στό πλουραλιστικὸ Πανεπιστήμιο. Ἄλλὰ ποία εἶναι ἡ ἰδιότυπη ὕψη της και ποία εἶναι τὰ σημεῖα ἐπαφῆς και τὰ γεφύρια, πού τὴν συνδέουν ἢ πού εἶναι δυνατὸν και πρέπει νὰ τὴν συνδέουν με τίς ἄλλες ἐπιστῆμες;

Ἡ θεολογικὴ ἐπιστῆμη εἶναι διαλεύκανσις, κατανόησις και μορφοποιήσις τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ με στοχασμό, ὁ ὁποῖος ἔχει τρόπον τινὰ ἀνακλαστικὸ και κατοπτρικὸ χαρακτῆρα, διότι ἀνακλᾷ τὰ ὀρώμενα στό κάτοπτρο τῆς ψυχῆς τοῦ πιστοῦ, ὁ ὁποῖος βιώνει ἐμπειρικῶς τὴν Ἀποκάλυψιν αὐτῆ. Ὁ κατοπτρικὸς αὐτὸς στοχασμὸς εἶναι δυνατός, διότι στό θρησκευτικὸ βίωμα ἔχομε τὴν ἄμεση ἐσωτερικὴ θέα και ἐμπειρία τοῦ πολυμεροῦς γεγονότος τῆς αὐτοαποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ, ἢ ὁποία γίνεται εἴτε με τὰ «ἐνσημαινόμενα» στό βιβλίον τῆς ὕλικῆς και τῆς λογικῆς κτίσεως· εἴτε με προσιτὲς στήν ἀνθρωπίνην διάνοια ὑπερυποκειμενικὲς και μεταδόσιμες ἀναλογικὲς ἢ συμβολικὲς ἐννοιες, κρίσεις και διατυπώσεις, τίς ὁποῖες χρησιμοποιοεῖ και αὐτῆ ἢ γλῶσσα τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως ἢ τῶν ἐρμηνευτῶν της· εἴτε με τὰ θεῖα δρώμενα μέσα στήν ἱστορία τοῦ ἔργου τῆς σωτηρίας.

Ἡ πίστις, πού εἶναι τρόπον τινὰ ἀπάντησις τοῦ ἀνθρώπου στήν Ἀποκάλυψιν τοῦ Θεοῦ, συνδέεται ἀναπόφευκτα ὄχι μόνον με τὴ συναισθηματικὴ και βουλευτικὴ, ἀλλὰ και με τὴ νοητικὴ σφαῖρα, διότι τὸ πιστεῦον και τὸ διανοητικῶς στοχαζόμενο ἀνθρώπινο ὄν εἶναι ἓνα και τὸ αὐτό. Σύμφωνα πρὸς τίς ἐκφράσεις τοῦ Ἀπ. Παύλου και τοῦ ἁγίου Εἰρηναίου, ἢ ἐν τῷ Χριστῷ ἀνακεφαλαίωσις τῶν οὐρανίων και ἐπιγείων ὄντικῶν πραγματικότητων, τὸ «ἀνακεφαλαίωσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς και τὰ ἐπὶ τῆς γῆς» (Ἐφ. α', 10) σημαίνει ὄχι ἄρνησι, ἀλλὰ κατάφασις και ἐξευγενισμὸς, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τοῦ ἐμφύτου λογικοῦ στοχασμοῦ, ἀκόμη και αὐτοῦ τοῦ ἀριστοτελικοῦ «θαυμάζειν» και «ἐξετάζειν». Ἐὰν κάθε πιστὸς ἔχη τὸ — ἔστω προεπιστημονικὸ — θεολογεῖν και φιλοσοφεῖν, πολὺ περισσότερο ὁ θεολόγος-ἐπιστῆμων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποξενωθῆ ἀπὸ τὴν ἐμφυτὴ ἀνθρωπολογικὴ τάσι τοῦ «διανοεῖσθαι», τοῦ «θεολογεῖν», τοῦ «φιλοσοφεῖν».

Ἡ ἐνότης τῆς συνειδήσεως και τῆς προσωπικότητος, πού δημιουργεῖται ἀπὸ τὸ «ἐγώ», συντελεῖ ὥστε και ἡ διάνοια νὰ συμμετέχη σὲ κάθε βίωμα. Ἐτσι ἢ γινώσκουσα συνείδησις, με ἐσωτερικὴ νομοτέλεια και ἀναγκαιότητα, προσπαθεῖ νὰ εἰσδύση λογικῶς στό περιεχόμενο τῆς ἐμπειρικῆς θεοπτίας και τοῦ θρησκευτικοῦ βιώματος και νὰ προχωρήση ἀπὸ τὴ σφαῖρα τῆς συγκεκριμένης βιώσεως τοῦ Ἁγίου στή σφαῖρα τῆς ἀφηρημένης ἐννοίας αὐτοῦ, ἀπὸ τὴν ἐμπειρία τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι «ὁ Ὄν», στή λογικὴ προσπέλασι τοῦ Θεοῦ. Ἡ θρησκευτικὴ πίστις μορφοποιοεῖται και ἐκφράζεται πρῶτα-πρῶτα με «ὄντολογικὲς κρίσεις» και διατυπώσεις, (π.χ. «ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀκατάληπτην και ἀνεξιχνίαστην οὐσίαν Του ὁ Θεὸς ἔχει προσιτὲς στήν ἀνθρωπίνην ἐμπειρία ἄκτιστες ἐνέργειες»). Ἡ ἀποκάλυψις σ' ἐμᾶς τῶν ἀκτίστων θεῶν ἐνεργειῶν ἐπιτρέπει τὴ μορφοποίησι τῆς θρησκευτικῆς πίστεως εἴτε και με ἄλλες «ὄντολογικὲς κρίσεις» (π.χ. «ὁ Θεὸς εἶναι παντοδύναμος, παντογνώστης, πανταχοῦ παρών»), εἴτε με «ἀξιολογικὲς κρίσεις», πού ἀποδίδουν στὸν Θεὸ ἀξιολογικά κατηγορήματα και ἠθικὲς ἰδιότητες (λ.χ.

«ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος, πανάγαθος», εἶναι τὸ «summum bonum»). Ἡ ἱστορία τῆς πατερικῆς θεολογίας, τοῦ ἀντιαιρετικοῦ ἀγῶνος καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων δείχνει πόσον ὁ θεολογικὸς στοχασμὸς βοήθησε στὴν ἀνάπτυξι καὶ διατύπωσι τῶν δογμάτων.

Στὴ Θεολογία ἡ ἔννοια τοῦ Θεοῦ ἔχει περιεχόμενο διαφορετικὸ ἀπὸ ἐκεῖνο, ποῦ ἔχει στὴ Φιλοσοφία. Ἀπὸ τὴν ἀποψι τῆς ἀναφορικότητος τῆς Θεολογίας καὶ τῆς Φιλοσοφίας, ἀπὸ τὴν ἀποψι τοῦ ἀντικειμένου, πρὸς τὸ ὅποιο αὐτὲς τείνουν, ὁ Θεὸς τῆς Μεταφυσικῆς δὲν εἶναι ὁ προσωπικὸς Θεὸς τῆς Θρησκείας, πρὸς τὸν Ὅποῖο λέγομε «Σὺ» ἢ «Κύριε» ἢ «Πάτερ», δὲν εἶναι ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας. Ἐὰν ὁ Θεὸς τῆς Φιλοσοφίας εἶναι ἓνα ἀντικείμενο τῆς διανοίας, ἀντίθετα ὁ Θεὸς τῆς Θρησκείας εἶναι ὑποκείμενο, ποῦ ἔρχεται σὲ σῶζουσα σχέσι πρὸς τὸν ἄνθρωπο.

Ἐπομένως ὁ Θεὸς τῆς (Χριστιανικῆς) Θεολογίας εἶναι ὅπως Αὐτὸς παρουσιάζεται στὴν πλήρη αὐτοαποκάλυψι Του μετὰ τὴ φανέρωσι τοῦ μυστηρίου τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ μετὰ τὴν προοδευτικῶς χωροῦσα Ἱστορία τῆς σωτηρίας, ἡ ὁποία συνεχίζεται μέσα στὴν Ἐκκλησία. Ἡ Θεολογία, ὅταν δὲν ἐκφυλίζεται μετὰ συρρίκνωσι σὲ ἐπαγγελματικὸ θρησκευολογικὸ ἐνδιαφέρον, εἶναι πάντοτε ἐκκλησιαστικὴ ἐπιστήμη τῆς πίστεως, ποῦ διαρκῶς καλλιεργεῖται καὶ τροφοδοτεῖται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία καὶ ὑποβοηθεῖ ἀδιακόπως αὐτὴν πρὸς αὐτοκριτικὴ καὶ ἀναζωπύρησι τῆς αὐτοσυνειδησίας καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τῆς ἀληθινῆς τῆς ταυτότητος.

Ὁ ἐκκλησιαστικὸς χαρακτήρ τῆς Θεολογίας σημαίνει ἐξοδὸ τῆς ἀπὸ κάθε στατικότητα καὶ ἀπολίθωσι, διότι προϋποθέτει δυναμικὴ ἀντιπαράθεσι πρὸς τὶς ἐκάστοτε χωροχρονικὲς συνθήκες καὶ πολιτισμικὲς καταστάσεις, ὑπὸ τὶς ὁποῖες ἡ Ἐκκλησία μετὰ τὸν θεανθρώπινο χαρακτήρ᾽α τῆς συνεχίζει τὴν ἀνακαινιστικὴ καὶ νικηφόρα πορεία τῆς μέσα στὸν κόσμο.

Ἡ ἐκκλησιολογικὴ διάστασις τῆς Θεολογίας εἶναι ἀπόδειξις γιὰ τὸ ὅτι πρόκειται ὄχι μόνον γιὰ ἀφηρημένη, θεωρητικὴ, διανοητικὴ ἐνασχόλησι περὶ τῆς ὑπερβατικῆς θείας

πραγματικότητος, ἀλλὰ καὶ γιὰ ἱστορικὴ ἐπιστήμη, ποῦ στρέφει τὸ θεολογικὸ στόχαστρο πάνω σὲ μοναδικὰ ἱστορικὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι γιὰ τοὺς πιστοὺς παρελθόντα καὶ παρωχημένα, ἀλλὰ — μέσα στὴν «Ἀνάμνησι» τῆς λειτουργικῆς καὶ μυστηριακῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας — ἔχουν καὶ στὸ παρὸν μυστηριώδη παρουσία καὶ ὀδηγοῦν τοὺς πιστοὺς στὴ βίωσι τοῦ «λειτουργικοῦ χρόνου» καὶ τοῦ γεγονότος, ὅτι τὸ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι σωτηριῶδες καὶ ἀπολυτρωτικὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι παρὼν στὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας καὶ σὲ κάθε λατρευτικὴ σύναξι, συνεχίζεται καὶ γίνεται ἐνεργὸ στὸ ἐκάστοτε «σήμερον». Γι' αὐτὸ ἡ λέξις «σήμερον» καὶ ἐνεστωτικὲς ἐκφράσεις χρησιμοποιοῦνται καὶ ἐπαναλαμβάνονται συνεχῶς στὰ λειτουργικὰ κείμενα.

Ἐπομένως ἡ Ἱστορία τῆς σωτηρίας (Heilsgeschichte) εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν objectum formale τῆς Θεολογίας, ἡ ὀπτικὴ τῆς γωνία, ὑπὸ τὴν ὁποία διερευνᾶται ἡ Θεία Ἀποκάλυψις ὡς τὸ κατ' ὕλην ἀντικείμενο τοῦ θεολογικοῦ στοχασμοῦ. Ἡ Θεολογία ἐπισημαίνει ὅτι τὸ ἔργο τοῦ Σωτῆρος, ποῦ σήμανε τὴν εἰσβολὴν τοῦ θείου καὶ τῆς αἰωνιότητος μέσα στὸν χρόνο καὶ στὶς γῆινες, ἐνδοκοσμικὲς καὶ ἱστορικὲς σχέσεις, εἶναι ἡ κινήτρια δύναμις ὁλόκληρης τῆς Ἱστορίας. Κατὰ τὴν εὐστοχὴν διατύπωσι τοῦ Ἐγγέλου, «ὄλη ἡ Ἱστορία κατευθύνεται πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ προέρχεται ἀπὸ αὐτόν· ἡ ἐμφάνισις τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ ἄξονας τῆς παγκοσμίου ἱστορίας». Διὰ τοῦ Χριστοῦ συντελέσθη καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ πραγματοποιεῖται θαυμαστὴ συνάντησις τοῦ ἀπείρου καὶ τοῦ πεπερασμένου, τοῦ ἀπολύτου καὶ τοῦ σχετικοῦ, τοῦ αἰωνίου καὶ τοῦ παροδικοῦ, τοῦ μεταφυσικοῦ καὶ τοῦ ἱστορικοῦ, τοῦ ὑπερβατικοῦ καὶ τοῦ ἐμπειρικοῦ.

Ὁ Χριστὸς μᾶς δείχνει τὴ μυστικὴ πύλη, ἀπὸ τὴν ὁποία ὁ ἄνθρωπος καὶ μέσα στὶς ἐπιγείας ἱστορικὲς συναρτήσεις ἀντικρῦζει τὸ γλυκοχάρμα τῆς «ὀγδόης ἡμέρας» τῆς δημιουργίας. Ἐτσι ἡ προβολὴ τῆς ἐσχατολογικῆς διαστάσεως εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς Θεολογίας, ἡ ὁποία τονίζει ὅτι κάθε πτυχὴ τῆς Ἱστορίας

Ο ΝΟΜΟΣ 1700/1987

ἢ περί δῆθεν ρυθμίσεως θεμάτων ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας(*)

Σεβασμιώτατοι,
Γέροντες, Γερόντισσες
Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

Ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας μας στήν προσπάθειά της νά ἀντισταθῇ σέ οποιαδήποτε ἐνέργεια πού θά ἀπέβλεπε στήν κατάργηση τοῦ αὐτοδιοικητοῦ της καί στήν πνευματική της αἰχμαλωσία, θεώρησε χρέος της νά πραγματοποιήσῃ μιὰ προσωπική ἐπικοινωνία μαζί σας καί νά σᾶς καταστήσῃ γινώστες τοῦ προβλήματος πού ἀπασχολεῖ αὐτήν τήν ἐποχή τῆν Ἐκκλησία μας. Πιστεύομε ὅτι δέν εἶναι ἓνα πρόβλημα πού ἐνδιαφέρει μόνο τοὺς Ἱεράρχες, ἀλλά ἓνα πρόβλημα πού ἀπασχολεῖ ὅλο τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας καί πού θά ἔχει βαθεῖες συνέπειες στήν ζωὴ καί τὴν δράση τῆς Ἐκκλησίας.

Θελήσαμε κατ' ἀρχὴν νά δώσουμε ἔμφαση στήν

* Ὁμιλία πού ἔγινε στίς 15 Μαΐου 1987 στὸ Μητροπολιτικὸ Ναὸ Ἀθηνῶν, πρὸς τὰ ἡγουμενοσυμβούλια τῶν Ἱ. Μονῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

αὐτῆς ἔχει οὐσιωδῶς χαρακτηῖρα ὑποσχέσεως καί ἐπαγγελίας, πού ἀφυπνίζει τὴν ἐλπίδα γιὰ τὸ μέλλον. Ἡ Θεολογία ποτὲ δέν πρέπει νά ἀποξενώνεται ἀπὸ τὸ ἀναπαλλοτρίωτο αὐτὸ δομικὸ στοιχεῖο της, πού ὑποβοηθεῖ τὴν καρποφόρο καί ἐπαναστατικὴ ἐνεργοποίησι τῆς Χριστοκεντρικῆς ἐσχατολογικῆς ἐλπίδος μέσα στὰ ἐκάστοτε ἱστορικὰ πλαίσια καί ἐντάσσει κάθε ἀληθινὰ προοδευτικὸ σχέδιο καί ὀραματισμὸ καί προγραμματισμὸ ὅχι μόνον μέσα στὸ σχετικὸ μέλλον, πού ἔχει ἀνοικτὴ τὴ δυνατότητα γιὰ ἓνα περαιτέρω καινούριο μέλλον, ἀλλὰ καί μέσα στὸ ἀπόλυτο καί ἀνυπέρβλητο μέλλον τῆς αἰωνιότητος τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖο εἶναι τὸ γενεσιουργὸ αἶτιο ὅλου τοῦ δυναμισμού κάθε προφητικῆς δράσεως μέσα στήν ἱστορία καί κατευθύνει τοὺς πιστοὺς νά ἐντάσσωνται ὀργανικὰ στήν πραγματικότητα τοῦ μεταμορφωμένου καί ἀνακαινιζομένου κόσμου. Ἡ ἐνεργοποίησις τοῦ νέου αἰῶνος γίνεται μέσα στὰ τοπικὰ καί χρονικὰ πλαίσια τοῦ παλαιοῦ. Ἐπομένως ἡ «καινὴ κτίσις» (Β' Κορ. ε', 17) ἐν Χριστῷ δέν ἔχει μόνον κατακόρυφη κατεύθυνσι πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἀλλὰ καί ὀριζόντια συνάρτησι πρὸς τὶς

προσευχῆ, γιὰτι ὡς μοναχοὶ γνωρίζομε, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἐκεῖνος, πού ἐνδιαφέρεται προσωπικὰ γιὰ τὴν ζωὴ μας, ἀφοῦ ἡ ἀκτιστὴ ἐνέργειά του διευθύνει ὅλον τὸν κόσμον. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ὑπερτάτη προσευχὴ εἶναι τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, γι' αὐτὸ θελήσαμε μὲ τὴν τέλεση τῆς Θείας Εὐχαριστίας νά ἀρχίσουμε αὐτὴν τὴν σὺναξη.

Ἡ προσευχὴ εἶναι τὸ ἀκαταγόνιστο ὄπλο τοῦ χριστιανοῦ. Αὐτὴ ἐνώνει τὸν ἄνθρωπο μὲ τὸν Θεό. Κατὰ τὴν προσευχὴ καί ἰδίως στήν Θεία Εὐχαριστία προσευχόμεστε στὸν Θεὸ γιὰ τὴν εἰρήνην τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ τὴν εἰρήνην τῆς χώρας καί ὅλου τοῦ κόσμου, προσευχόμεστε ἀκόμη γιὰ τοὺς ἄρχοντες «ἕνα ἡρεμον καί ἡσύχιον βίον διάγομεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καί σεμνότητι». Ὅπως ἡ υἡγία τοῦ ἀνθρώπου καί γενικὰ ὅλα τὰ ἐπίγεια χαρίσματα δέν ὑπάρχουν γιὰ νὰ λειτουργοῦν αὐτόνομα καί ἐνάντια στὸ Θεό, ἔτσι καί ἡ προσευχὴ ὑπὲρ τῆς υἡγίας τῶν ἀρχόντων δέν γίνεται γιὰ μιὰ αὐτονομίση καί γιὰ ἓνα αὐτοσκοπὸ, ἀλλὰ γιὰ τὴν δόξα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καί τὸν ἔπαινο τῆς Ἐκ-

βαθύτερες νοσταλγίες καί τοὺς ὀραματισμοὺς τῶν συνανθρώπων. Μάλιστα ὅσον περισσότερο τὰ ἀνακαινισμένα μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἀνυψώνονται ἀληθινὰ πρὸς τὸν οὐρανὸν, τόσο τὸ ὀπτικὸ πεδίο, πού παρουσιάζεται σ' αὐτὰ πρὸς τὴν ὀριζόντια κατεύθυνσι μὲ τὴ βοήθεια τοῦ εὐρυγωνίου φακοῦ τῆς Θεολογίας, γίνεται εὐρύτερο καί καλεῖ τοὺς πιστοὺς καί κατ' ἐξοχὴν τοὺς θεολόγους νά πραγματοποιοῦν διάλογο μὲ τοὺς ἄλλους (διάλογο διαφωτιστικὸ ἢ λυτρωτικὸ ἢ παραμυθητικὸ ἢ κριτικὸ).

Ἡ διαλογικὴ συνάντησις τῆς Θεολογίας μὲ τὶς ἄλλες ἐπιστῆμες ὠφελεῖ σημαντικῶς καί τὴν ἰδίαν, διότι σ' αὐτὲς βρῖσκει πάντοτε ὁμόλογα, ὁμογενῆ καί ὁμοιογενῆ μέσα ἐκφράσεως τοῦ μηνύματός της καί ἀνιχνεῖει τρόπους ἀνανεώσεως τῶν μεθόδων καί τῆς στρατηγικῆς τῆς ἀνακαινιστικῆς ἐργασίας τῆς Ἐκκλησίας.

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

κλησίας Του. 'Ανάγκη νά αναθέσουμε τὸ πρόβλημα πού ἀπασχολεῖ τὴν 'Εκκλησία μας αὐτὴν τὴν ἐποχὴ διὰ τῆς προσευχῆς στὸν Θεό.

Παράλληλα χρειάζεται και ἡ δική μας προσπάθεια, γιατί γνωρίζουμε, ὅτι ὅλα τὰ τῆς 'Εκκλησίας εἶναι Θεανθρώπινα. Πρέπει νά ζητοῦμε ἀπ' τὸν Θεὸ αὐτὸ πού ἐξαρτᾶται ἀπ' Αὐτὸν και πρέπει νά κάνουμε ἐμεῖς, ὅ,τι ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμᾶς. Τὸ τονίζουμε αὐτὸ γιατί δυστυχῶς πολλοὶ Χριστιανοὶ ζοῦν στὴν πράξη μιὰ μονοφυσιτικὴ και νεστοριανὴ ἐκκλησιολογία. "Ἄλλοι δηλ. ἐξαρτοῦν τὰ πάντα ἀπ' τὸν Θεὸ και ἄλλοι ἀπ' τὸν ἑαυτὸ τους. 'Ἄλλ' αὐτὸ δὲν εἶναι ἀπόλυτα ὕγιες. Δὲν πρέπει νά υπερτονίζουμε αὐτὸ τὸ θεῖο αὐτὸ τὸ ἀνθρώπινο στοιχεῖο. "Ὅλα πρέπει νά γίνονται θεανθρώπινα.

Αὐτὴ ἡ θέση μᾶς δίνει τὴν δυνατότητα νά προχωρήσουμε και σὲ ἄλλες παρατηρήσεις.

'Ἡ πρώτη εἶναι ὅτι ἡ 'Εκκλησία δὲν εἶναι ἕνα ἀνθρώπινο σωματεῖο, ἀλλὰ τὸ σῶμα τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ. Δὲν εἶναι μιὰ ἀνθρώπινη ὀργάνωση ἀλλὰ θεανθρώπινος ὀργανισμός. Κεφαλὴ τῆς 'Εκκλησίας εἶναι Αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς και κανένας ἄνθρωπος. Οἱ ποιμένες τῆς 'Εκκλησίας δὲν εἶναι ἀπλῶς οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Χριστοῦ, ὡσὰν ὁ Χριστὸς νά βρίσκεται στὸν Οὐρανὸ και νά παραχώρησε τὸ δικαίωμα τῆς διοικήσεως τοῦ Σώματός Του σὲ ἀντιπροσώπους, ἀλλὰ εἶναι τὸ μυστήριο τῆς παρουσίας Του. Και ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ κεφαλὴ τῆς 'Εκκλησίας και ἐπειδὴ τὸ "Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι ἡ ψυχὴ αὐτοῦ τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, γι' αὐτὸ ἡ 'Εκκλησία πάντοτε νικᾷ. Οὐδέποτε ἡττᾶται.

'Ἡ δύναμη τῆς 'Εκκλησίας δὲν εἶναι τὰ οἰκονομικά της μέσα (ἂν και αὐτὰ εἶναι ἀπαραίτητα), δὲν εἶναι οἱ ἀνθρώπινες προσπάθειες και οἱ ἀνθρώπινοι ἀγῶνες (ἂν και αὐτοὶ εἶναι κάποτε ἀναγκαῖοι), ἀλλὰ εἶναι ἡ δύναμη τοῦ Θεοῦ. 'Ἡ 'Εκκλησία κατὰ τοὺς Πατέρες και «πολεμουμένη νικᾷ». Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι ὅπως ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ δόξα Του, ἔτσι και ὁ σταυρὸς τῆς 'Εκκλησίας, πού εἶναι οἱ διωγμοὶ και οἱ ταλαιπωρεῖες της εἶναι ἡ δόξα της. Δὲν πτοοῦμεθα λοιπὸν πρὸ τῶν δυσκολιῶν. Δὲν τίς ἀντιμετωπίζουμε ἀνθρώπινα και σπασμωδικά. Ξέρουμε ὅτι ἡ 'Εκκλησία θὰ παραμείνει στοὺς αἰῶνες «και πύλα "Ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς».

'Ἡ δευτέρη παρατήρηση εἶναι ὅτι δὲν ὑπάρχουν τάξεις μέσα στὴν 'Εκκλησία πού ἀντιμάχονται μεταξύ τους, διεκδικώντας δικαιώματα. Τὸ πολίτευμα τῆς 'Εκκλησίας δὲν εἶναι «δημοκρατικὸ» μὲ τὴν συνηθισμένη ἔννοια τοῦ ὅρου, ἀλλὰ ἱεραρχικό. "Ὅταν λέμε λαὸ τοῦ Θεοῦ δὲν ἐννοοῦμε ἀπλῶς τοὺς λαϊκοὺς (λαοκρατία) οὔτε μόνο τοὺς Κληρικοὺς (κληρικοκρατία) ἀλλὰ τὴν ἐνότητα Κληρικῶν, λαϊκῶν και μοναχῶν. Κάθε ἰδιαίτερη τάξη ἔχει καθήκοντα και δικαιώματα και ὅλοι μέσα στὴν 'Εκκλησία ὀφείλουν νά τηροῦν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ και νά συμμορφώνονται πρὸς τοὺς "Ὅρους και τοὺς Κανόνες τῶν Οἰκουμενικῶν και Τοπικῶν Συνόδων.

Μιὰ τρίτη παρατήρηση εἶναι ὅτι ἡ 'Εκκλησία

ὅπως τὴν γνωρίζουμε και τὴν ζοῦμε σήμερα ἔχει ἱστορία εἴκοσι αἰῶνων, κατὰ τὴν διάρκεια τῶν ὁποίων ἀντιμετώπισε ποικίλες δυσκολίες και πάμπολλα προβλήματα, και τὰ ἀντιμετώπισε ἐπιτυχῶς. "Ἐχει μιὰ ἱστορία ἀγῶνων και θριάμβων. 'Ἐπομένως μπορεῖ νά ἀντλήσει ἀπὸ τὸ παρελθὸν δύναμη γιὰ νά ἀντιμετωπίσει κάθε νέα δοκιμασία, δεδομένου ὅτι τὰ προβλήματα στὴν πραγματικότητα ἐπαναλαμβάνονται. Θὰ ἤθελα στὴν συνέχεια νά ἀναφέρω ἕνα παράδειγμα ἀπὸ τὴν μεγάλη ἀγωνιστικὴ πορεία τῆς 'Εκκλησίας μας, τὴν περίοδο τῆς Εἰκονομαχίας. Γνωρίζουμε ὅλοι τὴν δεινὴ ἐκείνη περίοδο κατὰ τὴν ὁποία οἱ αὐτοκράτορες τῆς Κων/λεως προσπάθησαν νά εἰσχωρήσουν στὴν ἐσωτερικὴ ζωὴ τῆς 'Εκκλησίας και μὲ νόμους νά πραγματοποιήσουν «ἀλλαγὴ» στὴν διδασκαλία και τὴν ζωὴ της μὲ ἀποκορύφωμα τὴν κατάρρευση τῶν ἱερῶν εἰκόνων. Δὲν εἶναι πρόθεσή μας αὐτὴ τὴν ὥρα νά ἀναφερθοῦμε στὰ πραγματικὰ αἴτια πού προκάλεσαν ὅλην αὐτὴ τὴν ἀναταραχὴ στὸ Βυζάντιο.

Τὸ βέβαιο εἶναι ὅτι λαθεμένες προϋποθέσεις και ἀνθρωποκεντρικὲς διαθέσεις προκάλεσαν τὴν λεγομένη οἰκονομαχικὴ ἔριδα μὲ φοβερὰ γιὰ τὴν αὐτοκρατορία ἀποτελέσματα.

Οἱ ἱστορικοὶ σημειώνουν ὅτι ὁ Λέων ὁ Γ', καταγόμενος ἀπὸ τὴν Ἰσαυρίαν και ἐπηρεασμένος ἀπὸ διδασκαλίες ἄλλων ἀνατολικῶν θρησκευτῶν και αἰρετικῶν ἀποκλίσεων, ὅπως τῶν Παυλικιανῶν, και ἀκόμη ἐπηρεασμένος ἀπὸ διάφορες πράγματι ὑπερβολὲς ἀμαθῶν χριστιανῶν ξεκίνησε αὐτὴν τὴν εἰκονομαχικὴ ἔριδα. Τὸ σημαντικὸ και ἀξιοπαρατηρήσεως εἶναι ὅτι αὐτὲς τίς ἐκ καταγωγῆς προϋποθέσεις προσπάθησε νά ἐνδύσει μὲ θεολογικὴ σκέψη. Και αὐτὸ εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸ γνώρισμα πολλῶν πού θέλουν νά «διορθώσουν» τάχα τὰ κακῶς κείμενα μέσα στὴν 'Εκκλησία. 'Ἐνῶ ἄλλοῦ εἶναι ὁ βαθύτερος σκοπὸς τους, ἐν ταῦτοις τὸν καλύπτουν κάτω ἀπὸ θεολογικὰ ἐπιχειρήματα. 'Ἡ 'Εκκλησία ὅμως δὲν ἀντέχει σὲ τέτοιους περιεργούς ἀκροβατισμοὺς και τέτοιες ὑποκριτικὲς ἐνέργειες.

Κατὰ τὴν εἰκονομαχία ἐπεχειρεῖτο μιὰ ἐκ τῶν ἔξω ἐπέμβαση στὰ πράγματα τῆς 'Εκκλησίας. Οἱ αὐτοκράτορες κατέβαζαν Πατριάρχες ἀπὸ τὸν θρόνο τους και ἀνέβαζαν ἄλλους γιὰ νά κυριαρχήσουν οἱ ἀπόψεις τους. Αὐτὴ ὅμως ἡ ἐκ τῶν ἔξω ἐπέμβαση στὰ πράγματα τῆς 'Εκκλησίας εἶναι ἀντικανονικὴ και ἐπομένως παράνομος. Πέρα ἀπ' αὐτὸ αὐτὴ ἡ ἐπέμβαση ἐκφράζει μιὰ προτεσταντικὴ ἀποψη γιὰ τὴν 'Εκκλησία. Εἶναι σημαντικό ὅτι ὁ τότε πάπας Ρώμης Γρηγόριος ὁ Β' κατεδίκασε τὴν ἐπέμβαση τοῦ Βασιλέως στὰ ζητήματα τῆς πίστεως λέγοντας: «Οὐκ εἰσὶ τὰ δόγματα τῶν βασιλέων ἀλλὰ τῶν ἀρχιερέων...». Αὐτὴν τὴν στάση ἐτήρησαν ὅλοι οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς 'Εκκλησίας. Αὐτὸ τὸ βλέπουμε κυρίως στὸν τέταρτο αἰῶνα. Εἶναι χαρακτηριστικοὶ οἱ ἀγῶνες τοῦ Μ. 'Αθανασίου, τοῦ Μ. Βασιλείου, ὅπως και τοῦ 'Αγ. 'Ιωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Κάθε ἐνδεχόμενη διόρθωση τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων πρέπει νά προέρχεται μέσα ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ Σῶμα τῆς 'Εκκλησίας. Οἱ κο-

ρινές δαπάνες για την Έκκλησία α) την μισθοδοσία των ιεροκληρικών του ΟΔΕΠ β) την μισθοδοσία του ήμισους του αριθμού των υπαλλήλων του ΟΔΕΠ (δηλ. υιοθέτησις τής Β2 éναλλακτικής προτάσεως του κ. Τρίτση).

II. Σημεία διαφωνίας :

1. Η Έκκλησία δέν έθετε υπό άμφισβήτηση την κυριότητά της.

2. Δέν έδέχετο ή Έκκλησία, έκτάσεις που έχουν ένταχθή με νόμιμες διαδικασίες στο σχέδιο πόλεως, όπως π.χ. ή Βουλιαγμένη, τó Καβούρι, ή Φασκομηλιά κ.ά., να παραχωρηθούν στην Πολιτεία ως ά γ ρ α τ ι κ έ ς. Καί τούτο διότι ή πείρα του παρελθόντος είναι óδυνηρή.

Σημεία για τά όποια έχρειάζετο συζήτηση. Καί σίγουρα θά εύρισκετο λύση.

1. Ο τρόπος έγγυήσεως τής Πολιτείας για ύλοποίηση όσων ύποσχόταν, γιατί από τó παρελθόν ή Πολιτεία στις σχέσεις της επ' αὐτῶν τῶν θεμάτων με την Έκκλησία έχει άποδειχθή άναξιόπιστη.

2. Καθορισμός τῶν έκτάσεων που θά παρέμεναν για κάθε Μονή. Δέν ήτο δυνατόν ένα τέτοιο θέμα να άφεθῆ στην διάθεση κάποιου ύπουργού.

3. Διασφάλιση τής έτησίως κρατικῆς οικονομικῆς ενισχύσεως τῶν Μονῶν που παραχωροῦσαν την περιουσίαν των. [Στό νομοσχέδιο και στό νόμο τελικά αναφέρεται «μπορεῖ», δηλ. ή οικονομική ενίσχυση, που είναι στην οὐσία έλαχίστη άποζημίωση, έπαφίεται στην άγαθή διάθεση του ύπουργού].

4. Η άναζήτηση τρόπου από κοινοῦ άποδεκτοῦ για την αξιόποίηση τῶν εκκλησιαστικῶν έκτάσεων που επιδέχονται τουριστική ή άλλης μορφῆς αξιολογηση.

Ο Ύπουργός όμως άπέφευγε την συζήτηση ή δέν έπαιρνε θέση στα συγκεκριμένα αὐτά σημεία, που έπρεπε όπωσδήποτε να διευκρινισθούν και άπαντοῦσε άόριστα «θα τó έξετάσω», «δέν είμαι έτοιμος», «τό σημειώνω». Έγώ προσωπικά πιστευα ότι μάς παραπλανοῦσε ή δέν κατεῖχε τó θέμα.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Η στάση αὐτή του κ. Ύπουργού άνάγκασε την έπιτροπή να ζητήσει κατά την συνάντηση τής 25ης Νοεμβρίου 1986 τó κείμενο του νομοσχεδίου «με τις άναγκαῖες προσαρμογές», όπως ó ίδιος έλεγε, ώστε ή συζήτηση να γίνεται πλέον επί συγκεκριμένων στοιχείων. Ο κ. Ύπουργός τó ύπεσχέθη και μάάλιστα είπε χαρακτηριστικά «θα τó έχετε και θα καθίσουμε έδῶ γύρω από ένα τραπέζι να δοῦμε ένα ένα τά σημεία». Ένας δέ Ίεράρχης άπήντησε: «Κύριε Ύπουργέ, είμαστε διατεθειμένοι να κλειδωθοῦμε σ' ένα γραφείο και να μὴν άναχωρήσουμε άπ' έδῶ, αν δέν καταλήξουμε σε λύση άποδεκτή και άπ' τις δύο πλευρές».

Ένώ έτσι κατέληξε ή συζήτηση κατά την συνάντηση εκείνη, τó ίδιο βράδυ ó κ. Ύπουργός άνεκοίνωσε, δυστυχώς, πρὸς τόν Έλληνικό λαό από τά μέσα ένημερώσεως, άσχετα με την συζήτηση πράγματα.

Η άνακοίνωση αὐτή δημιούργησε πικρία και óξύτητα, γι' αὐτό και έπηκολούθησε ή συνάντηση του Μακ. Αρχιεπισκόπου κ. Σεραφείμ με τόν κ. Πρωθυπουργό στις 17 Δεκεμβρίου, οι όποιοι έδήλωσαν τότε, ότι θά δοθῆ τó κείμενο του νομοσχεδίου με τις άναγκαῖες προσαρμογές του στην Έκκλησία για να τó μελετήσει.

Άντι όμως του άναμενομένου νομοσχεδίου ó κ. Ύπουργός έστειλε τó υπ' αριθ. Υ 420)9 Ιανουαρίου 1987 έγγραφό του, με τó όποιο μετέθετε παράλογα την βάση τῶν μέχρι τότε συζητήσεων και όσα έγγραφα δέν είχαν οὐσιαστική σχέση με τις δικές του προταθεισες éναλλακτικές λύσεις πάνω στις όποιες είχαν γίνει οι μέχρι τώρα συζητήσεις.

Ο ίδιος ó κ. Ύπουργός διέκοψε άθαιρέτα τόν διάλογο και χρειάστηκε να σταλή τó τηλεγράφημα του προέδρου τής Έπιτροπῆς, Σεβ. Άλεξανδρουπόλεως κ. Άνθίμου, για να όρισθῆ νέα συνάντησις.

Αὐτή πραγματοποιήθηκε στις 13 Φεβρουαρίου 1987 και διαπιστώθηκε ότι ó κ. Ύπουργός ήταν άποφασισμένος, πέρα από κάθε άμφιβολία, να άκολουθήσει τó δικό του δρόμο και χρησιμοποιοῦσε τó διάλογο, όπως άπεδείχθη εκ τῶν ύστερων, για να ρίξει τó βάρος τής δῆθεν άποτυχίας στην Έκκλησία.

Μετά την διαπίστωση αὐτή ή έπιτροπή έστειλε πρὸς τόν Ύπουργό τó υπ' αριθ. 439)25.2.1987 έγγραφό της, στό όποιο για άλλη μιá φορά έξέθετε τις προτάσεις τής Ίεραρχίας, έπεσήμαινε τόν έσφαλμένο δρόμο που άκολουθοῦσε και τόνιζε: «Έμεις δέν γνωρίζουμε τó καταρτιζόμενο Νομοσχέδιο ούτε τις ύπεσχημένες δημόσια άναγκαῖες προσαρμογές. Γι' αὐτό δέν είναι έπόμενο να υπάρχουν κενά στη συνολική διερεύνηση του ζητήματος και να μὴ καλύπτονται όλα τά θέματα από τής πλευρῆς μας. Η εὐθύνη δέν είναι δική μας».

Όστόσο ó κ. Τρίτσης, πιστός στον κρυφό στόχο του, κατέθεσε στη Νομοπαρασκευαστική Κοινοβουλευτική Έπιτροπή και παρέδιδε συγχρόνως στην Έκκλησία για πρώτη φορά τó νέο Νομοσχέδιο, τó όποιο ήταν όχι μόνον άγνωστο στην Έκκλησία αλλά και διαφορετικό, όπως μπορεί ó καθένας να διαπιστώσει, από εκείνο του κ. Άπ. Κακλαμάνη, πάνω στό όποιο γίνονταν οι συζητήσεις.

Όταν στις 12 Μαρτίου 1987 μάς δόθηκε τó κείμενο του νομοσχεδίου πραγματικά έξεπλάγημεν. Τό θέμα τής περιουσίας γινόταν δευτερεύον και την καρδιά του ζητήματος κατεῖχε πλέον ή άπόπειρα καταλύσεως τής έλευθερίας τής Έκκλησίας, καταργήσεως του Αὐτοκεφάλου της, αἰχμαλωσίας της εἰς τόν Καίσαρα και διαλύσεως όλων τῶν Ίερῶν Μονῶν.

Διότι τó νομοσχέδιο του κ. Τρίτση και τώρα

νόμος του Κράτους, άλλαξε κυριολεκτικά την κεντρική ιδέα του νομοσχεδίου του κ. Κακλαμάνη και διαλαμβάνει τὰ ἑξῆς:

1. Περιέρχεται ὀλόκληρη ἡ διοίκηση, διαχείριση καὶ ἐκπρόσωπησις τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας στὸν ΟΔΕΠ (ἄρθρον 1 παρ. 1).

2. 'Ο ΟΔΕΠ διοικεῖται ἀπὸ πλειοψηφία πού διορίζει ἡ Κυβέρνησις, ἀπομακρυνομένου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἀπὸ τὴν προεδρίαν (ἄρθρον 8 παρ. 1, 2).

3. Αὐτὸς ὁ ΟΔΕΠ, ἀνδρείκελο καὶ ἐξάρτημα τῆς κρατικῆς μηχανῆς, μπορεῖ νὰ μεταβιβάσῃ τὴν κυριότητα τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας στὸ Δημόσιο (ἄρθρο 2 παρ. 2).

4. Στὸν εἰδικὸ φορέα πού προβλέπεται γιὰ τὴν ἀξιοποίηση τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐκτάσεων πού ἐπιδέχονται τουριστικὴ ἢ ἄλλη ἐκμετάλλευση τὸν λόγον ἔχει μόνον ὁ Ὑπουργὸς (ἄρθρο 7).

5. Δημιουργεῖται φορέας ἰδιωτικοῦ δικαίου στὸν ὁποῖο θὰ περιέρχονται χρήματα ἐκ τῆς ἀξιοποιήσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας χωρὶς κανένα ὄφελος τῆς Ἐκκλησίας (ἄρθρο 9).

6. Τροποποιεῖται ὁ θεσμικὸς νόμος τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπεμβαίνει τὸ Κράτος στὰ τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας (συγκρότηση ἐκκλησιαστικῶν καὶ μητροπολιτικῶν συμβουλίων) ἀφοῦ τὸν ἀποφασιστικὸ ρόλο θὰ ἔχη πλέον ὁ ἐκάστοτε Ὑπουργὸς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων (ἄρθρο 8 παρ. 6).

Ἔτσι ὁ κ. Ὑπουργὸς μὲ τὸ νέο νομοσχέδιό του ἀρνήθηκε τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του. Ἀρνήθηκε ὅσα ὁ ἴδιος εἶχε προτείνει μὲ τὶς ἐναλλακτικὲς του λύσεις. (Ποῦ εἶναι ἀλήθεια ἡ μισθοδοσία τῶν ἱεροκληρύκων, τῶν ὑπαλλήλων τοῦ ΟΔΕΠ, τὸ 10% τῶν Ἱ. Μονῶν καὶ ὅσα ἐπίμονα ὑποσχόταν, ὅτι δὲν ἀποβλέπει δηλαδὴ στὴν ἐπέμβαση στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ μόνον στὴ ρύθμιση τῆς μοναστηριακῆς ἀγροτικῆς περιουσίας; Ἐνῶ, λοιπόν, μέχρι τώρα γίνονταν συζητήσεις μόνο γιὰ τὴν μοναστηριακὴ περιουσία, ξαφνικὰ προστίθενται τὰ ἄρθρα 7 καὶ 8 πού καταργοῦν κυριολεκτικὰ τὴν ἐλευθερία τῆς Ἐκκλησίας, τὴν καθιστοῦν ἐξάρτημα τῆς κρατικῆς μηχανῆς καὶ γενικώτερα τὴν γυρίζουν 150 χρόνια πίσω, στὴν ἀντικλησιαστικὴ ἐποχὴ τῆς Βαυαροκρατίας καὶ ἔτσι τὸ περιουσιακὸ θέμα παίρνει δευτέρη θέση.

Ἐνα κομμάτι τοῦ νόμου αὐτοῦ μόνο θὰ διαβάσω: «Μὲ προεδρικὸ διάταγμα πού ἐκδίδεται μὲ πρόταση τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας, καθορίζονται:

αα. Οἱ προϋποθέσεις καὶ ἡ διαδικασία ἐγγραφῆς, διαγραφῆς καὶ ἐπικύρωσης τῶν ἐνοριακῶν καταλόγων, οἱ ἐπιτρεπόμενες διοικητικὲς προσφυγῆς καὶ ἡ διαδικασία ἐξέτασής τους καὶ κάθε σχετικὴ λεπτομέρεια.

ββ. Ἡ διαδικασία, οἱ ὅροι καὶ ὁ τρόπος διεξαγωγῆς τῶν ἐκλογῶν τῶν αἱρετῶν μελῶν, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, ὡς καὶ ὑπόδειξη μελῶν...

»Δικαιοῦνται ἐγγραφῆς στοὺς καταλόγους ὅλοι οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες πού ἔχουν συμπληρώσει τὸ 18ο ἔτος τῆς ἡλικίας τους καὶ διαμένουν στὰ ὄρια τῆς οἰκείας ἐνορίας».

Προϋποθέσεις δηλ. «ἐγγραφῆς» νὰ εἶσαι μέλος τῆς Ἐκκλησίας, τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας. Καὶ ὁ τόπος κατοικίας !!!

ἌΝΟΜΟΣ Αὐτός:

1. Καταλύει κάθε ἐννοια κανονικῆς τάξεως σὲ ὅλες τὶς πτυχές τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ πνευματικοῦ βίου,

2. παραδίδει τὴν ἐνορία στὴ λαίλαπα τῶν κομματικῶν ἀνταγωνισμῶν καὶ συγκρούσεων,

3. εἰσάγει τὸ κοσμικὸ κριτήριο τοῦ ἀντικληρικοῦ καὶ ἀντιμοναχικοῦ λαϊκισμοῦ στὴν ὀργάνωση καὶ τὴ λειτουργία τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν,

4. συρρικνώνει ἢ καὶ καταργεῖ τὴν πνευματικὴ καὶ τὴν κοινωνικὴ ἀποστολὴ τοῦ Μοναχισμοῦ, ὅπως τὴ βίωσε ἐπὶ αἰῶνας ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία,

5. περιφρονεῖ ἢ ἀγνοεῖ τὴν προσφορὰ τῶν μοναχῶν καὶ τῶν Ἱερῶν Μονῶν στοὺς μακραίωνες ἀγῶνες τοῦ ἔθνους μας γιὰ τὴν ἐλευθερία τοῦ λαοῦ καὶ τὴν ὀρθοδοξία τῆς πίστεώς του,

6. κηρύσσει τὴν αἵρεση τῆς διχοτομίας μεταξὺ τοῦ πνευματικοῦ ἀγωνίσματος καὶ τῶν ὑπηρετούντων τὴν ἀσκηση πραγμάτων, πού καταδικάσθηκε ἀπὸ τοὺς κανόνες τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ ἀπὸ τὴν καθόλου παράδοση τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας,

7. θεμελιώνει ἀγῶνα τάξεων στὸ ἐνιαῖο καὶ ἀδιαίρετο σῶμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ,

8. καταργεῖ ὅλες τὶς δομὲς τοῦ μοναστικοῦ βίου καὶ ὑποτάσσει τὰ μοναστήρια στὸν διευθυνόμενο ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸ Παιδείας κρατικὸ φορέα τοῦ ΟΔΕΠ καὶ

9. προσβάλλει ὅλους τοὺς ἀφιερωμένους στὴν ἀσκηση μοναχούς καὶ τοὺς ἀναγκάζει ἢ νὰ ἀποδυθοῦν εἰς ἱεροὺς ἀγῶνες γιὰ τὴν προστασία τῶν ἱερῶν πραγμάτων τῶν Μονῶν ἀπὸ τὴ βέβηλη χεῖρα τοῦ Κράτους ἢ νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς Ἱεράς Μονάς στὴ διαλυτικὴ μαγνία τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἐκκλησίας.

Πρὸ αὐτῆς, λοιπόν, τῆς καταστάσεως σᾶς καλοῦμε σὲ ἐκστρατεία προσευχῆς. Οἱ μοναχοὶ ἀποτελοῦν τὴν παρεμβολὴ Κυρίου. Οἱ μοναχοὶ τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι τὰ τάγματα τῆς προσευχῆς. Ἐπίσης σᾶς καλοῦμε νὰ ἐνημερώσετε τοὺς χριστιανούς, ὅτι ὁ ἀγῶνας τῆς Ἱεραρχίας καὶ ὀλοκλήρου τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι ἀγῶνας γιὰ κτήματα, ἀλλὰ γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς. Ἀκόμη σᾶς καλοῦμε σὲ μιὰ ἐγγρήγορη γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν ὀδηγιῶν καὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας, ἢ ὅποια σᾶς διαβεβαιώνουμε ὅτι προχωρεῖ ἐνωμένη, νηφάλια καὶ ἀποφασιστικὰ γιὰ τὴν νίκη τῆς Ὁρθοδοξίας, γιατί πιστεύει ἀκράδαντα ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας δὲν εἶναι μόνον γιὰ τὸ «ἔδω καὶ τώρα» ἀλλὰ «νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων».

† Ὁ Θεῶν καὶ Λεβαδείας ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

ΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 1700/87 ΕΙΝΑΙ ΑΝΤΙΘΕΤΟΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΟΛΟΓΙΑΝ, ΤΟΥΣ ΙΕΡΟΥΣ ΚΑΝΟΝΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΙΣ

Διὰ τοῦ ψηφισθέντος προσφάτως εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων νόμου, ἔχοντος τὸν τίτλον «ρ ὀ θ μ ι σ η θ ε μ ἄ τ ω ν ἑ κ κ λ η σ ι α σ τ ι κ ῆ ς π ε ρ ι ο υ σ ί α ς», περιέρχεται εἰς τὸ κράτος ὀλόκληρος ἡ ἑναπομείνασα ἀγροτική μοναστηριακὴ περιουσία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ κινήτη περιουσία τῶν Μονῶν, ὡς καὶ ἡ διαχειρίσις καὶ διοικήσις τῶν ἀστικῶν ἀκινήτων τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας.

Ἐπίσης, ἡ διοικήσις καὶ διαχειρίσις πάσης ἀστικῆς ἢ ἄλλης ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας περιέρχεται εἰς τὸ κράτος, κατὰ τὸ ἄρθρον 7 § 1 τοῦ νόμου αὐτοῦ, καταργουμένου τοῦ ἄρθρου 1 § 4 τοῦ νόμου 590/1977.

Ὁ Ο.Δ.Ε.Π. διοικεῖ καὶ διαχειρίζεται πᾶσαν τὴν ἐκκλησιαστικὴν περιουσίαν, καθιστάμενος κυβερνητικὸς ὀργανισμὸς, ἐφ' ὅσον ἡ πλειοψηφία τῶν μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ὁργανισμοῦ αὐτοῦ διορίζεται ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως.

Ἡ ὑπὸ τοῦ νόμου αὐτοῦ προβλεπομένη συγκρότησις τῶν μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Ε.Π., τῶν Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων συνιστᾷ ἐπέμβασις τῆς πολιτείας εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας.

Αἱ νομοθετικαὶ αὐταὶ ρυθμίσεις ὡς ἐγένοντο διὰ τοῦ νόμου αὐτοῦ, σημειώνουν παρέκκλισιν ἀπὸ τῆς Ὁρθοδόξου ἐκκλησιολογίας, δηλαδὴ τῆς Ὁρθοδόξου δογματικῆς διδασκαλίας περὶ Ἐκκλησίας καὶ περὶ τοῦ πολιτεύματος αὐτῆς, εἶναι ἀντικανονικαὶ καὶ ὡς τοιαῦτα εἶναι καὶ ἀντισυνταγματικά.

1. Συνιστοῦν παρέκκλισιν ἀπὸ τῆς Ὁρθοδόξου ἐκκλησιολογίας διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους:

Φορεῖς τῆς πνευματικῆς ἐξουσίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἶναι οἱ ἐπίσκοποι, οἱ ὁποῖοι κατέχουν τὸ πλῆρωμα τῆς ἱερωσύνης. Ἡ ἐξουσία αὐτὴ διακρίνεται: α) εἰς ἀγιαστικὴν ἢ τελετουργικὴν (Potestas ordinis), β) εἰς διδασκτικὴν (Potestas magisterii) καὶ γ) εἰς διοικητικὴν (Potestas jurisdictionis). Ἡ τελευταία περιλαμβάνει τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, τὴν ἐν στενῇ ἐννοίᾳ διοικητικὴν καὶ τὴν δικαστικὴν. Ἡ διοικήσις καὶ διαχειρίσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας περιλαμβάνεται εἰς τὴν διοικητικὴν ἐξουσίαν τῶν ἐπισκόπων. Ἡ ἱερωσύνη ὑπὸ τὰς τρεῖς ὡς ἄνω ἐκφάνσεις αὐτῆς εἶναι ἐνιαία, δὲν διασπᾶται, ἀποκτᾶται διὰ τῆς χειροτονίας καὶ εἶναι μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας.

Κατὰ τὴν Ὁρθόδοξον ἐκκλησιολογίαν, λοιπόν,

ὁ ἐπίσκοπος εἰς τὴν ἐπισκοπὴν του εἶναι πηγὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας, τὸ σπουδαιότερον προσωπικὸν ὄργανον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ καὶ ἀσκεῖ τὴν ἀνωτάτην ἀγιαστικὴν, διδασκτικὴν καὶ διοικητικὴν ἐξουσίαν. Διὰ τοῦ νομοθετήματος αὐτοῦ, δηλαδὴ διὰ πολιτειακοῦ νόμου, ἀφαιρεῖται ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον μέρος τῆς μυστηριακῆς ἱερωσύνης του.

2. Αἱ νομοθετικαὶ αὐταὶ ρυθμίσεις εἶναι καὶ ἀντικανονικαί.

Περὶ τῆς διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, οἱ Ἱ. Κανόνες ὀρίζουν καὶ ἡ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας βεβαίωσι, ὅτι ὁ ἐπίσκοπος εἶναι ὁ διοικητὴς καὶ διαχειριστὴς αὐτῆς, δυνάμενος νὰ προσλάβῃ ὡς βοηθούς του εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ πρεσβυτέρους καὶ διακόνους¹. Ἀργότερον, προσλαμβάνει ὡς βοηθόν του εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ κληρικὸν «οἰκονόμον»² καὶ λαϊκούς. Ὁ ἐπίσκοπος ὀμως εἶναι ὁ μόνος ἀρμόδιος, κατὰ τοὺς Ἱ. Κανόνες, νὰ ὀρίξῃ τοὺς βοηθούς του εἰς τὴν διοίκησιν καὶ διαχειρίσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας καὶ οὐχὶ ἄλλη ἀρχή. «Πάντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ὁ ἐπίσκοπος ἐχέτω τὴν φροντίδα καὶ διοικεῖτω αὐτά...»³. Προστασσομεν τὸν ἐπίσκοπον ἐξουσίαν ἔχειν τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων. Εἰ γὰρ τὰς τιμίας τῶν ἀνθρώπων ψυχὰς αὐτῷ πιστευτέον, πολλοῦ ἂν δέη περὶ τῶν χρημάτων ἐντέλλεσθαι, ὡστε κατὰ τὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν πάντα διοικεῖσθαι...»⁴.

Ὁ ἐπίσκοπος δὲν δικαιούται, ἐπὶ ποινῇ ἐκπτώσεως ἀπὸ τοῦ θρόνου του, νὰ μεταβιβάξῃ ἀγροτικὴν ἐκκλησιαστικὴν περιουσίαν εἰς τοὺς κρατικούς ἢ τοπικούς ἄρχοντας, δηλαδὴ εἰς τὴν κρατικὴν ἐξουσίαν. Ὁ 12ος Κανὼν τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐντέλλεται: «Εἴ τις ἐπίσκοπος εὐρεθεῖ ἢ ἡγούμενος, ἐκ τῶν αὐτουργιῶν τοῦ ἐπισκοπείου, ἢ τοῦ μοναστηρίου, ἐκποιούμενος εἰς ἀρχοντικὴν χεῖρα, ἢ ἑτέρῳ προσώπῳ ἐκδιδούς ἄκυρον εἶναι τὴν ἐκδοσιν, κατὰ

1. 41ος Ἀποστολικὸς Κανὼν.

2. 26ος Κανὼν τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

3. 38ος Ἀποστολικὸς Κανὼν.

4. 41ος Ἀποστολικὸς Κανὼν. Πρβλ. 24ον Κανὼνα τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου: «Τὰ τῆς ἐκκλησίας τῆ ἐκκλησία καλῶς ἔχειν φυλάττεσθαι δεῖ μετὰ πάσης ἐπιμελείας καὶ ἀγαθῆς συνειδήσεως καὶ πίστεως τῆς εἰς τὸν πάντων ἔφορον καὶ κριτὴν Θεόν. Ἄ καὶ διοικεῖσθαι προσήκει μετὰ κρίσεως καὶ ἐξουσίας τοῦ ἐπισκόπου, τοῦ πεπιστευμένου πάντα τὸν λαὸν καὶ τὰς ψυχὰς τῶν συναγομένων...». Ἐπίσης, πρβλ. 25ον Κανὼνα τῆς αὐτῆς Συνόδου κ.ά.

τὸν κανόνα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τὸν λέγοντα: Πάντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ὁ ἐπίσκοπος ἔχεται τὴν φροντίδα, καὶ διοικεῖται αὐτὰ ὡς Θεοῦ ἐφορῶντος... εἰ δὲ προφασίζονται ζημίαν ἐμποιεῖν καὶ μηδὲν πρὸς ὄνησιν τυγχάνειν τὸν ἀγρὸν, μηδ' οὕτω τοῖς κατὰ τόπον ἄρχουσιν ἐκδιδόναι τὸν τόπον, ἀλλὰ κληρικοῖς ἢ γεωργοῖς. Εἰ δὲ πανουργία πονηρᾶ χρήσονται, καὶ ἐκ τοῦ κληρικοῦ, ἢ τοῦ γεωργοῦ ὠνήσεται ἄρχων τὸν ἀγρὸν καὶ οὕτως ἄκυρον εἶναι τὴν πρᾶσιν καὶ ἀποκαθίστασθαι τῷ ἐπισκοπεῖ ἢ τῷ μοναστηρίῳ· καὶ ὁ ἐπίσκοπος, ἢ ὁ ἡγούμενος τοῦτο ποιῶν, ἐκδιωχθήτω· ὁ μὲν ἐπίσκοπος τοῦ ἐπισκοπεῖου, ὁ δὲ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου· ὡς διασκορπίζοντες κακῶς, ἃ οὐ συνήγαγον». Ἐὰν κατὰ τὸν Κανόνα αὐτόν, τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὁ ἐπίσκοπος δὲν δικαιούται νὰ μεταβιβάσῃ ἀγροτικὴν περιουσίαν εἰς τὴν κρατικὴν ἐξουσίαν, πολὺ περισσότερον δὲν δύναται νὰ συναινῇ εἰς τὴν δήμευσιν αὐτῆς.

3. Ὡς ἐλέχθη καὶ ἀνωτέρω διὰ τοῦ νομοθετήματος αὐτοῦ ὁ ἐπίσκοπος καταργεῖται ὡς διοικητῆς καὶ διαχειριστῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας. Τὸ ἔργον αὐτὸ ἀνατίθεται ἀναρμοδίως ὑπὸ τῆς κρατικῆς ἐξουσίας καὶ ἀντικανονικῶς εἰς τὸν Ο.Δ.Ε.Π.

Ὁ ὀργανισμὸς αὐτὸς ἀποκτᾶ τὴν ἐξουσίαν νὰ παραχωρῇ εἰς τὸ κράτος τὴν κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν τῆς Ἐκκλησίας, νὰ παραχωρῇ ἀμέσως εἰς τοὺς συνεταιρισμοὺς τὴν χρῆσιν καὶ ἐντὸς ἑξαμήνου νὰ μεταβιβάσῃ εἰς τὸ κράτος τὴν περιουσίαν αὐτήν.

Ὁ Ο.Δ.Ε.Π. ὅμως δὲν ἀντλεῖ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐπισκόπων, ἐκ τῆς Ἱ. Συνόδου, ὡς ὀρίζουν οἱ Ἱ. Κανόνες καὶ συνεπῶς δὲν εἶναι ὀργανον πλέον τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ τοῦ ψηφισθέντος νόμου καθίσταται κρατικὸς ὀργανισμὸς. Ἐκ τῶν ἐπτὰ διοικητικῶν συμβούλων, οἱ τέσσαρες ὀρίζονται ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, ἐνῶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, δὲν εἶναι πρόεδρος αὐτοῦ (ἄρθρον 8). Ἔτσι τὸ κράτος, παρὰ τοὺς Ἱ. Κανόνες, τοὺς κατοχυρωμένους καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν ἰσχύϊ Συντάγματος καὶ τὰ γενικῶς ἰσχύοντα περὶ ἰδιοκτησίας, ἀττοανακηρύσσεται ἀντιπρόσωπος καὶ διαχειριστῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας καὶ ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὰ ἐκκλησιαστικὰ νομικὰ πρόσωπα τὴν χρῆσιν καὶ κάρπωσιν τῆς περιουσίας των, ἄνευ συναινέσεώς των: Ἀντίθετος πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον ἐκκλησιολογίαν, ἀντικανονικὴ καὶ διὰ ταῦτα καὶ ἀντισυνταγματικὴ εἶναι ἢ διὰ τοῦ νομοθετήματος αὐτοῦ γινομένη ἐπέμβασις τῆς Πολιτείας εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Ο.Δ.Ε.Π., τὰ Μητροπολιτικὰ Συμβούλια καὶ τὰ Ἐνοριακὰ Συμβούλια, τὰ ὁποῖα ἀναλαμβάνουν τὴν διοίκησιν καὶ διαχείρισιν τῆς ὄλης ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ὡς συγκροτοῦνται διὰ τοῦ νομοθετήματος αὐτοῦ, δὲν ἀντλοῦν τὴν ἐξουσίαν των ἐκ τῶν ἐπισκόπων, ἀρμοδίαν κατὰ τὴν Ὀρθόδοξον ἐκκλησιολογίαν καὶ ὡς ἐπιτάσσουν οἱ Ἱεροὶ Κανόνες. Ἡ ἐπέμβασις αὐτῆ τῆς Πολιτείας εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀντισυνταγματικὴ ὄχι μόνον διότι εἶναι ἀντί-

θετος πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησιολογίαν καὶ πρὸς τοὺς Ἱ. Κανόνες τοὺς κατοχυρωμένους ὑπὸ τοῦ Συντάγματος, ἀλλὰ καὶ διότι παραβιάζει τὸν Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Τόμον (1850) καὶ τὴν Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν Πρᾶξιν (1928), ποὺ ἀποτελοῦν Συνταγματικὸν Κανόνα.

Κατὰ τὸν Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Τόμον τοῦ 1850, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δεῖν νὰ διοικῆται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου (κατὰ τοὺς θεῖους καὶ ἱεροὺς κανόνες ἐλευθέρως καὶ ἀκωλύτως ἀπὸ πάσης κοσμικῆς ἐπεμβάσεως). Συνεπῶς κάθε ἐπέμβασις τῆς Πολιτείας εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας ἀποκλείεται, διότι ἀντιτίθεται εἰς καθιερωμένον συνταγματικὸν κανόνα. Πρέπει ἐπίσης νὰ σημειωθῇ ὅτι ὁ ἐν ἰσχύϊ Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας (590/1977), ὁ ὁποῖος εἶναι θεσμικὸς νόμος ὀρίζει, ὅτι ἡ Διαρκῆς Ἱερὰ Σύνοδος «γνωμοδοτεῖ ἐπὶ παντός ὑπὸ ψήφισιν ἐκκλησιαστικοῦ νόμου» (ἄρθρον 9 §1 γ), ὅπερ δὲν ἐτηρήθη ὑπὸ τῆς Πολιτείας κατὰ τὴν διαδικασίαν τῆς ψηφίσεως τοῦ νόμου αὐτοῦ.

4. Ἐπέμβασιν τῆς πολιτείας εἰς τὰ ἐσωτερικὰ καὶ πνευματικὰ θέματα τῆς Ἐκκλησίας, ἀντίθετον πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον ἐκκλησιολογίαν, ἀντικανονικὴν καὶ συνεπῶς ἀντισυνταγματικὴν ἀποτελεῖ καὶ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ νόμου αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον τροποποιεῖ τὸν νόμον 5383/1932 «περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ αὐτῶν διαδικασίας», ἄνευ συναινέσεως τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, κατὰ τὴν Ὀρθόδοξον ἐκκλησιολογίαν καὶ τοὺς Ἱ. Κανόνες εἶναι ἀναποσπάστως συνυφασμένη μετὰ τῆς ἱερωσύνης καὶ ἀποκτᾶται κατὰ τὴν χειροτονίαν. Ἡ ἀσκῆσις τῆς ἐξουσίας αὐτῆς ἀποβλέπει εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν διόρθωσιν τοῦ ἁμαρτήσαντος κληρικοῦ ἢ λαϊκοῦ, ἢ, προκειμένου περὶ μὴ διορθουμένου κληρικοῦ, εἰς τὴν καθαίρεσίν του, ἵνα μὴ σκανδαλίζωνται οἱ πιστοὶ ἐκ τῆς διαγωγῆς του καὶ μὴ παρεμποδίζεται ἔτσι τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας. Τὰ ἐκκλησιαστικὰ δικαστήρια συγκροτοῦνται κατὰ τοὺς Ἱ. Κανόνες ἐξ ἐπισκόπων καὶ δικάζουν τοὺς κληρικοὺς ἐπὶ παραβάσεων σχετικῶν πρὸς τὴν πίστιν, πρὸς τὰ ἱερατικά των καθήκοντα καὶ πρὸς τὴν ἐν γένει ζωὴν των. Ἐπίσης ἐπιλαμβάνονται ὑποθέσεων λαϊκῶν ὅσον ἀφορᾷ εἰς παραπτώματα κατὰ τῆς πίστεως.

Τὸ δικαίωμα ἀσκήσεως τοῦ δικαστικοῦ ἀξιώματος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, ἔχουν οἱ ἐπίσκοποι. Διὰ τῆς μεταβιβάσεως ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς Ἀποστόλους τοῦ δικαίωματος «τοῦ κρίνειν τὸν ἀδελφόν» καταδεικνύεται, ὅτι τὸ δικαίωμα αὐτὸ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀνήκει εἰς τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἶναι διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων, δηλαδή εἰς τοὺς ἐπισκόπους. Διὰ τὸν λόγον αὐτῶν οἱ Ἱ. Κανόνες ὁμιλοῦν μόνον περὶ τῶν ἐπισκόπων, ὡς τῶν κανονικῶν δικαστῶν εἰς τὰ θέματα πίστεως, ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας καὶ ἠθικῆς⁵, εἰς τοὺς ὁ-

5. 5ος Κανὼν τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

ποίους ἀναγνωρίζουν τὸ δικαίωμα αὐτὸ ἀπολύτως καὶ ἐπαπειλοῦν ἐπιτίμια εἰς τοὺς περιφρονοῦντας τὸν ἐπίσκοπον καὶ τὴν Σύνοδον καὶ ἀποτεينوμένους εἰς ἄλλο δικαστήριον ἢ χρησιμοποιοῦντας κοσμικοὺς ἄρχοντας⁶.

Ἐννοεῖται, ὅτι ἀποκλείεται ὑπὸ τῶν Ἱ. Κανόνων ἡ ἀνάμιξις κοσμικῶν ἀρχόντων εἰς τὰ δικαστικά καθήκοντα τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῶν ἐπισκοπικῶν συνόδων. Συνεπῶς ἀποκλείεται ἡ ἀνάμιξις τῆς κρατικῆς ἐξουσίας εἰς θέματα διαδικασίας τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων, ὡς εἶναι ἡ παράστασις κοσμικοῦ δικηγόρου εἰς ἐπισκοπικὸν ἢ συνοδικὸν δικαστήριον διὰ θέματα πνευματικῆς φύσεως, ὡς προβλέπει ὁ νόμος αὐτὸς εἰς τὸ 11ον ἄρθρον του. Ἡ παράστασις κοσμικοῦ συνηγόρου ἀποτελεῖ ἐπίσης παραβίασιν τῆς ἐπισκοπικῆς εὐθύνης διὰ τὴν δημοσιότητα τῆς ἐκκλησιαστικῆς δίκης, ἡ ὁποία δὲν ἔχει ἀστικόν, ποινικόν ἢ ἐν γένει κοσμικὸν χαρακτήρα, ἀλλὰ καθαρῶς πνευματικὸν καὶ ἐκκλησιαστικόν.

5. Ὁ νόμος αὐτός, ἐν συμπεράσματι, μὴ βασιζόμενος εἰς τὴν Ὁρθόδοξον δογματικὴν διδασκαλίαν περὶ Ἐκκλησίας, παραβιάζων θεμελιώδεις Ἀποστολικούς καὶ Συνοδικούς Κανόνας καὶ τὸν Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Τόμον τοῦ 1850, εἶναι καὶ ἀντισυνταγματικός. Τὸ ἐν ἰσχύϊ Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος (ἄρθρον 3 § 1) ὀρίζει, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος «...ὑπάρχει ἀναποσπάστως ἡνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης καὶ πάσης ἄλλης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας». Ὁ νόμος ὅμως αὐτὸς διασπᾷ τὴν δογματικὴν αὐτὴν ἐνότητα διὰ τῆς μὴ Ὁρθόδοξου ἐκκλησιολογίας του. Τὸ Σύνταγμα ἐπίσης ὀρίζει ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος τηρεῖ «ἀπαρασαλεύτως τοὺς ἱεροὺς ἀποστολικούς καὶ συνοδικούς κανόνας καὶ τὰς ἱεράς παραδόσεις...». Ὁ νόμος ὅμως αὐτὸς καταναγκάζει τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος νὰ μὴ τηρῇ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας.

Τὸ Σύνταγμα ὀρίζει ἐπίσης νὰ τηρῶνται αἱ διατάξεις τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου τοῦ 1850. Ὁ Τόμος αὐτὸς ὀρίζει ὅτι ὑπερτάτη ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας δέον νὰ εἶναι Σύνοδος Ἀρχιερέων, ἡ ὁποία νὰ διοικῆ τὴν Ἐκκλησίαν «κατὰ τοὺς θεῖους καὶ ἱεροὺς Κανόνας ἐλευθέρως καὶ ἀκωλύτως ἀπὸ πάσης κοσμικῆς ἐπεμβάσεως». Διὰ τοῦ νόμου ὅμως αὐτοῦ ἡ κοσμικὴ ἐξουσία ἐπεμβαίνει εἰς τὴν διοίκησιν καὶ εἰς τὰ ἐσωτερικὰ θέματα τῆς Ἐκκλησίας.

Ὡς πρὸς τοὺς ὑπὸ τοῦ Συντάγματος κατοχυρωμένους Ἱεροὺς Κανόνας, μερικοί, ἐν Ἑλλάδι μόνον, διαπνεόμενοι ὑπὸ πολιτικοκρατικῶν ἀντιλήψεων καὶ προφανῶς ἄνευ θεολογικῆς παιδείας ἐπι-

χειροῦν, ὡς καὶ οἱ εἰσηγηταὶ τοῦ νομοθετήματος, νὰ δικαιολογήσουν τὴν κατάλυσιν τῶν Ἱερῶν Κανόνων, διὰ τῆς θέσεως ὅτι τὸ Σύνταγμα κατοχυρώνει μόνον τοὺς «δογματικούς» καὶ «λατρευτικούς» κανόνας. Διατυπώνουν ὅμως μίαν καινοφανῆ ἐλληνικῆς πολιτικοκρατικῆς κατασκευῆς θεωρίαν, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσαν μὲ τὸ Κανονικὸν Δίκαιον τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας. Κατὰ τὴν θεωρίαν αὐτὴν οἱ Ἱεροὶ Κανόνες διακρίνονται εἰς τρεῖς κατηγορίας: εἰς δογματικούς, λειτουργικούς καὶ διοικητικούς. Ἐπιλέγουν δὲ τοὺς «διοικητικούς», ὡς μὴ κατοχυρωμένους ὑπὸ τοῦ Συντάγματος.

Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες ὅμως, κατὰ τὸ Κανονικὸν Δίκαιον τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, ἀποτελοῦν ἐνιαῖον σύνολον καὶ ἀναφέρονται εἰς θέματα διοικησεως καὶ ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας μόνον ἀκόμη καὶ οἱ ἐλάχιστοι ἐκεῖνοι, ὅταν ἄπτονται τοῦ δόγματος καὶ τῆς λατρείας.

Τὰ δογματικὰ θέματα ρυθμίζονται διὰ τῶν «ὄρων» τῶν Συνόδων καὶ ἐμπεριέχονται εἰς αὐτοὺς ὡς καὶ εἰς τὰ σύμβολα τῆς Πίστεως, τὰ δὲ λατρευτικὰ θέματα ρυθμίζονται ὑπὸ τῶν «τυπικῶν».

6. Τὸ νομοθέτημα αὐτὸ εἶναι ἀντισυνταγματικὸν καὶ δι' ἄλλους θύραθεν λόγους:

Κατὰ τὸ κείμενόν του, ἐὰν παρέλθῃ ἐξάμηνον, ἡ λεγομένη «διακατεχομένη» περιουσία περιέρχεται αὐτοδικαίως εἰς τὸ κράτος. Δηλαδή, διὰ τῆς διατάξεως αὐτῆς ἀγνοεῖται ὡς τίτλος ἰδιοκτησίας ἡ ἐκτακτος χρησικτησία. Ἔτσι καταργοῦνται διατάξεις συνδεόμεναι πρὸς τὸ ἄρθρον 17 τοῦ Συντάγματος.

Ἡ δυσμενὴς καὶ ἐκλεκτικὴ μεταχείρισις τῆς περιουσίας καὶ τῆς διοικήσεως μόνον τῆς Ὁρθόδοξου ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας διὰ τῆς ἀθαιρέτου ἐπεμβάσεως τῆς Πολιτείας, καὶ ὄχι τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησιῶν ἄλλων δογμάτων καὶ ἄλλων θρησκειῶν, ἀντίκειται πρὸς τὴν θεμελιώδη συνταγματικὴν ἀρχὴν τῆς ἰσότητος.

Τέλος ἡ ὑπὸ τοῦ νόμου αὐτοῦ ἐπιχειρουμένη καταναγκαστικὴ ἐπέμβασις τῆς Πολιτείας εἰς τὰ τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἔρχεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν πίστιν καὶ τὴν θρησκευτικὴν αὐτῆς συνείδησιν, ἡ ὁποία ἐκφράζεται ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου ἐκκλησιαστικοῦ ὄργανου, κατὰ τὴν Ὁρθόδοξον ἐκκλησιολογικὴν καὶ κανονικὴν διδασκαλίαν. Τὸ ὄργανον αὐτὸ εἶναι ἐν προκειμένῳ ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ συνείδησις δὲ αὐτῆ εἶναι Πανορθόδοξος, ὡς συνάγεται ἐκ τῶν μηνυμάτων συμπαραστάσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν ἄλλων ὁμοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν πρὸς τὴν Ἱεραρχίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Συνεπῶς αἱ ρυθμίσεις τοῦ νόμου αὐτοῦ προσβάλλουν τὴν ἐλευθερίαν πίστεως καὶ συνειδήσεως τῶν Ὁρθόδοξων τῆς Ἑλλάδος. Αὐτὰς ἐγγυῶνται:

Ὁ Καταστατικὸς Χάρτης τοῦ Ο.Η.Ε. ἀπὸ 26-6-1945, ἡ Σύμβασις τοῦ Ο.Η.Ε. ἀπὸ 16-2-1966, ἡ Τε-

6. 6ος Κανὼν Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, 74ος Ἀποστολικὸς Κανὼν, 9ος καὶ 17ος Κανὼν Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, 8ος, 12ος, 14ος, 15ος, 96ος τῆς ἐν Κερθραγένη Συνόδου, 12ος, 14ος, 15ος Καν. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου κ.ά.

ΤΟ ΣΥΛΛΑΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΙΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΝ

(Χαιρετισμοὶ καὶ ἡ ὁμιλία)

Κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, εἰς τὴν Θεσσαλονικὴν ἔλαβε χώραν ὀγκῶδες καὶ ἐντυπωσιακὸν συλλαλητήριον τὴν 5ην Ἀπριλίου 1987, κατὰ τοῦ ψηφισθέντος ὑπὸ τῆς κυβερνητικῆς πλειοψηφίας νομοσχεδίου «Γιὰ τὴν ρύθμιση θεμάτων ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας». Παραθέτομεν ἐν συνεχείᾳ σταλέντα εἰς τὴν «Ἐκκλησίαν» κείμενα χαιρετισμῶν καὶ ὁμιλιῶν:

ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ὁ Ἱερός Σύνδεσμος Κληρικῶν Ἑλλάδος τοῦ ὁποῦν τὸ Διοικ. Συμβούλιον ἐθεώρησε ἐπιβεβλημένον καθήκον του νὰ παραστή καὶ νὰ τιμῆσῃ τὴν σημερινὴν μεγαλειώδη Χριστιανικὴν συγκέντρωσιν τῆς Θεσ/κης παρίσταται ἐδῶ σήμερα διὰ νὰ ἐνώσῃ τὴν φωνὴν του μεταφέροντας τὸ Ἀγωνιστικὸν μῆνυμα τῶν ἑνδεκα χιλιάδων Ἱερέων τῆς Πατρίδος μας ἀπὸ τὸ Καστέλλι τῆς Κρήτης μέχρι τῶν συνόρων τοῦ ἱστορικοῦ Ἑβρου, ἐναντίον τῶν ὑπονομευτῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας, οἱ ὅποιοι παρὰ πᾶσαν Συνταγματικὴν καὶ ἠθικὴν ἔννοιαν ἐνομοθέτησαν ἐπαίσχυντον νόμον καταλύοντα τὸ Αὐτοδιοίκητον τῆς Ἐκκλησίας μας, εἰσάγοντες εἰς αὐτὴν τὴν κομματικοποίησιν, τὴν διαίρεσιν, τοὺς ἀνταγωνισμούς, τὸν διχασμὸν καθὼς καὶ τὴν στέρησιν τῆς πνευματικῆς τῆς ἐλευθερίας.

Δὲν ἔχει προηγούμενον ἢ προᾶξις αὐτῆ, τῆς παρούσης Κυβερνήσεως κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς ὁποίας τὴν ἀυτοτέλειαν ἐσεβάσθησαν οἱ ποικιλώνυμοι ἔχθροὶ τοῦ ἔθνους καὶ τὸ χειρότερον τινὲς ἐκ τῶν Βουλευτῶν τῆς ἐξέφρασαν ἀνεπιτρέπτους ἐκφράσεις ἐναντίον τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου καὶ τοῦ Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἐντὸς τοῦ Κοινοβουλίου, καθ' ἣν στιγμὴν πάνω ἀπὸ ἓνα ἑκατομμύριο Χριστιανῶν εἰς τὴν Πλατείαν Συντάγματος ἀπαιτοῦσαν μὲ μία φωνὴ «Κάτω τὰ χέρια ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν μας».

Ἡ ἐνέργεια αὐτῆ τοῦ Ἀντιχριστιανικοῦ Νόμου

λικὴ Πρᾶξις τοῦ Ἑλσίνκι δι' ἀσφάλειαν καὶ συνεργασίαν ἀπὸ 1-8-1976, κ.ἄ. ποὺ ἔχει συνυπογράψαι καὶ ἡ χώρα μας.

† Ὁ Μητροπολίτης Τυρολόης καὶ Σερεντιοῦ ΠΑΝΤΕΛΗΜΩΝ ΡΟΔΟΠΟΥΛΟΣ

Καθηγητῆς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Πρόεδρος τῆς Διεθνoῦς Ἑταιρείας Δικαίου τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν (Βιέννη).

τοῦ κ. Τρίτση θὰ ἐγγραφῆ μὲ τὰ μελανότερα χρώματα στὴν σύγχρονον ἱστορίαν εἰς βάρος τῆς Διοικήσεως Ἐκκλησίας, τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου καὶ τοῦ θρησκευομένου Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Τὸν κ. Προϋπολογὸν καὶ τὸν κ. Τρίτση δικαιοῦμεθα νὰ τοὺς ἐρωτήσωμεν, πιστεύουν πράγματι; καὶ ἂν πιστεύουν πῶς ἐκφράζεται ἡ πίστις τῶν; Μὲ προσπάθεια νὰ μειώσουν καὶ νὰ ὑπονομεύσουν τὴν δύναμιν τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας μας; Ἐὰν ὄχι τοὺς προειδοποιούμε, ὅτι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, δὲν θὰ εἶδον διόδους καταλύσεως τῆς Ὁρθοδοξίας τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Ἱεραρχίας, τοῦ Ἐφημεριακοῦ κλήρου καὶ τοῦ πιστοῦ λαοῦ.

Αὐτὴν τὴν ἐνότητα χαιρετίζουμε σήμερα διότι ἐνωμένοι, ὅλοι μαζί μὲ τὸν ἀγῶνα ποὺ ἄρχισε ἀπὸ τὴν πρωτεύουσα, Κλῆρος καὶ Λαὸς μὲ τὸ λάβαρο τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἁγίας Λαύρας καὶ μὲ τὸν παλμὸ ποὺ διαπιστώνουμε σήμερα, στὴν μεγαλειώδη αὐτὴν συγκέντρωσιν ἡ Ἐκκλησία μας καὶ θὰ ζήσῃ καὶ θὰ νικήσῃ καὶ θὰ μείνῃ ἐλευθέρα.

Πρωτ. Νικ. Ἀγγερινόπουλος
Πρόεδρος Ι.Σ.Κ.Ε.

ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

Π ρ ὀ ς

Τὸν Παναγιώτατον Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης
Κον Κον Παντελεήμονα

Ἐνταῦθα

Παναγιώτατε,

Οἱ Θεολόγοι τῆς Βορείου Ἑλλάδος πιστεύοντες ὀρθοδόξως ὅτι ἡ χαρισματικὴ διακονικὴ ἐξουσία τῶν ἐπισκόπων τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ὑπαρξιακὸ στοιχεῖο τῆς δομῆς Τῆς, ἐπιβάλλει καὶ προσδιορίζει τὴν αὐτοδιοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας,

α) Καταδικάζουν ἀπερίφραστα τὸ Νομοσχέδιο γιὰ τὴν διοίκησιν καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ ψηφίσθηκε πρόσφατα ἀπὸ τὴν κυβερνητικὴ πλειοψηφία χωρὶς τὴν συναίνεσιν καὶ ἀντίθετα μὲ τὴν γνώμην τῆς Ἐκκλησίας.

β) Θεωροῦν ὅτι τὸ διαβόητο αὐτὸ Νομοσχέδιο παραβαίνοντα ἀπροσημάτιστα τὴν κανονικὴν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν συνταγματικὴν ἐπιταγὴν τῆς Πολιτείας, κατὰ λυεὶ τὴν αὐτοδιοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ κανεὶς ἀπὸ τοὺς ποικιλωνύμους διώκτες Τῆς στὴν μακροαίωνα ἱστορίαν Τῆς δὲν τόλμησε νὰ

κάμει, ἀλλοιώνει τὴν ὑπόστασή Της καὶ καταργεῖ τὴν ἰσότητα μεταξύ τῶν πολιτῶν, ἐφόσον ὑποβαθμίζει τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανούς καὶ θίγει τὰ δικαιώματά τους, μὲ τὸ νὰ ἐπιβάλλει σ' αὐτοὺς μόνο στὴν κυριολεξία κατοχικὴ ἐπιτήρηση ἀπὸ ἄτομα ἄσχετα ἴσως μὲ τὴν ὀρθόδοξη πίστη καὶ ζωὴ.

γ) Δηλώνουν ὀλόθυμη συμπαράσταση, συμπαράταξη καὶ πειθαρχία στὴ σεπτὴ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ πειθαρχοῦσα Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις, ἀγωνίζεται γιὰ νὰ μείνει ἡ Ἐκκλησία ἀδούλωτη καὶ ἐλεύθερη ἀπὸ τὰ κομματικὰ δεσμὰ τοῦ ὀποιοῦδήποτε Καίσαρα.

δ) Συμμετέχουν καθολικὰ στὴ σημερινὴ διαμαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας ἐναντίον τοῦ ἀντικλησιαστικοῦ καὶ ἀντισυνταγματικοῦ Νομοσχεδίου, ποὺ γίνεται στὸν Ἱερό Ναὸ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου.

Γιὰ τὸ Δ.Σ. τῆς Ἐνώσεως Θεολόγων Βορείου Ἑλλάδος

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
Δῆμος Μασκίδης Μιλτιάδης Καραβελῆς

ΤΟΥ ΠΑΝΑΓ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ κ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ

Ὁ ἰδρυτὴς τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῶν Θεσσαλονικέων Ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ Β' πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολῇ αὐτοῦ γράφει: «Ἀδελφοί, στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν» (2,15). Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὸν λόγον ἐννοεῖ ὁ Ἀπόστολος τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν. Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἐπιστολὴν ἐννοεῖ τὴν Ἁγίαν Γραφήν. Ἐπομένως συνιστᾷ ἐμμογήν ἐν ταῖς πηγαῖς τῆς πίστεως ἡμῶν, τὴν τε Ἁγίαν Γραφήν καὶ τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν.

Δυστυχῶς ἐκεῖνος ἢ ἐκεῖνοι ποὺ συνέταξαν τὸν ἐπάραιον νόμον, τὸν προχθὲς ψηφισθέντα ὑπὸ μερίδος τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, ἠγνῶσαν τὴν ὠραίαν ταύτην προτροπήν, διότι ἠγνῶσαν καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως. Συνέταξαν καὶ ἐνήφισαν πράγματα, τὰ ὁποῖα οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσιν ἐν τῷ χῶρῳ τῆς «Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας» τοῦ Χριστοῦ. Ἐλησμόνησαν οἱ δυστυχεῖς τὰς ὠραίας ἐκεῖνας προτροπὰς, τὰς ὁποίας ἀπευθύνει διὰ τὴν Ἱεραρχίαν τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἔχει καὶ τὴν καθόλου ὑπευθυνότητα ὡς πρὸς τὴν Διοίκησιν Ταύτης. Ἴδου τι λέγει, ἐπὶ παραδείγματι, ὁ Δοσίθεος ἐν τῇ Ὁμολογίᾳ αὐτοῦ: «Τὸ τοῦ Ἐπισκόπου ἀξίωμα, οὕτως ἐστίν, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀναγκαῖον, ὥστε χωρὶς αὐτοῦ μὴ δύνασθαι μήτε Ἐκκλησίαν, μήτε χριστιανόν τινα ἢ εἶναι ἢ ὄλως λέγεσθαι...». Ὁ Ἁγιος Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας ἀποκαλεῖ τὸν Ἐπίσκοπον «προκαθήμενον εἰς τόπον Θεοῦ» (Μαγν. 6,1, ΒΕΠ 2, 294). Καὶ ὑπογραμμίζει: «Ὁ λάθρα Ἐπισκόπον τι πράσσων τῷ διαβόλῳ λατρεύει» (Σμυρν. 9,27-30). Οὕτω, ὁ Ἐπίσκοπος ἀποβαίνει τὸ κέντρον τῆς ὄρατῆς ἀλλὰ καὶ τῆς ἀληθοῦς

Ἐκκλησίας. Ἐτερος Ἁγιος τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, ὁ Ἁγιος Κυπριανὸς Ἐπίσκοπος Καρχηδόνας τονίζει: «Ὁ Ἐπίσκοπος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐστὶ καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐν τῷ Ἐπισκόπῳ καὶ ὅσοι μετὰ τοῦ Ἐπισκόπου οὐκ εἰσὶν, οὐδὲ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἰσὶν». Τονίζει δὲ συγχρόνως ὅτι «τὸ ἀποτελεῖν τὴν Ἐκκλησίαν εἶναι ὁ λαὸς ἠνωμένος μετὰ τοῦ Ἱερέως καὶ τὸ ποίμνιον ὑποτεταγμένον εἰς τὸν Ποιμένα του» (Ἐπιστ. 66, 69,8 καὶ 4).

Καὶ ὁ Παναγιώτατος κατέληξε:

«Νὰ μὴ λησμονῶμεν, ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοί, ὅτι ὁ νόμος αὐτὸς ὡς ἀντικανονικὸς τυγχάνει καὶ ἀντισυνταγματικὸς. Κάθε νόμος ρυθμίζων σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐὰν δὲν συμβαδίζει πρὸς τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας θεωρεῖται ἀντισυνταγματικὸς καὶ ἄρα ἀπορριπτέος.

ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΚΛΗΡΟΥ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

Λαὲ τοῦ Θεοῦ περιούσιε καὶ ἠγαπημένε,

Ἐκ μέρους τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Θεσσαλονικῆς σοῦ ἀπευθύνω ἐγκάρδιον ἀγωνιστικὸν χαιρετισμόν. Τὸ Τίμιον Πρεσβυτέριον ἐν ὀνόματι τοῦ Ἐπισκόπου του πάντοτε σὲ διεκόνησε καὶ συνεχίζει νὰ σὲ διακονεῖ πρῶτα γιὰ τὴ σωτηρία σου καὶ κατὰ δεύτερο λόγο συμμετέχοντας στὶς χαρὲς καὶ τὶς λύπες σου ἀπὸ τὴ γέννησή σου μέχρι θάνατο. Πάντοτε σοῦ συμπαροστάθηκε καὶ σοῦ συμπαροστέκει ἐν ὑπομονῇ ἐπιποθῶντας «πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν».

Σήμερα σὲ κάλεσε ὁ Παναγιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονικῆς κ. κ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ γιὰ νὰ ἀκούσεις καὶ νὰ μάθεις τὴν ἀλήθεια γιὰ τὴν Ἐκκλησία μέσα στὴν ὁποία ζεῖς καὶ κινεῖσαι. Καὶ τὸ Τίμιον Πρεσβυτέριον δρᾷται εὐκαιρίας νὰ σοῦ ζητήσῃ τὴν συμπαράσταση «ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ» στὸν ἀγῶνα ποὺ ἄρχισε τὶς ἡμέρες αὐτὲς ἡ Σεπτὴ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Νόμος ποὺ ψήφισε ἡ Κυβέρνηση καὶ μερίδα τῆς ἀντιπολιτεύσεως τὴν περασμένη Πέμπτη στὴ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων γιὰ δῆθεν «Ρύθμιση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας» στὴν οὐσία εἶναι ἐπέμβαση στὰ ἐσωτερικὰ Της, στὴν κατάλυση τῆς διοικητικῆς Της ἐξουσίας, ἡ ὁποία ἀπορροεῖ ἀπὸ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τὴν ὑποταγὴν στὶς ἐπιταγὰς τοῦ ἐκάστοτε κυβερνῶντος κόμματος.

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι Θεῖο καθίδρυμα, Θεανθρώπινος ὀργανισμὸς καὶ ἔχει Θεῖους καὶ Ἱεροὺς Κανόνες μὲ τοὺς ὁποίους διοικεῖται καὶ διὰ τῶν ὁποίων διαμορφώνει τὸ ἦθος τῶν μελῶν Της γιὰ νὰ εἶναι μάρτυρες τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως σὲ ὅλο τὸν κόσμον. Οἱ Νόμοι τοῦ Καίσαρος εἶναι σεβαστοὶ ἀλλὰ οὐδέποτε καταλυτικοὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας τῶν μελῶν Της. Καλεῖσαι λοιπὸν νὰ ἀγωνισθεῖς γιὰ μιὰ ἐλεύθερη Ἐκκλησία καὶ γιὰ μιὰ ἐλευθερία, ἡ ὁποία νὰ μὴ ἀπειλεῖται ἀπὸ

Ὁ Παναγιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Πεντελζήμων ἀπευθύνει ἀγωνιστικό χαιρετισμό ἀπὸ τὸν εἰδικὸ ἐξώστη.

τοὺς Νόμους τοῦ Καίσαρος, γιὰ νὰ μὴ πορθεῖς σ' αὐτὸν τὸν μαοτρικὸ καὶ αἱματοβαμμένο τόπο νὰ ἀλατρεῖς τὸν Θεὸ ἀνατολικῶς καὶ ὀρθοδόξως».

Κλῆρος καὶ Λαὸς ἐνωμένοι ὅπως πάντοτε στὴν ἱστορία τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας μας, συμπαραστάμεθα στὸν ἀγῶνα τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, γιὰ νὰ μείνει ὁ Νόμος ποὺ ψηφίστηκε στὸ σοφτάρει τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ὡς μία μαύρη σελίδα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας γιὰ τὴν κατὰ-

λυσή τοῦ αὐτοδιοικήτου Τῆς. Νὰ ἀγωνισθοῦμε γιὰ νὰ μὴ εφαρμοσθεῖ ὁ ἀντικανονικὸς καὶ ἀντισυνταγματικὸς Νόμος. Νὰ ἀγωνισθοῦμε γιὰ νὰ παραδώσουμε τὴν Ἐκκλησία στὶς ἐπερχόμενες γενεές ἐλεύθερη καὶ ἀνεμπόδιστη ἀπὸ τὶς ἐξουσίες τοῦ Καίσαρος νὰ ὀδηγεῖ τὸν λαὸ στὴ σωτηρία.

Μ. Πρωτοπ/ρος Δημήτριος Βακάρος

Γενικὸς Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης.

Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ Κ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΗΣΗ

Σεβασμία τῶν ἀρχιερέων χορεία,
Τίμιο πρεσβυτέριο, Χριστοῦ διακονία,
Ἐδσεβέστατοι μοναχοὶ καὶ μονάζουσες,
Ἀδελφοί μου Ὀρθόδοξοι.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κλῆρος καὶ λαός, ἡνωμένοι σὲ παραδειγματικὴ ἐνότητα, μὲ πρωτοπόρους τὰ χριστιανικὰ νεοταία, τὴ νεολαία Χριστοῦ, ζῆ

τις ἡμέρες αὐτὲς σὲ πνευματικὴ ἐνταση καὶ ἀνάταση. Ὁ Θεὸς εἶναι μαζί μας· σκέπει καὶ ὀδηγεῖ καὶ φυλάσσει καὶ προστατεύει τὴν Ἐκκλησία του. Ποιὸς μπορεῖ νὰ ἀμφιβάλλει γιὰ τὴν τελικὴ νίκη;

Ἡ Ὀρθοδοξία καὶ πάλι θὰ νικήσει.

Ἡ ἑλληνικὴ πολιτεία μετὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ἐθνι-

Χιλιάδες λαοῦ κατέκλυσαν τὴν πλατεία καὶ τὰς πέριξ τοῦ μεγαλοπρεποῦς ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Μεγαλομάρτυρος Ἁγίου Δημητρίου. Κάτω τὰ χέρια

κῆς παλιγγενεσίας τοῦ 1821, ἀφοῦ παρέλαβε τὸ Γένος ἀπὸ τὴν ἐθναρχοῦσα Ἐκκλησία μὲ ἀκμαῖες ἠθικὲς καὶ πνευματικὲς δυνάμεις, δὲν ἀνταπέδωσε τὴν ἀρμόζουσα εὐγνωμοσύνη καὶ ὀφειλὴ πρὸς τὴν σώτειρα, πρὸς τὴν κιβωτὸ τοῦ Γένους Ἐκκλησία. Κράτησε πάντως τὰ προσχήματα καὶ συμπεριφέρθηκε μὲ προσοχὴ καὶ περίσκεψη. Καὶ τώρα γιὰ πρώτη φορὰ μετὰ ἀπὸ ἐλεύθερο ἐθνικὸ βίο 160 ἐτῶν παίρνει ἐχθρική στάση καὶ κηρύσσει φανερὸ διωγμὸ ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας μὲ ὄργανο ἕνα παρορμητικὸ Ὑπουργὸ Παιδείας, ὁ ὁποῖος ἐδήλωνε παλιά, ὅτι ἐπιθυμῶ νὰ γράφει ἱστορία, χωρὶς ὅμως νὰ ξέρει ἱστορία. Ἄν ἤξερε ἱστορία, δὲν θὰ τολμοῦσε νὰ σηκώσῃ τὰ χέρια του ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας, ὅχι μόνον γιὰ αὐτὸ ἀντιστρατεύεται στὶς αἰωνόβιες παραδόσεις καὶ στὰ αἰσθήματα τοῦ ὀρθοδόξου ἐλληνικοῦ λαοῦ, ποὺ διακρίνεται γιὰ τὸ σεβασμὸ καὶ τὴν τιμὴ πρὸς τὴν Ἐκκλησία, ἄσχετα μὲ τίς πολιτικὲς του πεποιθήσεις, ἀλλὰ καὶ γιὰτὶ δὲν ἔχει πιθανότητες ἐπιτυχίας, πολεμῶντας τὸ Χριστιανισμὸ καὶ τὴν Ἐκκλησία. Οἱ Χριστιανοί, ὅπως διδάσκει ἡ ἱστορία, καὶ ἡ παλαιὰ γιὰ τοὺς Ρω-

μαίους αὐτοκράτορες καὶ ἡ νεώτερη γιὰ τὴν Τουρκοκρατία ἀλλὰ καὶ γιὰ σύγχρονα ἀθεϊστικὰ κράτη, εἶναι τὸ ἥρωϊκότερο γένος ποὺ ἐμφανίσθηκε ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι ἡρωϊσμὸς. Ἔχει ἀκαταμάχητη δύναμη γιὰ δύο λόγους: α) γιὰτὶ οἱ Χριστιανοὶ δὲν εἶναι κολλημένοι στὴ γῆ, στὴν ἕλη καὶ στὰ ἀγαθὰ τους· δὲν φοβοῦνται μὴν τὰ χάσουν· οὔτε καὶ τὸ θάνατο φοβοῦνται· καὶ β) γιὰτὶ ὅποιος πολεμᾷ τὴν Ἐκκλησία πολεμᾷ τὸν ἴδιο τὸ Θεό, γίνεται θεομάχος. «Ἄνθρωπον ἐὰν πολεμῆς, λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἢ ἐνίκησας ἢ ἐνίκηθης. Ἐκκλησίαν δὲ ἐὰν πολεμῆς νικῆσαι σε ἀμήχανον· ὁ Θεὸς γὰρ ἔστιν ὁ πάντων ἰσχυρότερος» (P.G. 52, 395, 429). Θὰ γράφει ἱστορία ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας μὲ κατὰμηνους ὅμως τίς σελίδες της, γιὰτὶ τόλμησε νὰ γίνῃ θεομάχος καὶ διώκτης τῆς Ὀρθοδοξίας.

Γιὰ δευτέρη φορὰ, ἀγαπητοί μου, ὁ λαὸς τῆς Θεσσαλονίκης, ὁ εὐσεβὴς λαὸς τῆς μόνιμης συμπορευούσας τῶν Ἑλλήνων, ὁ ὀρθόδοξος λαὸς τῆς Βορείου Ἑλλάδος, γιὰ δευτέρη φορὰ μέσα σὲ λίγα χροῖα συγκεντρώνεται στὸν περίβολο τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁ-

υποβλήτου οδούς, για να βροντοφωνήσουν με άποφασιστικότητα το σύνθημα που δονεί τις καρδιές των Ὁρθόδοξων Ἑλλήνων: Ἡ Ἐκκλησία!

γίου Δημητρίου, τοῦ πολιούχου του, ζητώντας καταφύγιο. Στὴν Καταφυγή ἀπόψε, ὅπως ὀνομάζεται τὸ Ἰδρυμα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἀπὸ τὸν ἐξώστη τοῦ ὁποίου σὰς ὀμιλοῦμε, ὁ ἅγιος Δημήτριος θὰ μᾶς δώσει κουράγιο καὶ δύναμη, θὰ μᾶς ἐνθαρρύνει καὶ θὰ μᾶς εὐλογήσει, ὅπως ἐνεθάρρυνε τότε τὸν μικρὸ καὶ ἀσθενικὸ Χριστιανὸ Νέστορα ἐναντίον τοῦ γίγαντα εἰδωλολάτρη Ἀναίου, τοῦ ἐκπροσώπου τῆς ἄθεης πολιτείας, πὸν ἔβριζε καὶ ἐξευτέλιζε τοὺς Χριστιανούς. Βρίζουν καὶ ἀπειλοῦν καὶ λασπολογοῦν καὶ βωμολοχοῦν ἐναντίον τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας, ἐναντίον ὅλων μας, ἐκπρόσωποι τῆς πολιτείας καὶ μιὰ μερίδα πανάθλιων δημοσιογράφων, μοναδικῶν ἴσως στὸν κόσμον σ' αὐτὴ τους τὴν μανία ἐναντίον τῶν ἱερῶν καὶ τῶν ὁσίων. Καὶ μέσα στὴν ἐπαρση καὶ στὴν ἐξαλλωσύνη τους, νομίζουν ὅτι θὰ κάμψουν τὸ ἀγωνιστικὸ μας φρόνημα, πὸς θὰ μᾶς κάνουν νὰ ὑποταγοῦμε. Ἐπιστρέφουμε τὶς ὕβρεις καὶ δὲν φοβόμαστε τὶς ἀπειλές τους· ὁ Θεὸς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου καὶ τοῦ ἁγίου Νέστορος, οἱ εὐχὲς ὅλων τῶν ἁγίων καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, οἱ εὐχὲς τῶν εὐσεβῶν ὀρθόδοξων προγόνων μας, μᾶς ἐνισχύουν σ' αὐτὸν τὸν

ἀγῶνα. Ἐτοῦτος ὁ ἀγῶνας εἶναι ἱερός.

Τὴν πρώτη φορά συγκεντρωθήκαμε ἐδῶ, γιατί δοκίμαζε ἡ κυβέρνηση, βολιδοσκοποῦσε τὴν πνευματικὴ ἀντοχὴ τῶν ὀρθόδοξων παραδόσεων καὶ τὴ δική μας ἐτοιμότητα γιὰ ἀντίσταση καὶ ἀγῶνες. Στράφηκε, ὡς γνωστόν, τότε ἐναντίον τοῦ ἱεροῦ θεσμοῦ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ γάμου, πὸν ἦταν συνδεδεμένος με τὶς πιὸ ἀγνές, τὶς πιὸ ὁμορφες παραδόσεις, με τὰ ἀξεπέραστα ἦθη καὶ ἔθιμα τοῦ γνησίου ὀρθόδοξου πολιτισμοῦ μας, καὶ ὄχι τῆς φτηνῆς κουλτούρας, πὸν ἐπιχειροῦ νὰ ἀλλοιώσει τὴν πολιτιστικὴ μας ταυτότητα. Ἦθελε καὶ ἐπέδιωσε ἡ κυβέρνηση νὰ ἀποσυνδέσει τὴν οἰκογένεια ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, γιατί ἐνοχλοῦσε ἡ θρησκευτικὴ ἀντοχὴ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅπως τόλμησε καὶ ἐδήλωσε στὴν Ἀμερικὴ ἡ σύζυγος τοῦ προϋπουργοῦ μας, ὁ ὁποῖος παρὰ ταῦτα προσκυνοῦσε γονατιστὸς τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας Σουμελά, προβαλλόμενος ὡς εὐσεβὴς ἀπὸ τὰ τηλεοπτικὰ μέσα καὶ τὸν Τύπο. Τὸ ἔργον αὐτὸ ὡς στὴν κοροϊδίᾳ. Ἡ εὐσέβεια εἶναι ἔργον καὶ ζωὴ καὶ ὄχι σχήματα καὶ λόγια. Ἡ Ἑλληνικὴ οἰκογένεια με τὴν εὐλογία

και τή φροντίδα της 'Εκκλησίας έδειχνε σπάνια συνοχή, άντοχή και έμμογή στις όρθόδοξες παραδόσεις: ήταν γι' αυτό πολύ δύσκολο να εισχωρήσουν μέσα της οι διαλυτικές ιδέες των ψευτοφεμινιστικών οργανώσεων και οι διάφορες ΕΓΕς των καναλιών της τηλεόρασης. "Ηθελαν να αποκόψουν τὰ νεαρά ζευγάρια, τὰ κύτταρα αυτά της κοινωνικής ζωής, από τὸ άγιασμένο περιβάλλον, από τή χάρη και εύλογία της 'Εκκλησίας, και να τὰ στείλουν στον άγευστο πνευματικά και άνάλατο και άχαρο εκπρόσωπο της πολιτείας, στο Δήμαρχο, για να τελέσουν εκεί υποχρεωτικό πολιτικό γάμο. Η πολιτεία διεκδικούσε με τόν τρόπο αυτό άρμοδιότητες της 'Εκκλησίας, έμπαινε σε έδάφη εκκλησιαστικά, όριοθετημένα από παραδόσεις αιώνων, προσπαθούσε να σφετερισθεί, να οικειοποιηθεί τὸ έργο της Ιερωσύνης. Τὸ ιερό μυστήριο τοῦ γάμου ξέπεφε σε επίπεδο ύπογραφής ενός συνυποσχετικού, χωρίς καμμία αύγλη και πνευματικό βάθος. Η έκκοσμίκευση και ή χαλάρωση των οικογενειακών δεσμών, πὸν οδήγησαν σε διάλυση και χρεωκοπία τὸ θεσμό της οικογενείας στη σοσιαλιστική Ανατολή και στην καπιταλιστική Δύση εισχωρούσαν επικίνδυνα στο χώρο της ελληνικής Όρθοδοξίας. Ήταν τὸ πρώτο δείγμα «αγάπης και ενδιαφέροντος» για τήν Όρθοδοξία.

Υπολόγισαν μήπως τότε τὸ λαό, για τὸν όποιο κόπτονται μέχρι να τοῦ άρπάξουν τήν ψήφο του; Ήταν πάντως άρκετή ή μεγαλειώδης και συγκλονιστική εκείνη πρώτη συγκέντρωση τοῦ λαοῦ της Θεσσαλονίκης εδῶ στον ίδιο χώρο, για να δώσει τή χαρά της πρώτης νίκης. Και θά είναι μεγαλύτερη ή τωρινή νίκη, όσο ασύγκριτα μεγαλύτερη είναι και ή άποφινή μοναδική κοσμοπλημυρα, τὸ πανηγύρι αυτό και γιορτάσι της Όρθοδοξίας, τὸ Πάσχα πὸν από τὸ Πάσχα μέσα στην καρδιά της Μεγάλης Τεσσαρακοστής. Η 'Εκκλησία φέρνοντας αυτές τις ήμέρες τὸ Σταυρὸ τοῦ μαρτυρίου και των διωγμῶν, πὸν της φώτωσε ή πολιτεία, προγενέται τή χαρά της αναστάσεως, τή χαρά της νίκης. Ο κύριος και βασικός σταυρωτής της, ὁ Υπουργός της Παιδείας, πλανώντας πάλι και πλανώμενος, όπως έλέχθη στην θριαμβευτική εκείνη τηλεοπτική άναμέτρηση των δύο πρωταθλητῶν Ιεραρχῶν και μαρτύρων και όμολογητῶν της άληθείας και της Όρθοδοξίας, τοῦ Άλεξανδρουπόλεως Ανθίμου και τοῦ Δημητριάδος Χριστοδούλου, στην έκπομπή πὸν πρέπει να μετονομασθεί από «άνοιχτά χαρτιά») σε «σημαδεμένα και βρώμικα χαρτιά»), ισχυρίσθηκε μέσα στη Βουλή, ὁ σταυρωτής αυτός, ὅτι αισθάνεται σταυρωμένος. Δέν τοῦ έμαθαν τοῦ κ. Υπουργοῦ οι δάσκαλοί του στις ὄψιμες θεολογικές του σπουδές ὅτι υπάρχουν σταυροί αίσχνης και σταυροί δόξης; "Οτι δίπλα άκριβῶς στο Σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ υπήρχαν δύο σταυροί ληστῶν; Ένας μόνο δρόμος και τρόπος υπάρχει για να μεταβληθεί ὁ σταυρός της αίσχνης σε σταυρὸ δόξης· ή μεάνοια και ή συγγνώμη. Να ζητήσει ενώπιον κλήρου και λαοῦ, ενώπιον της άληθινής 'Εκκλησίας, συγγνώμη και να άποσύρει και τώρα τὸν άν-

εφάρμοστο, άντισυνταγματικό, άντιεκκλησιαστικό και άντορθόδοξο νόμο, να πῆ τὸ «Μνήσθητί μου Κύριε», πὸν εἶπε ὁ Ένας από τους δύο σταυρωμένους ληστῆς. Διαφορετικά ὁ σταυρός του δέν θά τὸν ώφελήσει.

Στην πρώτη λοιπὸν εκείνη συγκέντρωση πρόθυμος ὁ εὐσεβής λαός της Θεσσαλονίκης στο κάλεσμα τοῦ ποιμενάρχου του, τοῦ Παναγιωτάτου μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονος, κατέκλυσε τήν πλατεία τοῦ Άγίου Δημητρίου και τους γύρω δρόμους. Όλοπρόθυμος και τώρα στο κάλεσμα των μητροπολιτῶν τον ὁ λαός της Βορείου Ελλάδος δίνει ὄχι μόνο τὸ αγωνιστικό του παρών, αλλά δείχνει τήν έμπιστοσύνη και τήν άγάπη του πὸς τους άρχιερείς, πὸς τους άξιους άρχιερείς, οι ὅποιοι αναβιώνουν, ξαναζωντανεύουν ένδοξες εποχές της εκκλησίας, άντάξιοι διάδοχοι των Άποστόλων, τοῦ Ιγνατίου, τοῦ Ειρηναίου, τοῦ Άθανασίου, τοῦ Βασιλείου, τοῦ Χρυσόστομου, τοῦ Μαξίμου, τοῦ Δαμασκηνοῦ, τοῦ Ιεροῦ Φωτίου, τοῦ Θεοδώρου Στουδίτου, τοῦ Μάρκου Εὐγενικού, τοῦ Σχολαρίου, τοῦ Γρηγορίου τοῦ Ε', και άναριθμῆτων άλλων άγίων. Εἶναι άξιοι και πανάξιοι οι άρχιερείς και οι ιερείς μας. Τους ξαναβεβαιώνουμε, μετὰ τή χειροτονία τους, για τήν έμπιστοσύνη μας. Α ξιοι, ἄ ξιοι, ἄ ξιοι. Για ποιά λαϊκή συμμετοχή μιλάει ὁ Υπουργός της Παιδείας; Δέν πηγαίνει στην 'Εκκλησία, για να δῆ τή συμμετοχή τοῦ λαοῦ μας; Τί είναι ὁ κόσμος πὸν συνέρευσε εδῶ άπόψε άκούοντας τήν φωνή των ποιμένων του; Δέν είναι λαός; Και ποιοι είναι λαός; Οι άλειτούργητοι και άμύητοι και άκοινώνητοι; Τὸ πλῆθος των ὀρθόδοξων πιστῶν άπόψε, τὸ μεικτὸ αυτό πλῆθος από ιερείς, μοναχούς, λαϊκούς, έχοντας επικεφαλής τους έπισκόπους των, είναι ή καλύτερη έκφραση της ὀρθόδοξου εκκλησιολογίας ὅπως τή διατύπωσε παραδειγματικά ὁ άγιος Ιγνατίος Αντιοχείας: «ὅπου έπίσκοπος εκεί εκκλησία ὅπου έπίσκοπος εκεί και τὸ πλῆθος έστω». Έκκλησία είναι κλήρος και λαός. Δέν περινάει πλέον ὁ λαϊκισμός.

Ο Όρθόδοξος ελληνικός λαός στην πρώτη εκείνη συγκέντρωση εναντίον τοῦ υποχρεωτικοῦ πολιτικοῦ γάμου, άκόμη στην προχθεσινή συγκέντρωση στην Αθήνα και τώρα εδῶ στο άποφινὸ του πανηγύρι και μεθύσι στην συμπρωτεύουσα εναντίον τοῦ ληστρικοῦ νόμου τοῦ Τρίτη, στέλνει δυνατὸ μήνυμα πὸς ὅλους τους έχθρους της 'Εκκλησίας, δείχνει ὅτι είναι ριζωμένος στις ὀρθόδοξες παραδόσεις του και συσπειρωμένος και πάλι, ὅπως σε άλλους δύσκολους καιρούς, γύρω από τήν 'Εκκλησία. Ε δ ῶ και τ ὴ ρ α Ό ρ θ ο δ ο ξ ί α. Διακηρύσσει δυνατά, ὅσο δυνατά διακήρυσσε ὁ πρωθυπουργός, ὅτι ή 'Ελλάς άνήκει ὄχι άπλάς στους Έλληνες, αλλά στους Όρθόδοξους Έλληνες, πὸν αποτελοῦν τήν συντριπτική πλειοψηφία τοῦ ελληνικοῦ λαοῦ και καθορίζουν τήν πολιτιστική της ταυτότητα. Έλλάς και Όρθοδοξία ταντίζονται. Έλλάς σημαίνει Όρθοδοξία.

Και είναι ὄντως άξιο παρατήρησης αλλά και οργής να μένουν ανενόχλητοι οι Ίεχωβάδες και οι άλλοι αίρετικοί, να άγοράζουν οικόπεδα, να κτίζουν

αΐθουσες και σχολεία, να διαθέτουν άφθονα οικονομικά μέσα, να τυπώνουν χιλιάδες βιβλία, να εκμεταλλεύονται τις βιωτικές ανάγκες και τη φτώχεια των αδελφών μας, να διαβρώνουν ελεύθερα την Ὁρθοδοξία και τὸν πολιτισμό μας, να ἀπολαμβάνουν τὸ ὅσα προνόμια και μόνο ἢ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ἢ μητέρα μας Ἐκκλησία, να εἶναι χωρὶς περιουσία, φτώχη και ἀνήμευση να ἐπιτελέσει τὸ ἔργο της.

Ποιὸς εἶπε ποτὲ και ποιὸς δίδαξε ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ περιουσία; Ἡ Ἐκκλησία εἶναι θεανθρώπινος ὀργανισμός, πὸν ἐπιτελεῖ τὸ ἔργο της μέσα στὴν ἱστορία, θέλει να σώσει και να βοηθήσει ἀνθρώπους, πὸν ἔχουν σάρκα και ὀστά, ἔχουν ὕλικές ἀνάγκες, δὲν εἶναι ἄγγελιο ὄυτε πνεύματα και φαντάσματα. Καὶ οἱ λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας και τὸ προσωπικό τῶν ναῶν σήμερα, ψάλτες, νεωκόροι, καθαριστές και καθαρίστριες ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ διατροφή, ἔνδυση και κατοικία. Πῶς θὰ κτισθοῦν νέοι ναοὶ και θὰ ἐπισκευασθοῦν οἱ παλαιοὶ, πῶς θὰ οἰκοδομηθοῦν τὰ ἱδρύματα τῆς Ἐκκλησίας, πτωχοκομεῖα, γηροκομεῖα, ὀρφανοτροφεία, μαθητικά οἰκοτροφεία, ξενῶνες και πῶς θὰ συντηρηθοῦν και θὰ λειτουργήσουν; Πῶς θὰ τυπώσει τὴν Ἁγία Γραφή και τὰ συγγράμματα τῶν Πατέρων; Πῶς θὰ διαδώσει τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ; Μόνον μαχηαῖκές, αἰρετικές ἀντιλήψεις θὰ δικαιολογοῦσαν ἀδιαφορία τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὰ ὕλικά και τις ὕλικές ἀνάγκες τοῦ κλήρου και τῶν ἐνδεῶν ἀδελφῶν μας.

Ἡδὴ στὴν ομάδα τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ ὑπάρχει ταμεῖο γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ἀναγκῶν τους και τὴν ἀνακούφιση τῶν πτωχῶν. Στις Πράξεις τῶν Ἀποστόλων οἱ πιστοὶ πωλοῦσαν τὰ υπάρχοντά τους και τὰ σπίτια τους και παρέδιδαν τὰ χρήματα στὴ διαχείριση τῶν Ἀποστόλων. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος θεωρεῖ ἀναγκαῖα τὴν περιουσία γιὰ τὴ μισθοδοσία τῶν ἱερέων, λέγοντας ὅτι «οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθλοῦσι», διότι ὁ ἴδιος ὁ Κύριος «διέταξε τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν» (Α΄ Κορ. 9,7-13).

Μὲ βάση αὐτὴ τὴν παράδοση τοῦ Χριστοῦ και τῶν Ἀποστόλων ἡ Ἐκκλησία σ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ἱστορίας της γιὰ να ἐπιτελέσει τὸ ἔργο της δημιούργησε περιουσία, πὸν προερχόταν κυρίως ἀπὸ τις δωρεές τῶν πιστῶν. Καὶ αὐτὴ τὴν περιουσία δὲν τὴν ἔβιξαν ὄυτε διῶκτες τῶν Χριστιανῶν Ρωμαῖοι αὐτοκράτορες, ὄυτε ὁ Μωάμεθ και οἱ διάδοχοί του στὴν Τουρκοκρατία. Ὅταν δὲ ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ἀναγνωρίζει τὸ Χριστιανισμό ὡς ἐπίσημη θρησκεία τοῦ κράτους ὄχι ἀπλῶς ἐπιτρέπει, ἀλλὰ κατοχυρώνει νομικῶς στὴν Ἐκκλησία τὸ δικαίωμα ἰδιοκτησίας. Ἡ πολιτεία ἀντιλαμβανόμενη ἔκτοτε τὸ ρόλο και τὴ σημασία τῆς ἐκκλησίας γιὰ τὴν οἰκοδόμηση και διαμόρφωση τοῦ ὀρθοδόξου πολιτισμοῦ, ὄχι μόνον δὲν τῆς ἀφαιρεῖ και δὲν τῆς παίρνει οἰκονομικά μέσα, ἀλλὰ βοηθαὶ και ἡ ἴδια μὲ ἐπιχορηγήσεις και δωρεές. Ἀδιάφραστη μαρτυρία τὰ μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Ὄρους, πὸν κτίσθηκαν ὄλα μὲ δωρεές αὐτοκρατόρων. Ποιὸς λαὸς πὸν σέβεται τὸν πολιτισμό του, θὰ εἶχε σήμερα τὸ Ἅγιο

Ὄρος, τὸ καμάρι αὐτὸ και τὸ καύχημα τῆς Ὁρθοδοξίας, και δὲν θὰ διέθετε πακτωλὸ χρημάτων γιὰ τὴ συντήρηση και διατήρηση και ἀνάπτυξη τῆς μοναδικῆς στὸν κόσμο μοναχικῆς πολιτείας; Ποιὸς θὰ διέθετε μία ζωντανὴ Ἐκκλησία, συνυφασμένη μὲ τὴν ταυτότητα και τὴν αὐτοσυνειδησία του, δημιουργὸ ἑνὸς λαμπροῦ πολιτισμοῦ, τοῦ βυζαντινοῦ, σκέπη και καταφύγιο τοῦ λαοῦ σὲ δύσκολους καιροὺς και δὲν θὰ τὴν ἐνίσχυε; Ἡ Ἐκκλησία, κύριοι τῆς κυβερνήσεως, ἔσωσε τὸν Ἑλλητισμό.

Ἐχασαν δυστυχῶς πολλοὶ ἀπὸ τοὺς πολιτικούς μας ἡγέτες τὴν αἴσθηση τοῦ μεγαλείου τῆς Ὁρθοδοξίας και τοῦ Βυζαντίου, τῆς χιλιόχρονης ἑλληνορωμαϊκῆς μας αὐτοκρατορίας, τοῦ μοναδικοῦ αὐτοῦ παραδείγματος κράτους στὴν παγκόσμια ἱστορία γιὰ τὴν ἀντοχή και τὴν καρποφορία του. Δὲν ἔχουν τίποτε κοινὸ μὲ τὴν οἰκονομικὴ πολιτικὴ τοῦ Βυζαντίου, πὸν συνέχισε τὸν οἰκονομισμό τοῦ Μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ εἶναι φτωχοεπαρχιώτες κληρονόμοι ἑνὸς μεγαλείου, πὸν μόνον ἡ Ἐκκλησία τὸ διασώζει. Κατῳρθωσε τότε ἡ Ἐκκλησία στὸ Βυζάντιο, στὴ Ρωμοσύνη, μὲ τὴν ἐνίσχυση τῆς εὐσεβοῦς, τῆς ἀληθινῆς ὀρθόδοξης πολιτείας, ὄχι μόνον να ἀσκήσει τὸ θαυμαζόμενο και σήμερα ἀπὸ εἰδικὸς ἐπιστήμονας φιλανθρωπικὸ και κοινωνικὸ της ἔργο, ἀλλὰ και να πλάσει τὸ μεγαλόπρεπο βυζαντινὸ πολιτισμὸ, μὲ τοὺς θαυμαστοὺς βυζαντινοὺς ναοὺς, τὰ ψηφιδωτὰ και τις τοιχογραφίες, να ἀνυψώσει τὴν ἀρχιτεκτονικὴ, τὴ ζωγραφικὴ, τὴ ναοδομία, τὴ μικροτεχνία, τὴ μουσικὴ και ὄλες τις λειτουργικὲς τέχνες σὲ ἐπίπεδα τελειότητος. Ὁ ἑλληνορθόδοξος πολιτισμὸς ἐδημιούργησε και ἐκαρποφόρησε, γιὰ τὴ πολιτεία ἔδινε τις δυνατότητες στὸ δημιουργικὸ πνεῦμα τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας να ἐκφράζεται και να ἀκτινοβολεῖ. Μὲ τὴ μεγαλοπρέπειά του κέρδισε τὸ Βυζάντιο τὴν πολιτιστικὴν ἐπιρροήν στὸς σλαβικοὺς λαοὺς. Οἱ Ρῶσοι πὸν γιορτάζουν τὸ ἐπόμενο ἔτος τὰ χίλια χρόνια ἀπὸ τὸν ἐκχριστιανισμό τους (988) στράφηκαν πρὸς τὴν Ὁρθοδοξία, γιὰ τὴ οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ αὐτοκράτορος Βλαδιμήρου, ὅπως διηγεῖται τὸ Ρωσικὸ Χρονικὸ τοῦ Νέστορος, ἐντυπωσιάσθηκαν τόσο πολὺ ἀπὸ τὴ μεγαλοπρέπεια τῆς λατρείας μέσα στὸ ναὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας, ὥστε νόμισαν πῶς δὲν ἦταν στὴ γῆ ἀλλὰ στὸν οὐρανό.

Δὲν ὑπάρχει καμία ἀμφιβολία ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον τῆς πολιτείας γιὰ τοὺς ἀγρότες και τοὺς ἀκτῆμονες εἶναι ἀπλῶς τὸ πρόσχημα γιὰ τὴν ἀποδυνάμωση τῆς Ὁρθοδοξίας, γιὰ τὴν παρεμπόδιση τοῦ ἔργου της. Γιὰ τὴν δὲν δίνει τὸ κράτος τὰ ἑκατομμύρια τῶν δικῶν του ἐκτάσεων; γιὰ τὴν δὲν ἀξιοποιεῖ τις χιλιάδες τὰ ἀστικά του ἀκίνητα;

Ἡ Ἐκκλησία μετὰ τὴ ληστρικὴ δήμευση τῆς περιουσίας τὸ 1833 ἀπὸ τὸν Βασιλὸς Μαυρὸς, στὰ ἔχνη τοῦ ὀποῖου βαδίζει πιστὰ ὁ κ. Τριτσης, ἐπανειλημμένως προσέφερε τεράστιες ἐκτάσεις μοναστηριακῶν και ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων, ὁ ὕπολογισμὸς τῆς ἀξίας τῶν ὀποῖων θὰ ἔδειχνε

ὅτι μὲ τὴν περιουσία τῆς ἡ Ἐκκλησία ὄχι μόνο θὰ μποροῦσε νὰ μισθοδοτῆσει τοὺς κληρικούς, νὰ συντηρήσει τὰ σχολεῖα τῆς καὶ νὰ ἀσκήσει ἐπ' ὠφελεία τοῦ λαοῦ τὸ φιλανθρωπικὸ καὶ κοινωνικὸ τῆς ἔργο, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐλέγχει μεγάλους οικονομικοὺς ὁργανισμοὺς καὶ διεθνεῖς τράπεζες, ὅπως συμβαίνει μὲ τὸ Βατικανὸ καὶ τὶς ἄλλες πλούσιες εὐρωπαϊκὲς ἐκκλησίες. Καὶ ἀντὶ γιὰ λόγους εὐγνωμοσύνης καὶ ἀναγνωρίσεως αὐτῆς τῆς ὀφειλῆς ζητάει ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας καὶ τὰ ρέστα, γιὰτὶ δίνει δεκατορία δισεκατομμύρια ἢ πολιτεία γιὰ τὴ μισθοδοσία τοῦ κλήρου καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ σχολεῖα. Ὁλόκληρος ὁ κρατικὸς προϋπολογισμὸς δὲν φθάνει κ. Ὑπουργέ, γιὰ νὰ ξεχρεώσει τὴν οικονομικὴ ὀφειλὴ ἢ πολιτεία πρὸς τὴν Ἐκκλησία.

Ἡ περιουσία τῆς Ἐκκλησίας ἀνήκει στὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ, στὶς τόσες γενιές Ὁρθοδόξων καὶ εὐσεβῶν πιστῶν ποὺ πρόσφεραν δωρεές, ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸ ὑστέρημα τους, γιὰ νὰ βοηθήσουν τὴν Ἐκκλησία στὸ ἀγιαστικὸ, φυλανθρωπικὸ, κοινωνικὸ καὶ σωτηριῶδες ἔργο τῆς. Αὐτοὶ συγκέντρωσαν καὶ αὐξήσαν τὴν ἐκκλησιαστικὴν περιουσία, ποὺ πρέπει νὰ χρησιμοποιεῖται, σύμφωνα μὲ τὴ θέλησή τους γιὰ ἱεροῦς, γιὰ ἐκκλησιαστικὸς σκοποῦς. Ὅταν ἡ πολιτεία ἔχει πραγματικὴ ἀνάγκη, τότε ἡ Ἐκκλησία προσφέρει καὶ ἐκποιεῖ ἀκόμη καὶ τὶς κληρονομιὰς καὶ τὰ πιὸ ἱερὰ καὶ τίμια σκευὴ τῆς, ὅπως εἶναι γνωστὸ ἀπὸ τὴν ἱστορία τοῦ Γένους μας. Τὸ νὰ ἀφήνει ὁμοῦ ἢ πολιτεία ἀδιάθετα καὶ ἀνεκμετάλλευτα καὶ ἀναξιοποίητα τὰ δικὰ τῆς κτήματα καὶ νὰ ζητᾶ νὰ πάρει τῆς Ἐκκλησίας, αὐτὸ σημαίνει ὅτι δὲν τὴν ἐνδιαφέρουν οἱ ἀκτήμονες καὶ οἱ ἀγρότες ἀλλὰ ἡ ἀποδυνάμωση τῆς Ἐκκλησίας, ἡ στέρηση τῆς δυνατότητος νὰ ἐπιτελεῖ τὸ ἔργο τῆς.

Δὲν πρέπει ἄλλωστε νὰ ξεχνῶμε ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία ἦταν ἀπλῶς ἓνα μέτρο, ἀνάμεσα σὲ πολλὰ ἄλλα, μὲ τὰ ὁποῖα ἡ κυβέρνησις φροντίζει νὰ ἀποδυναμώσει τὴν Ἐκκλησία, νὰ τὴν φθείρει, νὰ τὴν δυσφημήσει, νὰ καταστῆσει ἀδύνατη τὴν ἐπίδοσή τῆς στὶς νέες γενιές, νὰ τὴν σπρώξει στὸ περιθώριο τῆς ζωῆς τοῦ Ἑθνους. Ἡ μόνη ὁργανωμένη πνευματικὴ δύναμις ποὺ φοβοῦνται οἱ ἐχθροὶ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, μὲ αἰώνια πείρα καὶ θεϊκὴ ἰσχύ, ἱκανὴ νὰ σταθεῖ ἐμπόδιο στὰ σχέδιά τους εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Γι' αὐτὸ καὶ μὲ λύσσα ἐπιτίθενται ἐναντίον τῆς. Τὰ θρησκευτικὰ μειώνονται ὅλο καὶ περισσότερο στὰ σχολεῖα, μὲ τὴν τακτικὴν τοῦ σαλαμοῦ, μέχρι νὰ τὰ πετάξουν τελείως. Ὁ ἐκκλησιαστικὸς καὶ ἡ προσευχὴ σχεδὸν καταργήθηκαν. Ὑβρίζεται καὶ παραχαράσσεται ἡ ἐθνικὴ μας ἱστορία, σπιλώνονται καὶ σνοφαντοῦνται μεγάλες μορφές, δὲν διαβάζεται πιὰ τὸ συναξάρι τοῦ Γένους, στὴν ἱερὴ μνήμη τῶν προγόνων μας δὲν τελοῦνται μνημόσυνα. Ἡ ἐθνικοαπελευθερωτικὴ ἐπανάσταση τοῦ 1821, ποὺ ὡς σύμβολο εἶχε τὸν Τίμιο Σταυρὸ μὲ τὸ («ἐν τούτω νίκα») καὶ ὡς πολεμικὴ προτροπὴ τὸ («μάχου ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος»), μετεβλήθη σὲ ταξικὴ ἐπανάσταση καὶ σὲ ἐμφύλιον πόλεμον μὲ ἀντικληρικὸ πνεῦμα.

Πρωτεργάτες ὁμοῦ καὶ μπροστάρηδες στὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῶν Τούρκων ἦσαν κληρικοὶ καὶ καλόγεροι: ὁ Διονύσιος Φιλόσοφος, ὁ παπα-Βλαχάβας, ὁ Παπαφλέσσας, ὁ Ἀθανάσιος Διάκος, ὁ καλόγερος Σαμονήλ στὸ Κούγκι, ὁ ἡγούμενος μὲ τοὺς καλογήρους στὸ Ἀρχαδί τῆς Κρήτης.

Ἀπὸ τὸ μοναστήρι, ἀπὸ τὸν ἡγούμενον μαθαίνει ὁ λαὸς τὸ μυστικὸ τοῦ ξεσηκωμοῦ, ὅπως τραγουδοῦ ὁ ἴδιος σὲ δημοτικὸ τραγούδι. Ἄς ἀφουγκρασθοῦν λίγο τὴ λαϊκὴ φωνή, οἱ ὄψιμοι προστάτες τοῦ λαοῦ:

Κρυφὰ τὸ λένε τὰ πουλιά, κρυφὰ τὸ λέν τ' ἀηδόνια
κρυφὰ τὸ λέει ὁ Γούμενος ἀπὸ τὴν Ἅγια Λαύρα.
Παιδιά γιὰ μεταλάβετε, γιὰ ξεμολογήθητε,
δὲν εἶν' ὁ περσινὸς καιρὸς κ' ὁ φετεινὸς χεϊμῶνας.
Μᾶς ἦρθ' ἡ ἀνοιξὴ πικρὴ τὸ καλοκαίρι μαῦρο,
γιὰτὶ σηκώθη πόλεμος καὶ πολεμοῦν τοὺς Τούρκους.
Νὰ διώξομε' ὅλη τὴν Τουρκία ἢ θὰ χαθοῦμε ὄσλο.

Τὸ λάβαρο τῆς ἐπανάστασεως, τὸ λάβαρο τῆς Ἁγίας Λαύρας τὸ ἔφερε ἐδῶ ἀπὸψε ὁ ἡγούμενος, γιὰ νὰ θυμίσει στοὺς ἀμνήμονες καὶ ἐπιλήσιμονες ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἦταν πάντα πρώτη στὸς ἀγῶνες τοῦ Ἑθνους.

Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς ποὺ εὐλόγησε τὴν ἔναρξη τοῦ ἀγῶνα στὴ Λαύρα καὶ ὕψωσε τὸ λάβαρο τῆς Ἐπανάστασεως, καὶ ὁ πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε', ὁ ὁποῖος περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο συνετέλεσε μὲ τὴ θυσία του νὰ ξεσηκωθοῦν οἱ Ἕλληνες γιὰτὶ ἔνοιωσαν νὰ προσβάλλεται ἡ πίστη τους στὸ πρόσωπο τοῦ πατριάρχου, νὰ συγκληθεῖ ἡ κοινὴ γνώμη τῆς Εὐρώπης καὶ νὰ φωντῶσει ὁ φιλελληνισμὸς, παρουσιάζονται τώρα ὡς σύμμαχοι τῶν κοτζαμπάσηδων καὶ ὡς προδότες τοῦ λαοῦ.

Φοβικὸ μόνον καὶ ἀποτροπιασμὸς μποροῦν νὰ χαρακτηρίσουν τὸ σημερινὸ πνευματικὸ μας κατάντημα. Ὁ ἴδιος ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας μπροστὰ στὸ Πανελλήνιο κατηγορεῖ ἀρχιερεῖς γιὰ οικονομικὲς ἀτασθαλίες καὶ βουλευτὴς τῆς συμπολιτεύσεως ἀποκαλεῖ τοὺς μαχητικὸς ἀρχιερεῖς τραμπούκους. Ὑπάρχει κ' ἄλλο σκαλοπάτι ἐθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς καταπτώσεως; Θὰ ἐπαναλάβομε σ' αὐτοὺς ποὺ κατηγοροῦν τὴν Ἐκκλησία καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς τὴν παροιμία ποὺ ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι ἀπολογητὲς ἀπαντώντας στοὺς ἀρχαίους κατηγοροῦς τοῦ Χριστιανισμοῦ: Κατηγορεῖ ἢ πόρνη τὴν τίμια γυναῖκα; (ἢ πόρνη τὴν σάφρονα). Ἄς ἐξυγιάνουν πρῶτα τοὺς κρατικὸς ὁργανισμοὺς, ἄς σταματήσουν τὰ σκάνδαλα καὶ τὶς καταχρήσεις, ἄς συμμαζέψουν τοὺς δικούς τους τραμπούκους καὶ ἀναρχικὸς καὶ κατόπιν νὰ το λμήσουν νὰ πᾶρουν στὸ στόμα τους τὴν Ἐκκλησία.

Πόσες φορές, ἀδελφοί μου, δὲν διαμαρτυρηθήκαμε γιὰ ὀλέθριες ἐνέργειες καὶ νόμους τῆς κυβερνήσεως; Γιὰ τὴ νομιμοποίηση τῶν ἀμβλώσεων, γιὰ τὸ ἀπαράδεκτο βιβλίο «ἱστορία τοῦ ἀνθρωπίνου Γένους» τῆς Α' Ανκείου, γιὰ τὴν ἐγκατάλειψη τῶν ἀδελφῶν μας στὴ Βόρειο Ἡπειρο, γιὰ τὴν προβολὴ ταινιῶν καὶ

Οί Σεβ. 'Ιεράρχαι ἐπὶ τοῦ εἰδικοῦ ἐξώστου τῆς «Χριστιανικῆς Καταφυγῆς Νέων».

ἐμποπῶν στοὺς κινηματογράφους καὶ στὶς τηλεοράσεις ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως τὸ «Μάθε παιδί μου γράμματα» ἢ ἄλλων μὲ ἀνήθικο περιεχόμενο, ποὺ χωρὶς τὴ θέλησή μας μπαίνουν στὰ σπίτια μας μὲ τὶς τηλεοράσεις, παραβιάζοντας τὸ πανάρχαιο οἰκογενειακὸ ἄστυλο; Διαμαρτυρηθήκαμε, χωρὶς νὰ ξεσηκωθοῦμε, δίνοντας στοὺς ἀρμοδίους περιθώρια γιὰ νὰ συνέλθουν.

Καὶ σίγουρα θὰ ἀνεχόμεσταν ἀκόμη καὶ τὴν δήμευση τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ποὺ αὐτὴ τὴ στιγμή ἀποτελεῖ δευτερεύον θέμα, γιὰτὶ ὁ εὐσεβῆς λαός, ποὺ ἐμπιστεύεται τὴν Ἐκκλησία, θὰ ξαναφτιάξει περιουσία γιὰ τὴν Ἐκκλησία καὶ τὸ ἔργο της. Ἄν ξεσηκώθηκε τώρα ἡ Ἐκκλησία, κληρὸς καὶ λαός δὲν εἶναι γιὰ τὰ κτήματα καὶ τὴν περιουσία. Ξεσηκώθηκε γιὰτὶ ξεχείλισε πλέον τὸ ποτήρι. Δὲν μπόρεσαν νὰ ἐξουδετερώσουν τὴν Ἐκκλησία ἀπ' ἐξω μὲ τὴ δυσφήμιση καὶ τὴ λασπολογία καὶ ὑπολογίζουν πὼς δὲν θὰ μπορέσουν νὰ τὴν ἐξουδετερώσουν οὔτε μὲ τὴ φτώχεια καὶ τὴν ἐνδεια. Θέλουν νὰ τὴν ἀλώσουν ἀπὸ μέσα μπαίνοντας στὴ διοίκησή της· νὰ τὴ μεταβάλουν σὲ ἀρενα

πολιτικῶν καὶ κομματικῶν ἀντιπαράθεσων, νὰ μεταβάλουν τοὺς ἐπισκόπους καὶ τοὺς ἱερεῖς σὲ ὄργανα καὶ ἐντολοδόχους τῶν κομματικῶν κομισσαριῶν. Κολοβώνουν τὴν ἱεροσύνη καὶ περιορίζουν τὴ χάρις της μόνο στὸ λατρευτικὸ καὶ ἀγιαστικὸ τῆς ἔργου, καταργώντας τὰ ἄλλα δύο ἀπὸ τὰ τρία μέρη της: τὸ διδακτικὸ καὶ τὸ διοικητικὸ. Στρέφονται ἐναντίον τῆς δογματικῆς διδασκαλίας, δημιουργοῦν ἐκκλησιολογικὴ αἵρεση, καὶ ἐνῶ ποδοπατοῦν τοὺς ἱεροὺς κανόνας ποὺ τοὺς σεβάστηκαν ὅλοι οἱ βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες καὶ ποὺ τὴν ἀπαρασάλευτη τήρησή τους ἐπιβάλλει τὸ Σύνταγμα τῆς χώρας μας, φωνάζουν ἐναντίον τῶν ἐπισκόπων καὶ τοὺς κατηγοροῦν γιὰ ἀπειθαρχία στὸ Σύνταγμα. Δὲν ταιριάζει ἐδῶ τὸ «φωνάζει ὁ κλέφτης γιὰ νὰ φύγει ὁ νοικοκύρης»; Πρέπει νὰ μάθετε ὁμῶς κ. Ὑπουργέ τῆς Παιδείας σεῖς καὶ οἱ σύμβουλοί σας ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐξῆσε τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνες χωρὶς καμία σχέση μὲ τὴν ἐχθρική ρωμαϊκὴ πολιτεία, μὲ βάση τὸ δικό της σύνταγμα, τὴν Ἁγία Γραφή, τὴν Παράδοση τῶν Πατέρων καὶ τοὺς ἱεροὺς κανόνες. Δέχθηκε τὴ συνεργασία μὲ τὴν εὐσεβῆ καὶ ὁ-

θόδοξη πολιτεία στο Βυζάντιο, γιατί όχι μόνο αναγνωριζόταν οι ιεροί κανόνες αλλά και είχαν μεγαλύτερη ισχύ από τους νόμους. Και όταν καταλύθηκε η ένδοξη, η έλληνορωμαϊκή αυτοκρατορία το 1453 το Οικουμενικό Πατριαρχείο κυβέρνησε την Έκκλησία με βάση το σύνταγμα και τους νόμους της Έκκλησίας, όπως κάνει και σήμερα στις μητροπόλεις και αρχιεπισκοπές του στην Τουρκία, την Εύρωπη και Αμερική. Νομίζετε ότι ο Άγιος Ιγνάτιος Αντιοχείας στις αρχές του β' αιώνα, ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος τον δ' αιώνα και ο μητροπολίτης Γερμανίας στις ημέρες μας, θα χρειαζόταν την ύπογραφή σας, για να είναι αρχιερείς, όπως ύποστηρίζατε αυτάρεσκα, στην τηλεόραση; Ήδη η Έκκλησία της Κρήτης, οι γεναίοι Κρήτες επίσκοποι, προσβάλλον και απορρίπτουν τον καταστατικό τους χάρτη στο νόμο του κράτους, δηλώνουν ότι θα διοικεί με βάση μόνο το Σύνταγμα της Έκκλησίας, την Αγία Γραφή και τους ιεροί κανόνες. Και η Ίεραρχία της Έκκλησίας της Ελλάδος σε μια ιστορική πράγματι απόφαση, για να απαλλαγεί από τα δεσμά της πύδ άκρατης πολιτειοκρατίας του Τρίτου, προχωρεί σε άρση του αυτοκεφάλου της και σε επαναγωγή της στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, στην κοιτίδα της Ορθοδοξίας και του Έλληνισμού. Σεις κηρύζατε διωγμό έναντι της Έκκλησίας. Εκείνη ξέρει από την πείρα αιώνων να προσαρμόζεται.

Διέρρηξε τα ιμάτιά του ο κ. Υπουργός στο άκουσμα αυτής της απόφασης. Τι μπορούσε όμως άλλο να κάνει η Ίεραρχία, όταν ανυποχώρητη η πολιτεία, παρά την έσωτερική και τη διεθνή κατακραυγή έθετε τον έναν της πάνω από συνόδους και πατριάρχας και θεολόγους, πάνω από παραδόσεις και θεσμούς αιώνων, πάνω από τον ίδιο το λαό που διαμαρτυρόταν στην πλατεία Σύντάγματος, και προχωρούσε ανυποχώρητη στην ψήφιση του νομοσχεδίου που στραγγάλιζε την ελευθερία της Έκκλησίας;

Άνησυχούσαν στην γνωστή τηλεοπτική έκπομπή οι εκπρόσωποι των άριστερών κομμάτων για το δήθεν σφιχταγκάλισμα Έκκλησίας και πολιτείας, όπως φαινόταν στα λόγια αγάπης και ενδιαφέροντος του Υπουργού για την Ορθοδοξία. Άς μὴν άνησυχούν όμως. Δέν είναι αυτός ο στρατηγικός στόχος της κυβερνήσεως δέν αγαπούν την Έκκλησία για να την σφιχταγκάλισουν! Είναι απλώς κίνηση τακτικής, όπως επανειλημμένα για παρόμοιες περιπτώσεις εξήγησε ο πρωθυπουργός. Το σφιχταγκάλισμα είναι τελικά βρόγχος, θηλειά στο λαιμό της Έκκλησίας, για να την πνίξει και να τη στραγγαλίσει.

Το Οικουμενικό Πατριαρχείο όμως, η Μητέρα Έκκλησία, αφού συγχώρεσε την αυθαίρετη απόσχιση της Έκκλησίας της Ελλάδος από τους Βασιλείς, που απέτελεσε κακό παράδειγμα για άλλες εκκλησίες των Βαλκανίων, δέχθηκε τελικώς το 1850 με το γνωστό συνοδικό τόμο να παραχωρήσει το αυτοκέφαλο στην θυγατέρα Έκκλησία, να την συνδέσει με το νέο ελληνικό κράτος, υπό τον άπαράβατο όρο, που έγινε τελικώς συνταγματική επίταξη, της άπαρασαλεύτου

τηρήσεως των ιερών κανόνων και παραδόσεων και της μὴ έπεμβάσεως της πολιτείας στη διοίκηση της Έκκλησίας, όπως επί λέξει λέγει: «διοικούσαν τα της Έκκλησίας κατά τους θείους και ιεροί κανόνες ελευθέρως και άκωλύτως από πάσης κοσμικής έπεμβάσεως». Τώρα όμως που οι ιεροί κανόνες άγνοούνται, η έρωσύνη κολοβώνεται, και οι κοσμικοί άρχοντες εισέρχονται στην αύλη των προβάτων, όχι διά της θύρας όπως οι κανονικοί ποιμένες, οι επίσκοποι και οι ιερείς, διά της έρωσύνης, αλλά πηδούν τον τοίχο της μάνδρας με το νομοσχέδιο, ως κλέπται και λησταί, όπως λέγει ο ίδιος ο Χριστός με το άπευδές στόμα του (Ίω. 10,1-10), με πολὺν χαρὰ θὰ έβλεπε το Οικουμενικό Πατριαρχείο την έπιστροφή της θυγατρὸς Έκκλησίας στον πατρικό οίκο, προκειμένου να γλυτώσει από τις κοσμικές έπεμβάσεις της ελληνικής πολιτείας και από το επικίνδυνο σφιχταγκάλισμα. Ίσως ήλθε ο καιρός να διορθωθεί το ιστορικό λάθος της άποσπάσεως της Έκκλησίας της Ελλάδος από το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Ο Θεός με τη σοφία του βγάζει από το μικρό γλυκό, και οδηγεί σε θρίαμβο τους άγώνες.

Σεβαστή των αρχιερέων χορεία, Άγαπητοί μου άδελφοί,

Έπιτρέψατέ με τελειώνοντας να άπευθυνθώ εκ μέρους όλης της έδώ συνηγμένης Έκκλησίας προς τον κ. Πρωθυπουργό, τον πρόεδρο της Κυβερνήσεως. Οι Χριστιανοί κ. Πρωθυπουργέ είναι εύπειθείς στους νόμους και στο σύνταγμα της χώρας είναι οι πλέον νομοταγείς από τους πολίτες: άποδίδουν σύμφωνα με τη σύσταση του Χριστού (τά του Καίσαρος τῷ Καίσαρι και τὰ του Θεοῦ τῷ Θεῷ). Το σύνταγμα της χώρας τους διευκολύνει σ' αυτό, γιατί σέβεται τους ιεροί κανόνες και τις παραδόσεις της Έκκλησίας. Άυστυχώς το νομοσχέδιο, όσο και αν προσπάθησε ο ύπουργός Παίδειας και ο νομικός σας σύμβουλος να το παραρσιάσουν σύμφωνα με τους κανόνες της Έκκλησίας και με το σύνταγμα, είναι άνορθόδοξο, αντιεκκλησιαστικό, αντισυνταγματικό, καισαροπαπικό. Έπιβάλλει το δίκαιο του Καίσαρος, αίχμαλωτίζει και σταυρώνει την Έκκλησία. Η Ίεραρχία σας παρεκάλεσε να παρεμβήτε, όπως το είχατε ύποσχεθῆ. Δέν το πράξατε και είσθε ύπεύθυνος για την έθνική και εκκλησιαστική κρίση. Είσθε ύπεύθυνος γιατί θέσατε στην Έκκλησία, κληρο και λαό, το δίλημμα της ύπακοής στο Θεό ή στους κοσμικούς άρχοντες. Δέν ύπάρχει όμως έδώ άλλη επίλογη, είναι μονόδρομος γιατί «πειθαρχείν δεί Θεῷ μάλλον η ανθρώποις».

Τρομάσαμε όλοι διαπιστώνοντας στην τελευταία έλληνοτουρκική κρίση ότι την έπιθυμούσατε και σεις αυτή τη ρήξη μεταξύ Έκκλησίας και πολιτείας. Ότι ενώ η Ίεραρχία της Έκκλησίας έγκατέλειψε τον δικό της άγώνα για να βοηθήσει την πατρίδα, σεις με τον εκπρόσωπό σας δηλώνατε μέσα στον παροξυσμό της πολεμικής προετοιμασίας ότι το νομοσχέδιο θα συζητηθεί. Ήταν για σας τόσο έπει-

γουσα ή εξουθένωση τής Έκκλησίας, όσο επείγουσα και ή απόκρουση τής τουρκικής απειλής. "Άλλοι είπαν ότι σās ενδιαφέρει τὸ Κελελέρ. Καὶ χθές ἀποδείξατε τοῦ λόγου τὸ ἀληθές. Για πρώτη πάντως φορὰ στὴν ἱστορία τους, ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα μέχρι σήμερα, ἐκαλοῦντο οἱ Ἕλληνες νὰ ἀγωνισθοῦν ὄχι ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἐστιῶν, ὄχι ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος ἀλλὰ ὑπὲρ ἐστιῶν, ὑπὲρ πατρίδος, καὶ ἐναντίον τῶν βωμῶν, ἐναντίον τῆς πίστεως. Δὲν τὴν δέχεται ή ἑλληνική εὐαισθησία αὐτὴ τὴ διάσπαση τῆς ταυτότητος καὶ τῆς αὐτοσυναισθησίας μας. Γι' αὐτὸ καὶ ἐπιστρέφουμε στὸ ἐθναρχικό μας κέντρο, πὸν δοκιμάσθηκε σὲ δύσκολους καιροὺς καὶ ξέρεῖ νὰ προστατεύει καὶ τὰ δύο, καὶ τὴν πίστη καὶ τὴν πατρίδα.

Ἀκολουθοῦμε τοὺς ἀξιους ἀρχιερεῖς μας, τοὺς ὁποίους δυσφημήσατε καὶ διαβάλατε χθές στὸ Κελελέρ ὡς κατεστημένο, προσπαθώντας νὰ τοὺς ξεχωρίσετε ἀπὸ τοὺς ἀπλούς παπάδες καὶ τὸ λαό. Ἀπόψε ὁμως ἐδῶ, ὅπως προχθές στὴν Ἀθήνα, εἴμαστε καὶ θὰ μείνουμε ἐνωμένοι καὶ ἀποφασισμένοι γιὰ ἀγῶνες ὄλοι, ἐπίσκοποι, παπάδες, καλόγηροι, λαϊκοί. Καὶ ἔχουμε ἔμπειρους ἀγωνιστὰς ἀρχιερεῖς καὶ ἀκατάβλητους. Τὸν προκαθήμενο τῆς Ἐκκλησίας, Ἀρχιεπίσκοπο Σεραφεῖμ, τὸν ἀγωνιστὴ αὐτὸ τῆς ἐθνικῆς ἀντιστάσεως, πὸν προσπάθησε μὲ κάθε τρόπο νὰ ἀποτρέψει τὴν κρίση, πὸν τελικῶς σείς τὴν προκαλέσατε. Τὸν μαχητικὸ καὶ φλογερό, μητροπολίτη Φλωρίνης Ἀύγουστῖνο Καντιώτη, πὸν σ' ὄλη του τὴ ζωὴ στέκεται φρουρὸς στὶς ἐπάλλξεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους. Τὸν ἐθναρχὴ τῆς Βορείου Ἠπείρου, μητροπολίτη Κονίτσης Σεβαστιανό, πὸν ἔχει πάρει στοὺς ὄμους του τοὺς πόνους καὶ τοὺς κατατρεγμοὺς τοῦ βασανισμένου λαοῦ τῆς Βορείου Ἠπείρου. Ὅλους τοὺς ἄλλους ἀρχιερεῖς, πὸν δίνουν σπάνιο παράδειγμα ἐκκλησιαστικῆς, ὀρθόδοξης εὐαισθησίας μὲ τὴν θαυμαστὴ τους ἐνότητα. Μὴν ἐλπίζετε σὲ διασπάσεις καὶ σὲ ὑποχωρήσεις. Εἴμαστε ἐνωμένοι καὶ ἀποφασισμένοι.

Δὲν μπορούμε παρὰ νὰ ἐπαναλάβουμε ἀπὸψε ἐδῶ τὴ δῆλωση ἐνὸς μεγάλου ἥρωος καὶ ἀγωνιστοῦ τῆς Ὀρθοδοξίας, τοῦ μοναχοῦ Ἰωσήφ Βουρνιῖου:

Ἡ Ὀρθόδοξη πίστη μας, αὐτὴ εἶναι πλοῦτος μας, αὐτὴ δόξα, αὐτὴ γένος, αὐτὴ στεφάνι, αὐτὴ καύχημα. Δὲν θὰ σὲ ἀρνηθοῦμε φίλη Ὀρθοδοξία. Δὲν θὰ σὲ διαφεύσουμε πατροπαράδοτο σέβας. Δὲν σ' ἐγκαταλείπουμε μητέρα μας εὐσέβεια: μέσα σου γεννηθήκαμε, μαζί σου ζοῦμε, καὶ μαζί σου θὰ τελειώσουμε τὴ ζωὴ μας. Καὶ ἂν τὸ καλέσουν οἱ καιροί, μύριες φορὲς γιὰ σένα θὰ πεθάνουμε.

Ζήτω ή Ὀρθοδοξία μας!

Ζήτω τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο!

Ζήτω ή ἅγια Ἱεραρχία μας!

Ζήτω ὁ ὀρθόδοξος λαός!

ΨΗΦΙΣΜΑ

Ὁρθόδοξος Κληρὸς καὶ εὐσεβῆς Λαὸς Βορείου καὶ Νοτίου Ἑλλάδος πὸν συγκεντρωθήκαμε σήμερα 5 Ἀπριλίου 1987, ἡμέρα Κυριακὴ καὶ ὥρα 5:30 μ.μ. στὸ χῶρο τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης γιὰ τὸ Ἐκκλησιαστικὸ Νομοσχέδιο πὸν ψηφίστηκε ἀπὸ τὴν Κυβερνητικὴ παράταξη καὶ τοὺς ἐκπροσώπους τῶν Κομμουνιστικῶν Κομμάτων Ἑλλάδας, Ἐσωτερικοῦ καὶ Ἐξωτερικοῦ, διαπιστώνουμε ὅτι μὲ τὸ ψηφιζόμενο Νομοσχέδιο ή Κυβέρνηση, μὲ ἀφορμὴ τὴν ἀξιοποίηση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιοσίας ἐπιδιώκει τὴν κατάργηση τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ πολιτεύματος τῆς Ἁγίας καὶ Ὀρθόδοξης Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, τὴν κομματικὴ εἰσβολὴ στὸν Ἐκκλησιαστικὸ χῶρο, ή ὁποία θὰ διχάσει τὸν Ἑλληνικὸ Λαό, καὶ τὴν περιφρόνηση τῶν Θεῶν καὶ Ἱερῶν Κανόνων πὸν θέσπισαν Τοπικὲς καὶ Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι τῆς Ἐκκλησίας, καὶ κατάφωρο καταπάτηση τῶν Συνταγματικῶν ἐπιταγῶν, γιαντὸ καὶ ὁ μὴ φωνὰ ψηφίζουμε:

Ἀπορρίπτουμε στὸ σύνολό του τὸν ψηφισθέντα ἀπὸ μερίδα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοινοβουλίου Νόμο ὡς ἀντισυνταγματικὸ καὶ ἀντικανονικὸ.

Ἀποκρούμε μὲ ἀγανάκτηση, τὴν ὠμὴ καὶ μονομερῆ ἐπέμβαση τῆς Πολιτείας στὸ Ἀυτοδιοίκητο τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας πὸν τὸ σεβάστηκαν οἱ αἰῶνες.

Καταδικάζουμε τὴν εἰσβολὴ τῶν ξένων ἰδεολογιῶν καὶ τῶν κομματικῶν ἐπιλογῶν στὸ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας πὸν διχάζουν τὸν εὐσεβῆ λαό.

Δηλώνουμε τὴν ἀπεριόριστη συμπαράσταση στὴν ἀγωνιζομένη Ἱεραρχία τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας μὲ τὸ αὐτὸ φρόνημα καὶ σθένος.

Βεβαιώνουμε ὅτι θὰ ἀγωνισθοῦμε μὲ κάθε τρόπο καὶ μέσο νὰ ἀνατραποῦν τὰ σχέδια ὄλων αὐτῶν πὸν διώκουν τὴν Ὀρθόδοξο Ἐκκλησία μας καὶ νὰ τηρηθοῦν οἱ Συνταγματικὲς Ἐπιταγὲς καὶ οἱ Ἱεροὶ Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἀπαιτοῦμε ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας καὶ τὸν Πρωθυπουργὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως νὰ ἀρθοῦν στὸ ὕψος τῶν περιστάσεων καὶ νὰ ἀσκήσουν τὰ συνταγματικὰ τους δικαιώματα γιὰ νὰ καταργηθεῖ τὸ ψηφισθὲν Νομοσχέδιο στὸ σύνολό του.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ο ΓΛΥΚΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ τοῦ Π. Β. Πάσχου. Εἰσαγωγὴ στὴν Ὀρθόδοξη λειτουργικὴ πνευματικότητα καὶ ἐνδιαφέροντα ἐρμηνευτικὰ σχόλια στὸν Ἀκάθιστο Ὑμνο καὶ τοὺς Ὑμνοὺς τοῦ Τριωδίου.

ΕΡΩΣ ΟΡΘΟΔΟΣΙΑΣ τοῦ Π. Β. Πάσχου. Περιέχει βίους ἁγίων τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ κατασκευτικὰ κεφάλαια ὀρθόδοξου πνευματικότητος στολισμένα μὲ πολλὲς βυζαντινὲς εἰκόνες.

ΟΙ ΙΕΡΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΚΑΙ Η ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΤΟΥΣ ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ

1. Διαχωρισμός μεταξύ κανόνων δογματικού-λατρευτικού περιεχομένου και κανόνων διοικητικού περιεχομένου δεν μπορεί στην Όρθοδοξη Έκκλησία να θεμελιωθεί, να εδσταθήσει και να ισχύσει. Δόγματα και κανόνες, θεωρία και πράξη, πίστη και αγάπη, γνώση και βίωση τής έν Χριστώ αληθείας δεν χωρίζονται. Αντιθέτως είναι αλληλένδετα, αλληλοπεριχωρούνται, αλληλοκαταναοούνται και αλληλοβοηθούνται. Πρβλ. τὸ τοῦ Παύλου: «Αληθεύοντες δὲ έν αγάπη» (Έφ.σ. 4,15), πὸ σημαίνει: α) Μπορούμε νά αληθεύουμε, όταν έχουμε αγάπη και β) Και στην αγάπη πρέπει νά αληθεύουμε.

2. Διάκριση μεταξύ θεμελιωδών και μὴ θεμελιωδών κανόνων επίσης δὲν είναι δυνατή. Ποιός θά κάνει τὴ διάκριση αὐτή; Ποιός είναι ἀρμόδιος; Ποιός έχει τὸ δικαίωμα, και πὼς μπορεί νά γίνει ἡ διάκριση αὐτή, όταν ἡ Ἄγ. Γραφή λέει: «Όστις γάρ ὄλον τὸν νόμον τηρήσῃ, πταισῆ δὲ έν ἐνί, γέγονεν πάντων ἐνοχος» (Ίακ. 2,10);

3. Μετά ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω νομίζουμε, ὅτι οἱ έν λόγω διαχωρισμοὶ και διακρίσεις οὔτε θεμελιώνονται θεολογικῶς (ἀγιογραφικῶς), οὔτε ἐπιτυχεῖς είναι ἐπιστημονικῶς (λογικῶς). Ἀλλάζει βεβαίως τὸ θέμα, ἐάν ἐννοοῦμε και θέλομε νά βροῦμε ποιοὶ κανόνες είναι ὀρθοὶ και ποιοὶ δὲν είναι. Ποιοὶ προσφέρουν μὲ βεβαιότητα τὴν ἀλήθεια και ποιοὶ ὄχι. Ποιοὶ είναι ἀλάθητοι και γιὰ ποιοὺς δὲν έχουμε αὐτὴ τὴ βεβαιότητα. Ἐπομένως πρὸς τὰ ἐκεῖ πρέπει νά κατευθύνεται ἡ ἔρευνα τῶν ἐπιστημόνων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο ἀνταποκρίνεται και στην ἀναζήτηση και στην προσδοκία τῶν ἀνθρώπων.

4. Ἡ ἀπάντηση στὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἐξαρτᾶται (και συναρτᾶται) ἀπὸ τὸ ποιός θέσπισε αὐτοὺς τοὺς κανόνες και ποιὰ είναι ἡ αὐθεντία αὐτοῦ τοῦ νομοθετικοῦ ὀργάνου. Γιὰ τὴν Όρθοδοξη Έκκλησία ἕνα τέτοιο αὐθεντικὸ ὀργανο είναι ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος έχει ἀπόλυτο κύρος και οἱ ἀποφάσεις της είναι ἀλάθητες, γιατί ἀποτελοῦν τὸ στόμα ἢ τὸ ὀργανο, ἐκφράσεως τῆς καθόλου Έκκλησίας, ἡ ὁποία είναι «στῦλος και ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας» (Α΄ Τιμ. 3,15).

5. Ἐπομένως ὅσες διατάξεις έχουν θεσπισθεῖ ἢ έχουν υἰοθετηθεῖ και ἐπικυρωθεῖ ἀπὸ Οἰκουμενικὴς Σύνοδος έχουν ἀπόλυτο κύρος και μᾶς δίδουν τὸ ὀρθό. Και γι' αὐτὸ κανόνες ἀλάθητοι τῆς Έκκλησίας είναι μόνο αὐτοὶ οἱ κανόνες. Και αὐτοὶ μόνο μποροῦν κυριολεκτικῶς νά ὀνομάζονται κανόνες. Και αὐτοὶ μόνο είναι οἱ πραγματικοὶ ἐκκλησιαστικοὶ

κανόνες, οἱ κανόνες ἀποδεδειγμένως ὅλης τῆς Έκκλησίας.

6. Και ὄχι μόνο αὐτό. Ἀλλὰ πρέπει νά προσθέσουμε, ὅτι οἱ ἀποφάσεις (ὄροι-κανόνες) τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων τῆς Έκκλησίας ἀποτελοῦν τὴν πραγματικὴ παράδοση ὅλης τῆς Έκκλησίας, τὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση. Ἄλλες ἀποφάσεις και ἄλλες διατάξεις και ἄλλες διδασκαλίες και τ.δ. μπορεῖ νά κυκλοφοροῦν μέσα στην Έκκλησία, ἀλλὰ δὲν είναι ὀλόκληρης τῆς Έκκλησίας. Ἴσως είναι μόνο μιᾶς τοπικῆς Έκκλησίας. Μπορεῖ νά είναι παραδόσεις και μάλιστα ἱερὲς και ὀρθές, ἀλλὰ δὲν είναι ἡ αὐθεντικὴ ἐκκλησιαστικὴ παράδοση, γιὰ τὴν ὁποία έχουμε τὴ βεβαιότητα, ὅτι είναι ὀρθή, ἀλάθητη, ἀπλανῆς.

7. Μετά ἀπ' αὐτὰ ἐρχόμαστε και στὸ θέμα τῆς συνταγματικῆς κατοχυρώσεως τῶν ἰ. κανόνων. Ὅπως, «κατὰ παγίαν σχεδὸν τάξιν» ὅλα τὰ συντάγματα τῆς Ἑλλάδος, ἔτσι και τὸ τελευταῖο τοῦ 1975 λέει σχετικῶς. «Ἡ Όρθόδοξος Έκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὑπάρχει ἀναποσπάστως ἠνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς έν Κωνσταντινουπόλεϊ Μεγάλῆς και πάσης ἄλλῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Έκκλησίας, τηροῦσα ἀπαρασαλεύτως, ὡς ἐκεῖνοι, τοὺς ἱεροὺς ἀποστολικούς και συνοδικούς κανόνες και τὰς ἱερὰς παραδόσεις» (ἄρθρ. 3, παράγρ. 1).

8. Ὅπως, λοιπόν, είναι διατυπωμένη ἡ παράγραφος αὐτὴ τοῦ Συντάγματος με τὴν εὐρύτητα πὸς τὴν διακρίνει, δὲν μπορεῖ νά ἰσχυρισθεῖ κανεὶς, ὅτι δὲν κατοχυρώνει ὅλους τοὺς κανόνες πὸς ἀναφέραμε προηγουμένως. Αντιθέτως κατὰ λέξιν (κατὰ γράμμα) ἐρμηνευομένη ἢ παράγραφος αὐτὴ κατοχυρώνει ὅλους τοὺς κανόνες πὸς υἰοθετήθηκαν ἀπὸ τὶς Οἰκουμενικὴς Συνόδους, χωρὶς νά κάνει καμμία διάκριση μεταξύ δογματικῶν-λατρευτικῶν και διοικητικῶν κανόνων ἢ μεταξύ θεμελιωδῶν και μὴ θεμελιωδῶν κανόνων.

9. Είναι δυνατόν ἐδῶ ὅμως νά ἰσχυρισθεῖ κανεὶς, ὅτι ἂν ἡ κατὰ γράμμα ἐρμηνεία τοῦ Συντάγματος μᾶς ὀδηγεῖ στὸ συμπέρασμα αὐτό, ὅμως ἡ βούληση τοῦ συνταγματικοῦ νομοθέτου ἦταν ἄλλη: Ἡθελε δηλαδὴ νά κατοχυρώσει μόνο τοὺς δογματικο-λατρευτικούς κανόνες και μόνο τοὺς θεμελιώδεις ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Ὅποτε ἐδῶ γίνεται ἀντιληπτὸ, ὅτι φθάνουμε στὸ σπουδαῖο πρόβλημα τῆς ἐρμηνείας τοῦ νόμου (ὁ νόμος ἢ ὁ νομοθέτης) με ὅλες τὶς γνωστὲς ἐκατέρωθεν θέσεις και ἀντιθέσεις τῶν ἐιδικῶν ἐπάνω σ' αὐτό.

10. Ἐμεῖς ἐπάνω στὸ πρόβλημα αὐτὸ θά εἶχαμε

κατ' αρχάς να πούμε τα εξής: "Όσο περισσότερο τέλειος ή βασικός είναι ένας νόμος, όσο περισσότεροι τον έχουν ψηφίσει, όσο περισσότερες φορές και κατά περιόδους έχει επαναψηφισθεί (όπως π.χ. συμβαίνει με το υπό εξέταση άρθρο του Συντάγματος), τόσο περισσότερο είναι υποχρεωμένος ο έρμηνευτής του να στηρίζεται και να έμμενει στο γράμμα του νόμου παρά στην υποτιθέμενη θέληση του νομοθέτη. "Όσο περισσότερο ιστορικό είναι ένα κείμενο, τόσο περισσότερο είμαστε υποχρεωμένοι να εφαρμόζουμε την ιστορική έρμηνεία (την κατά γράμμα, την αντικειμενική).

11. Την άποψη αυτή ένισχύουν και τα υπό των G. Radbruch - K. Zweigert λεγόμενα: «Ο νόμος δεν έχει ένα μοναδικό άνθρωπο ως δημιουργό. Είναι μάλλον το προϊόν της συμπράξεως πολλών ανθρώπων, ήτοι της υπηρεσίας του Υπουργείου, ή οποία συντάσσει το σχέδιο, των μελών της Κυβερνήσεως και των βουλευτών... οι πολυάριθμοι αυτοί όμως άνθρωποι είναι δυνατόν κάτω από τις ίδιες λέξεις του νόμου να έδωσαν ένα πολύ διαφορετικό νόημα. Και εάν αποδειχθούν όλοι έδωσαν το ίδιο νόημα, όμως αυτό δεν θα ήταν δεσμευτικό για τον έρμηνεύοντα νομικό. Γιατί γι' αυτόν ο νόμος δεν είναι ή κοινή θέληση των συντακτών του νόμου, των μελών της Κυβερνήσεως και των βουλευτών, αλλά ή θέληση της Πολιτείας (του κράτους-πολιτών), ή οποία δεν συνδέεται (δεν συμπίπτει) με τη θέληση, την οποία θέλουν να προσδώσουν στο νόμο κάποια μεμονωμένα πρόσωπα» (G. Radbruch - K. Zweigert, Einführung in die Rechtswissenschaft, 11. Aufl., Stuttgart 1964, σελ. 251).

12. 'Αλλά δεν έπιμένουμε προς το παρόν στο σημείο αυτό. 'Η άποψη μας όμως, ότι το σχετικό άρθρο του Συντάγματος κατοχυρώνει όλους τους κανόνες, ένισχύεται και στηρίζεται και στο εξής: Λέει δηλ. το άρθρο: «τηρούσα άπαρασαλεύτως... τας ιεράς παραδόσεις». "Αν λοιπόν είναι υποχρεωμένη ή 'Εκκλησία να τηρεί τις διάφορες ιερές παραδόσεις που υπάρχουν στην 'Εκκλησία, πολύ περισσότερο είναι υποχρεωμένη να τηρεί την κατ' εξοχήν ιερή Παράδοση, την αυθεντική εκκλησιαστική Παράδοση, στην οποία ανήκουν και όλοι οι έν λόγω ι. κανόνες. "Αρα με την άνωτέρω έκφραση του Συντάγματος «τας ιεράς παραδόσεις» καλύπτονται και κατοχυρώνονται για άλλη μία φορά και οι ι. κανόνες.

13. "Ισως λεχθεί ότι ο συντάκτης του Συντάγματος δεν έγνωριζε την άνωτέρω σχέση ι. κανόνων και ι. παραδόσεων, ούτε είχε σκεφθεί αυτή τη συνέπεια. Τι σημασία έχει αυτό, έφ' όσον τα πράγματα άποδεικνύεται ότι έχουν έτσι και όταν μάλιστα ή ίδια ή νομική έπιστήμη (πρβλ. τους προμνημονευθέντες G. Radbruch - K. Zweigert) στα άνωτέρω λεχθέντα προσθέτει τα εξής: «Μόνο το ίδιο το περιεχόμενο του νόμου αποφασίζει... "Έτσι ή νομική έρμηνεία κατατάσσεται σε μία σειρά άλλου είδους έρμηνειών, αι όποιαι, όπως αυτή, ... έρευνούν το νόημα που υπάρχει μέσα στο ίδιο το δημιούργημα του πνεύματος, άδια-

φόρως εάν αυτό το νόημα τέθηκε από κάποιον ένσυνειδήτως. Γιατί έγκείται στη μυστηριώδη δύναμη της ανθρώπινης δημιουργίας το να προσδίδει στα δημιουργήματά της μια βαθύτερη σημασία, από ό,τι ο ίδιος ο δημιουργός τους φαντάζεται» (G. Radbruch - K. Zweigert, σελ. 251).

14. Την άποψη αυτή ένισχύει και καθηγητής της Νομικής ο K. Engisch, ο όποιος παρατηρεί: «Πολύ, εύστοχα λέει ο André Gide στο έργο του Paludes: «...έκείνο που με ενδιαφέρει περισσότερο είναι άκριβώς αυτό που πρόσθεσα χωρίς να το ξέρω — αυτό το μέρος του άσυνειδήτου που θα ήθελα να το ονομάσω μέρος του Θεού... "Ας περιμένουμε την άποκάλυψη των έργων μας από το Κοινό» (K. Engisch — Μετάφρ. Δ. Σπινέλλη, Εισαγωγή στη νομική σκέψη, 'Εκδ. Μορφωτικό 'Ιδρυμα 'Εθνικής Τραπέζης, 'Αθήνα 1981, σελ. 108). Γι' αυτό και προσθέτει ο ίδιος: «'Εδώ και μερικές δεκαετίες ή λεγομένη αντικειμενική (κατά γράμμα) θεωρία έρμηνείας αρχίζει να παίρνει το προβάδισμα, και μάλιστα σε μια προφανώς παράλληλη πορεία με τη συνταγματική και τη δημοκρατική άρχη» (όπ. π., σελ. 111).

15. Βάσει, λοιπόν, του ισχύοντος άρθρου 3, παρ. 1 του 'Ελληνικού Συντάγματος (9 'Ιουνίου 1975) και των συγχρόνων νομικών έρμηνευτικών μεθόδων και πορισμάτων μπορούμε χωρίς καμμία διάκριση (μεταξύ δογματικολατρευτικών και διοικητικών κανόνων ή θεμελιωδών και μη) και χωρίς κανένα δισταγμό, να πούμε, ότι κατοχυρώνονται και συνταγματικώς, όλοι οι έν λόγω ι. κανόνες, έφ' όσον έχουν επικυρωθεί από Οικουμενικές Συνόδους και έφ' όσον άποτελούν μαζί με την 'Αγία Γραφή και τις άλλες αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων την αυθεντική ι. παράδοση της 'Εκκλησίας.

16. Τουτό περαιτέρω σημαίνει, ότι ή 'Ορθόδοξη 'Εκκλησία της 'Ελλάδος (κλήρος και λαός) είναι υποχρεωμένη και συνταγματικώς να τηρεί, να διαφυλάσσει και να εφαρμόζει τους κανόνες και τις ιερές παραδόσεις της, άναπόσπαστο — το και ουσιαδέστερο — μέρος των όποιων είναι οι έν λόγω κανόνες. 'Εν έναντία περιπτώσει, και εάν δεν ήταν ούτε ή 'Εκκλησία υποχρεωμένη να φυλάσσει τους ι. κανόνες, τότε δεν θα είχε λόγο ύπαρξεως τουτό το άρθρο μέσα στο Σύμφαγμα της 'Ελλάδος. 'Εκτός και γίνει δεκτό, ότι έκείνη, ή οποία είναι υποχρεωμένη να τηρεί τους κανόνες, είναι ή 'Ελληνική Πολιτεία.

17. 'Αλλά και εάν δεχθούμε, ότι ή 'Ελληνική Πολιτεία δεν είναι υποχρεωμένη να τους τηρεί, είναι όμως τουλάχιστον υποχρεωμένη — εάν δεν θέλει να καταλυθεί ή συνταγματική τάξη — να έλέγχει, άν τηρούνται άπαρασαλεύτως από την 'Εκκλησία οι ι. κανόνες και οι ι. παραδόσεις. Και, εάν δεν το πράττει ή έπίσημη Πολιτεία, όφείλει κατά το Σύμφαγμα (άρθρ. 120, παρ. 4) να άγρυπνει και να το πράττει ο άπλος και εύσεβής λαός, ο όποιος άποτελεί και τον φύλακα της 'Ορθόδοξίας.

18. Για να έχει όμως ή 'Ελληνική Πολιτεία αυτή

Ο ΝΟΜΟΣ 1700/87 ΓΙΑ ΤΗ «ΡΥΘΜΙΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ» ΚΑΙ ΤΑ ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ*

ΓΕΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ

Είναι αλήθεια ότι ο επίμαχος νόμος δημιουργεί στην Έκκλησία πολλά και σοβαρά προβλήματα. Τα προβλήματα αυτά έχουν πολλές πλευρές, π.χ. πλευρές σχέσεων προς την Πολιτεία, οι οποίες μπορεί να ονομαστούν ριζικές, πλευρές κοινωνικές (πολιτικές). Υπάρχει και η νομική πλευρά του θέματος, ή οποία αναγκάως συμπλέκεται με την θεολογική πλευρά και την διπλή υπόσταση της Έκκλησίας, την θεία της καταγωγή και την κοινωνική της αποστολή.

Στην Ίερά Σύνοδο της Ίεραρχίας πίπτει τώρα η

* Το παρόν κείμενο υποβλήθηκε στη Συνοδική Ήπιτροπή Αγώνος της σεπτής Ίεραρχίας και αποτελεί ανάπτυξη απόψεων στο ερώτημά της για τα προβλήματα που προέκυψαν από την ψήφιση του νόμου «για τη ρύθμιση θεμάτων εκκλησιαστικής περιουσίας», με αναφορά και στο ειδικότερο θέμα από την τυχόν άρση του Αδοκεφάλου της Έκκλησίας της Ελλάδος.

την υποχρέωση — ή και αυτό το δικαίωμα, έφ' όσον μάλιστα (θέλει να) εκπροσωπεί και το πλήρωμα (ή μέρος) της Έκκλησίας και της Πολιτείας — είναι υποχρεωμένη να μην παραθεωρεί τους ι. κανόνες. Πράγμα που σημαίνει, ότι οι ι. κανόνες πρέπει να λαμβάνονται ύπ' όψιν κατά τη σύνταξη και τη θέσπιση των διαφόρων νόμων της Πολιτείας, ώστε να μην αντιτίθενται προς αυτούς. Γιατί αλλιώς, αντί να βοηθεϊ τα μέλη της Έκκλησίας (κλήρο και λαό) να φυλάττουν απαρασαλεύτως τους ι. κανόνες (τις ι. παραδόσεις), θα τὰ ώθει να τους παραβαίνουν, πράγμα που είναι και αντικανονικό και αντισυνταγματικό.

19. Για την πραγματική όμως αυτή συμφωνία των νόμων της Πολιτείας με τους θεσμούς της Έκκλησίας είναι απαραίτητη ή αυθεντική γνώση και έρμηνεία των ι. κανόνων, πράγμα τό όποϊον έπιτυγχάνεται, τουλάχιστον και κατά έπιστημονική δεοντολογία, με τη συνεργασία της Έκκλησίας της Ελλάδος. Και τόυτο, γιατί αυτή τυχαίνει να είναι ex officio ό άρμοδιότερος έκφραστής της καθόλου Έκκλησίας στην Ελλάδα, και διά τόυτο ό αυθεντικότερος έρμηνευτής των ι. κανόνων αυτής. Γι' αυτό άλλως τε και τό Σύνταγμα λέει «τηρούσα απαρασαλεύτως (ή Έκκλησία της Ελλάδος) ως έκειναι», δηλαδή όπως οι άλλες Όρθόδοξες Έκκλησίες, τούτέστι τό σύνολο της Όρθόδοξης Έκκλησίας, τους ιερούς κανόνες.

μεγάλη ευθύνη για την εκλογή των μέτρων για την ματαίωση του νόμου.

Τα νομικά προβλήματα είναι ως ευνόητον πολλά. Δεν θα ήτο κανείς μακριά από την αλήθεια, αν έλεγε ότι ολοκληρη δέσημη προβλημάτων δημιουργείται από τον ρηθέντα νόμον. Θα θίξω μόνο ώρισμένα σημεία του.

Δεν θα έπιμείνω στην εξώφθαλμη αντισυνταγματικότητα του νόμου. Στην κατάργηση του αυτοδιοικητόυ της Έκκλησίας. Στην άκρατη πολιτικοκρατία, αφού τα όργανα τώρα των Έκκλησιαστικών νομικών προσώπων (ΟΔΕΠ κλπ.) γίνονται πλέον όργανα του κράτους, διαρισμένα στην πλειοψηφία τους από αυτό, και κατ' έπιφασιν ώρισμένα μέλη διορίζονται από την Έκκλησία. Αυτό έχει σαν συνέπεια να άσκη τώρα τό κράτος διοίκηση ά με σ-ω-ς και όχι έλεγχο και έποπτεία, την όποία τό Σύνταγμα περιορίζει τώρα στο άρθρο του 13 μόνο στους λειτουργούς των θρησκευών και όχι στα διοικητικά όργανα. Η αντισυνταγματικότητα άρκούντως έτονί-

20. Συνεργασία, λοιπόν, Έλληνικής Έκκλησίας και Πολιτείας (π.χ. πολιτειακού νομοθέτη), βάσει των ι. κανόνων, της Παραδόσεως, είναι απαραίτητη. Είναι ή βάση διαφωτίσεως και λύσεως των προβλημάτων. Αυτό κατοχυρώνει και τη συνταγματικότητα και την κανονικότητα των νόμων. Και όχι μόνο των νόμων, αλλά και κάθε ένεργείας, τόσο από την πλευρά της Πολιτείας, όσο και από την πλευρά της Έκκλησίας. Γιατί και οποιαδήποτε ένεργεια των εκκλησιαστικών παραγόντων απομακρύνεται (ή αφήνεται να απομακρυνθεϊ) από τη βάση και την εφαρμογή των ι. κανόνων, από την κανονική τάξη, κινδυνεύει να χαρακτηριθεϊ ως αντικανονική και άρα να κηρυχθεϊ ως αντισυνταγματική.

Διά ταύτα

Ήπιβάλλεται ή ήγεσία της Έκκλησίας και της Πολιτείας από κοινού και τό συντομότερο βάσει της κανονικής παραδόσεως να άρχίσουν (ή να συνεχίσουν) να διευθετούν και να έπιλύουν τα διάφορα έκκρεμη θέματα και προβλήματα προς όφελος του Έθνους μας, της Έκκλησίας μας και της Πολιτείας μας.

ΠΑΝΑΓ. Ι. ΜΠΟΥΜΗΣ

Άν. Καθηγ. Πανεπιστημίου Άθηνών

στην Βουλή από βουλευτές (βλ. Πρακτικά συζητήσεως τῆς Βουλῆς).

Ἀντίθετα οἱ ἀπόψεις καὶ τὰ ἐπιχειρήματα τῆς πλειονοψηφίας τῆς Βουλῆς, ἥτοι τοῦ κυβερνητικοῦ κόμματος (τοῦ ΠΑΣΟΚ), τὰ ὁποῖα ὠδήγησαν τελικὰ στὴν ἐπιψηφίση τοῦ νόμου, ὅτι ὁ νόμος εἶναι συνταγματικός, δὲν στηρίζονται στὸ ἰσχύον Σύνταγμα καὶ εἶναι νομικῶς ἀλυσιτελεῖ.

Ὁ ἐπίμαχος νόμος παραβιάζει ἔκδηλα καὶ βάνουσα τὴν βούληση τοῦ συνταγματικοῦ νομοθέτη τοῦ Συντάγματος τοῦ 1975.

1. Ο ΟΡΟΣ «ΕΠΙΚΡΑΤΟΥΣΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑ» ΣΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΟΥ 1975

Τὸ Σύνταγμα τοῦ 1975 παρεκκλίνει ἀναμφιβόλως ἀπὸ τὶς ρυθμίσεις τῶν προηγουμένων Συνταγμάτων γιὰ τὴν χριστιανικὴ θρησκεία καὶ γιὰ τὶς λοιπὲς θρησκείες. Ἦδη μὲ τὶς διατάξεις τῶν ἄρθρων 3 καὶ 13 τοῦ Συντάγματος, στὰ πλαίσια τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας καὶ συνειδήσεως, καὶ ἐν ὄψει τοῦ σημείου στὸ ὁποῖο ἔφθασαν σήμερα τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα, ἐξίσωσε ὅλες τὶς γνωστὲς θρησκείες. Ὡς γνωστὸν τὸ Σύνταγμα προστατεύει τὶς γνωστὲς θρησκείες, ἐκεῖνες δηλαδὴ ποὺ δὲν ἔχουν κρύφια δόγματα καὶ σκοπούς, γιὰ νὰ προστατεύσῃ τὴν κρατικὴ κυριαρχία. Μὲ τὸ νέο Σύνταγμα, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, δηλ. ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, δὲν ἔχει καμμία ὑπεροχὴ ἔναντι τῶν ἄλλων θρησκειῶν ἢ χριστιανικῶν ὁμολογιῶν. Ἀκόμη δὲν ἀσκεῖ καμμία ἐξουσία ἐπὶ τῶν ἄλλων θρησκειῶν. Ὅλες οἱ θρησκείες εἶναι ἐλεύθερες.

Ὅμως στὸ ἄρθρο 3 τοῦ συντάγματος ὀρίζεται ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία εἶναι ἡ «ἐπικρατοῦσα». Εἶναι ἡ μόνη διάταξη ποὺ διαφοροποιεῖ τὴν Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία ἀπὸ τὶς ἄλλες θρησκείες. Ὁ ὅρος «ἐπικρατοῦσα» ἐλήφθη ἀπὸ τὸ Σύνταγμα τοῦ ἔτους 1952. Ἐνταῦθα δέον νὰ τονισθῇ ἡ δοθεῖσα ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς συντάξεως τοῦ Συντάγματος τοῦ 1952 ἐρμηνεία στὸν ὅρο «ἐπικρατοῦσα». Ὁ ὅρος τώρα, κατὰ τὴν ἐπιτροπὴ, χαρακτηρίζει τὴν ἔκταση τῆς Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς θρησκείας στὴν Ἑλλάδα (Πρακτικά Ἐπιτροπῆς Γ' 1582). Χαρακτηρίζει δηλ. ὁ ὅρος τὴν ποσοτικὴ ὑπεροχὴ τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ. Οἱ ὀρθόδοξοι εἶναι οἱ περισσότεροι. Αὐτὸ θέλει νὰ πῆ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1952.

Ἡ ἔννοια αὐτὴ τοῦ Συντάγματος τοῦ 1952 ἀφίσταται ἀριδῆλως ἀπὸ τὴν ἔννοια τῶν προηγουμένων Συνταγμάτων τοῦ 1864 καὶ τοῦ 1911, ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατάγεται τὸ Σύνταγμα τοῦ 1952. Πρέπει ὅμως νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι στὰ προηγούμενα Σύνταγματα ἐγίνετο λόγος ἀπὸ τοὺς ἐρμηνευτὲς (Ν. Σαρίπολος) γιὰ κρατικὴ θρησκεία. Ὅμως τότε, κατὰ τὴν διατύπωση τῶν Συνταγμάτων, οἱ ἄλλες θρησκείες ἦσαν ἀνεκτές. Ὁ ὅρος «ἀνεκτὴ» ἀντικαταστάθηκε τὸ

1952 μὲ τὸν ὅρο «ἐλεύθερη». Ὁ ὅρος «ἐλεύθερη» εἶναι εὐρύτερος τοῦ ὅρου «ἀνεκτὴ». Ἔτσι σταδιακὰ προχωροῦμε στὴν ἐξίσωση τῶν θρησκειῶν.

Κατ' ἀκολουθίαν καὶ στὸ Σύνταγμα τοῦ 1975 αὐτὴ τὴν ἔννοια ἔχει ὁ ὅρος «ἐπικρατοῦσα». Μάλιστα μπορεῖ νὰ λεχθῇ ὅτι ὁ ὅρος τώρα, μὲ τὴν ἰσχὺ τοῦ Συντάγματος 1975, εἶναι ἀκόμη στενότερος στὴν ἔννοιά του ἀπὸ αὐτὴ τοῦ Συντάγματος τοῦ 1952. Γιατὶ κατὰ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1952 ὁ κληρονομικὸς ἄρχων ὀμνύει νὰ προστατεύῃ τὴν ἐπικρατοῦσα θρησκεία (ἄρθρο 43). Ἐπίσης ὁ διάδοχος τοῦ θρόνου, ὁ ἀντιβασιλεὺς καὶ ὁ ἐπίτροπος τοῦ ἀνηλίκου βασιλέως ὀφείλαν νὰ εἶναι ὀρθόδοξοι. Ἀκόμη μὲ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1952 ἀπηγορεύετο ὁ προσηλυτισμὸς εἰς βάρος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Μὲ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1975 ὁ ἀνώτατος ἄρχων τοῦ κράτους, δηλ. ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, οὔτε ὀφείλει νὰ εἶναι ὀρθόδοξος οὔτε ὀμνύει νὰ προστατεύῃ τὴν ὀρθόδοξη χριστιανικὴ θρησκεία. Ὁ προσηλυτισμὸς τώρα ἀπαγορεύεται γενικῶς. Γιὰ πρώτη φορὰ θεσπίζονται νέες διατάξεις. Εἶναι οἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ Συντάγματος. Ἡ ἐξίσωση τῶν θρησκειῶν εἶναι φανερὴ. Ἔτσι στὸν ὅρο «ἐπικρατοῦσα» δὲν μπορεῖ σὲ καμμία περίπτωσι νὰ δοθῇ τώρα ἡ ἔννοια ὅτι σημαίνει τὴν θρησκεία τοῦ κράτους, τὴν «ἐπίσημη» θρησκεία. Δὲν ὑπάρχει «ἐπίσημη» θρησκεία, κρατικὴ θρησκεία, τὴν ὁποία ὀφείλουν νὰ ἀκολουθοῦν οἱ πολῖτες ὑποχρεωτικά, γιὰ νὰ εἶναι πολῖτες, νὰ ἔχουν δηλ. δικαιώματα πολίτου, ὅπως συνέβαινε παλαιότερα κατὰ τὸν Μεσαίωνα — ἀπὸ τὸν ὁποῖο προέρχεται ὁ ὅρος — ἢ π.χ. στὴν Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία. Παλαιότερα μπορεῖ νὰ μιλοῦσαν γιὰ ἐπίσημη θρησκεία, γιὰ κρατικὴ θρησκεία.

Παρὰ ταῦτα ὅμως, ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Συντακτικὸς Νομοθέτης τοῦ 1975, τελῶν ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ἱστορικῆς κληρονομίας, ὥρισε ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, εἶναι ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία στὴν Ἑλλάδα, αὐτὸ τώρα ἔχει ἄλλη ἔννοια καὶ συνέπεια. Πρῶτη ἔννοια εἶναι ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι «ἐπικρατοῦσα». Δηλαδή, οἱ Ὁρθόδοξοι εἶναι οἱ περισσότεροι. Εἶναι ἡ πλειοψηφία τοῦ λαοῦ. Παρὰ τὴν ἐξίσωση τῶν θρησκειῶν, ὁ ὅρος «ἐπικρατοῦσα» φανερώνει τὴν ἔντονη πλέον βούληση καὶ ἐπιθυμία τοῦ συνταγματικοῦ νομοθέτη νὰ παραμείνῃ «ἐπικρατοῦσα» ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία. Συνιστᾷ δὲ παρότρυνση καὶ κατευθυντήριον γραμμὴ στὸν κοινὸ νομοθέτη νὰ προστατεύσῃ καὶ νὰ δημιουργήσῃ τὶς κατάλληλες συνθήκες νὰ παραμείνῃ ἐπικρατοῦσα ἡ θρησκεία ἐπὶ ἴσοις ὄροις. Πρὸς τοῦτο ὁ κοινὸς νομοθέτης ὀφείλει νὰ λάβῃ θετικὰ μέτρα καὶ ὄχι ἀρνητικὰ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας μὲ τὴν σύμφωνο γνώμη τῆς.

Δηλαδή, ὁ συνταγματικὸς νομοθέτης τοῦ 1975, θέλησε ἀφ' ἑνὸς νὰ ἀποδείξῃ τὴν φιλελεύθερη

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

**Προσωπογραφία
τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ρουμανίας.**

Ἐν τῇ προσφωνήσει τῆς Α. Θ. Παραγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Δημητρίου πρὸς τὸν ἐπισκεψάμενον αὐτὸν Μακ. Πατριάρχην Ρουμανίας κ.κ. Θεόκτιστον κατὰ τὴν συλλειτουργίαν αὐτῶν ἐν τῷ ἐν Φαναρίῳ Πατριαρχικῷ Ναῶ, ἐκπὸς τῶν ἄλλων, ἐλέγχθησαν τὰ ἐξῆς περὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ νέου Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας: «Χαιρετίζομεν εἰς τὰς ἀδελφὰς τῆς Μητρὸς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας τὸν νέον Πατριάρχην τῆς ἀδελφῆς κατὰ Ρουμανίαν Ἐκκλησίας, τὸν ἐκκλησιαστικὸν ἠγέτην μὲ τὸ ὑψηλὸν φρόνημα, τὴν ἔμφυτον εὐγένειαν, τὴν λιπαρὰν μόρφωσιν, θεολογικὴν καὶ θύραθεν, τὸ καρποφόρον συγγραφικὸν ἔργον, τὴν πολυτίμον ἐπὶ ἡμῶν αἰῶνα ποιμαντικὴν καὶ ἱεροποστολικὴν προσφορὰν ἀπὸ διαφόρων θέσεων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς καὶ τὴν πλοσίαν κοινωνικὴν καὶ πατριωτικὴν δρασίαν εἰς μίαν χώραν, ὅπου ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀντίοιξε εἰς τὸ πλευρόν τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν περιεθρίγκωσε θρησκευτικῶς, ἀλλὰ καὶ ἐθνικῶς. Τιμῶμεν τὸν ζηλωτὴν καὶ ἀγαθὸν ἐργάτην τοῦ Εὐαγγελίου Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ τὸν ἄριστον ἐκπρόσωπον τοῦ Ρουμανικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς Ρουμανικῆς διανοήσεως, τὸν τιμῶντα ἑαυτὸν, τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔθνος αὐτοῦ. Ἀσφαλῶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐφώτισε τοὺς ἐκλέκτορας, ἵνα ἀναβιδάσωσι τὴν Ὑμετέραν γερασμίαν Μακαριότητα ἐπὶ τὸν Προπαινεταρχικὸν Θρόνον τῆς Ἐκκλησίας Ρουμανίας ὡς πέμπτον κατὰ σειρὰν Πατριάρχην αὐτῆς...».

Ἡ ἐξαίρεσις αὐτῆ προσωπογραφία εἶναι ἐγγύησις περὶ τοῦ ὅτι ὁ Μακ. Προκαθημένος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας κ.κ. Θεόκτιστος, εὐρισκόμενος ἀπὸ ἐξαμήνου περίπου εἰς τὸ πηδάλιον τῆς Ἀγιοτάτης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Ρουμανίας, θὰ «συνεχίσῃ τὸν ἔνδοξον βίον καὶ τὴν πλοσίαν παράδοσιν αὐτῆς, εἰς τοὺς τομεῖς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὁργανώσεως, τῶν θεολογικῶν γραμμάτων, τοῦ μοναχισμοῦ, τοῦ κοινωνικοῦ ἔργου, ἀλλὰ καὶ εὐρύτερον τῆς ὀρθοδόξου συνεργασίας, τῶν ἐνωτικῶν μὲ τὰς ἄλλας Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας καὶ Ὁμολογίας προσπαθειῶν καὶ τῆς ἐρ-

γασίας ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, κατὰ τὴν ἀδιτάλειπτον προσευχὴν τῆς ἁγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας».

«Ἀλλαγὴ τῆς Ἀλλαγῆς».

Εἰς τὸν ἑλληνικὸν Τύπον πολὺς λόγος ἐγένετο τὰς τελευταίας ἡμέρας περὶ τοῦ συνθήματος «ἀλλαγὴ τῆς Ἀλλαγῆς». Τὸ σύνθημα τοῦτο ἦτο συνισταμένη τῶν μετὰ μακρὰν εἰσήγησιν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἀποφασισθέντων κατὰ τὴν πρόσφατον σύνοδον τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνητικοῦ κόμματος. Τὰ ἀποφασισθέντα ἀφοροῦν εἰς διόρθωσιν ὁμολογηθέντων σφαλμάτων καὶ εἰς προβολὴν νέας τακτικῆς, ἵνα δι' αὐτῆς ἐπιτευχθῶν «ἀναγέννησις», «ἀνακαίνισις», «ἀνασυγκρότησις», «νέα πορεία», «ἀπέρθεσις», «ἐθνικὸς δημοκρατικὸς καὶ κοινωνικὸς διάλογος», ἐπιδίωξις ἐθνικῆς «συσπειρώσεως, ἀλληλεγγύης, συνεργασίας», ἀποκατάστασις «ἐθνικῆς ὁμοψυχίας» καὶ πολλὰ ἄλλα.

Οἱ κυβερνητικοὶ οὗτοι ἐλιγμοὶ θὰ ἠδύναντο νὰ εἶναι ἐν «ἄλλοθι» διὰ τὴν Κυβέρνησιν, ἵνα αὐτῆ εὐσχημῶς ἀναθεωρήσῃ τὴν ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας στάσιν της, τοσοῦτον μᾶλλον ὅσον αὐτῆ πολλάκις κατὰ τὸ παρελθὸν εἴτε ἔχει περιαιγάει εἰς ἀδράνειαν καὶ ἀχρησίαν νόμους ἢ διατάξεις νόμων, εἴτε ἔχει καταργήσει αὐτούς. Πῶς θὰ ἀποκατασταθῇ ἡ ἐνότης, ἡ συνεργασία, ἡ ὁμοψυχία καὶ ὁ διάλογος, δταν ἡ Κυβέρνησις ἐμμένῃ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ εἰς βάρος τῆς Ἐκκλησίας ἀπαράδεκτου Νόμου, ὁ ὁποῖος περιφρονεῖ τὴν ἔναντιον αὐτοῦ ἀντίδρασιν τῆς πλειονοψηφίας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ ὀδηγεῖ εἰς νέον ἐθνικὸν διχασμόν;

**Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ
τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.**

Κατὰ τὴν τελευταίαν διάλεξιν, ἥτις ὁργανώθη ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἐν τοῖς πλαισίοις τῶν ἐορτασμῶν τῆς 150ετηρίδος αὐτῆς, ἐτινίσθη, ἐκπὸς τῶν ἄλλων, ὅτι οἱ ἐορτασμοὶ οὗτοι «δίνουσι ἀφορμὴν εἰς διδασκαλίαν καὶ διδασκόμενα μέλη τῆς πνευματικῆς οἰκογενείας τῆς

στάσις τοῦ ἔναντι ὅλων τῶν γνωστῶν θρησκευτῶν. Γι' αὐτὸ στὸ ἄρθρο 13 περιέλαβε πρωτότυπες διατάξεις, ὅπως π.χ. ὅτι ἡ ἀπόλαυσις τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴν πεποιθῆσιν. Τὴν διάταξιν αὐτὴ τὴν λέγει ἀπολύτως, χωρὶς καμμία ἐξαίρεση. Ἀκόμη ὑπέβαλε ὅλους τοὺς λειτουργοὺς τῶν θρησκευτῶν — καὶ τῆς ἐπικρατοῦσης — στὴν αὐτὴ ἐπιτήρησιν ἢ ἐποπτεία τῆς πολιτείας. Ὄρισε γιὰ ὅλους τοὺς λειτουργοὺς τῶν θρησκευτῶν τὴν ἴδιαν ὑποχρέωσιν ἔναντι τοῦ κράτους. Ἄφ' ἑτέρου δὲ θέλησε μὲ τὴν νέαν ρυθμίσειν τοῦ νὰ

ἀποκόψῃ τὴν αἰτίαν νὰ κατηγορηθῇ γιὰ ἀνελευθερισμό. Ἐρριξε ὅμως τὸ βάρος τῆς προτιμήσεώς του στὴν ὀρθόδοξον Ἀνατολικὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν. Ὅτεσι ὁ ὅρος «ἐπικρατοῦσα» λαμβάνει μέσα στὸ Σύνταγμα τοῦ 1975 νέα διάστασιν καὶ νέο νόημα μετὰ τὴν ἐξίσωσιν τῶν γνωστῶν θρησκευτῶν.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΡΑΜΙΩΤΗΣ
τ. Πρωτοδίκης

Σχολῆς πρὸς αὐτοκρατική. Ἡ αὐτοκρατική αὐτὴ πρέπει νὰ ὀδηγήσῃ στὴν ἀναζωπύρωσι τῆς πνευματικῆς αὐτοσυνειδησίας τους καὶ στὴν ἀνανέωσι τῆς ἀποφασεῶς τους νὰ ὑποβοηθήσουν τὴ Σχολὴ τους νὰ ἀναγεῶνται μὲ τὴν ἐπίδρασι τῶν πνευματικῶν προκλήσεων καὶ ἐρεθισμάτων πὺν δέχεται ἀπὸ τὶς ἄλλες Πανεπιστημιακὲς Σχολὰς καὶ ἔτσι νὰ εἶναι ἐστία ἀνανεωμένου θεολογικοῦ στοχασμοῦ καὶ προβληματισμοῦ, πὺν θὰ συνεχίσῃ νὰ ἀκτινοβολῆ σὲ δόξα τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ τὴν Χριστιανικὴ Οἰκουμένη... Ἡ Θεολογικὴ Σχολή, μακρὰν ἀπὸ κάθε ἀπομονωτισμό, πρέπει νὰ φιλοδοξῇ νὰ εἶναι ἡ ζωντικὴ ἐπιτελέχεια, πὺν θὰ ἐμφυζῶν τὸ Πανεπιστήμιον γιὰ νὰ εἶναι τοῦτο ὄχι μόνον διδασκτικὸ καὶ ἐρευνητικὸ κέντρο, ἀλλὰ καὶ φυτόριον πνευματικοῦ καὶ κοινωνικοῦ προβληματισμοῦ, ὑγιοῦς κοσμοθεωρητικοῦ καὶ βιοθεωρητικοῦ αὐτοπροσανατολισμοῦ καὶ πολιτιστικῆς προόδου ὑπὸ τὴν ἐνοποιὸν ἐπίδρασι τοῦ ἐλληνορθοδόξου πνεύματος, τὸ ὁποῖο συμβολίζει ἀπὸ τὰ δύο πανεπιστημιακὰ λάβαρα (τῆς Ἀθηνῶν καὶ τῶν Τριῶν Ἱερῶν Τεραρχῶν). Τὰ λάβαρα αὐτά, μεταφερθέντα προσωρινῶς σὲ Πανεπιστημιακὸ Μουσεῖον, πρέπει γρήγορα νὰ ξαναπάρουν τὴν παραδεδωμένη θέσι τους στὴν ὥρα καὶ ἱστορικὴ αὐτὴ αἴθουσα (τῶν τελειῶν), γιὰ νὰ ἐξαγγέλλεται ἡ ταυτότης τῆς. Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ πρέπει ἐπὶ πλέον νὰ ὑπενθυμίσῃ τὴν ἀνάγκη νὰ καταβληθῶν προσπάθειες πρὸς πραγματοποιήσι τῶν παλαιότερων δραματισμῶν περὶ ἀναγέρσεως μεγάλου Πανεπιστημιακοῦ Ναοῦ μέσα στὴν Πανεπιστημιόπολιν, πὺν θὰ εἶναι κέντρο διαπανεπιστημιακῆς λατρείας μὲ ἐκλεκτοὺς ἱερεῖς οἱ ὁποῖοι — ὑπὸ τὴν συντονιστικὴν ἐποπείαν τῆς Σχολῆς — θὰ φροντίζουν γιὰ τὶς πνευματικὰς ἀνάγκας τῶν φοιτητῶν. Ὁ Ναὸς αὐτὸς ὡς πνευματικὸν ἐνοποιὸν κέντρο θὰ ἠμποροῦσε νὰ ἐμφυζῆ τὸ πνεῦμα τῆς ἐνότητος, τῆς ἀδελφικῆς ἀλληλεγγύης καὶ συνεργασίας τῶν μελῶν τῆς Πανεπιστημιακῆς οἰκογενείας καὶ νὰ προσθήσῃ τὸ ἔργον τῆς φοιτητικῆς προνοίας καὶ ἀλληλοβοηθείας καὶ ἔτσι νὰ προσδοτῇ τὴν νοσταλγίαν νὰ ἐπανακτισθῶμε τὴν πραγματικὴν UNIVERSITAS...».

Ἀποκαλυπτικὰ στοιχεῖα.

Ἐξ ἀφορμῆς τοῦ — διεθνῶς συζητουμένου — σάλου, ὅστις ἐδημιουργήθη παρ' ἡμῶν ἐκ τοῦ εἰς βάρος τῆς Ἐκκλησίας ψηφισθέντος ἀντικανονικοῦ καὶ ἀντικληρονομικοῦ νομοσχεδίου, τὸ γνωστὸν γερμανικὸν περιοδικὸν («Σπῆγκελ») (SPIEGEL) παρέθεσε ἄξια ἰδιαίτερας προσοχῆς στοιχεῖα περὶ τῶν πολιτικῶν παροχῶν τῆς Κυβερνήσεως τῆς Δυτικῆς Γερμανίας πρὸς τὰς ἐν αὐτῇ Ἐκκλησίας. Οὕτω, συμφώνως πρὸς τὰ στοιχεῖα αὐτά, ἵνα τῶν ὁποίων ἐπεσημάνθησαν καὶ ὑπὸ τοῦ ἐλληνικοῦ Τύπου, ἡ κωδέρησις τῆς Βόννης διαθέτει ἐὰν 2,70) τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς διὰ τὰς Ἐκκλησίας, ἐνῶ παρ' ἡμῶν ἀντιθέτως διατίθενται μόνον ἐὰν 0,70) τοῦ ἐλληνικοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ. Ἐξ ἄλλου ἡ Ραδιοφωνία τῆς Ὁμοσπονδίας Γερμανίας διαθέτει 126.000 λεπτὰ τῆς ὥρας κατ' ἔτος, δηλαδὴ 6 ὥρας ἡμερησίως, διὰ θερηκεντικὰ θέματα. Ἐπίσης ἡ Γερμανικὴ Τηλεό-

ρασις διαθέτει 20.000 λεπτὰ τῆς ὥρας ἐτησίως, δηλαδὴ μίαν ὥραν καθημερινῶς, διὰ νὰ ἀναμεταδώσῃ λατρευτικὰς ἐκπομπὰς. Τόσον δὲ διὰ τὸ Ραδιόφωνον, ὅσον καὶ διὰ τὴν Τηλεόρασιν διατίθενται 50 εἰδικοί διὰ ἐκκλησιαστικὰ θέματα συνεργάται, τοὺς ὁποίους ἀμείβει τὸ Κράτος. Μάλιστα οἱ ἐπὶ κεφαλῆς τούτων ὀρίζονται ὑπὸ τῶν ἐν Γερμανίᾳ μεγάλων Ἐκκλησιῶν.

Πάντα ταῦτα πείθουν διὰ τὸ ὅτι ἡ παρ' ἡμῶν Ἐκκλησία, ἣτις εἶναι Μήτηρ καὶ Τροφὸς τοῦ Ἑθνικοῦ, δὲν τυγχάνει τῆς δεούσης προσοχῆς ἐκ μέρους τῶν κρατικῶν ἀρμοδίων καὶ ἐκ μέρους τῶν ὀργανωτῶν τῶν ραδιοφωνικῶν καὶ τηλεοπτικῶν προγραμμάτων. Μάλιστα ἐσχάτως ἡ ὑποτιμητικὴ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν στάσις τῆς Κυβερνήσεως ἐξεδηλώθη κατὰ τρόπον προκαλέσαντα δικαίως τὴν καθολικὴν δικαίαν ἀντίδρασιν κλήρου καὶ εὐσεβοῦς λαοῦ.

Νέοι ραδιοφωνικοὶ σταθμοί.

Ἡ ἴδρισις ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ ὑπὸ τοῦ Δήμου Ἀθηναίων καὶ ἡ ἐπιχειρημένη λειτουργία ἄλλων ραδιοφωνικῶν σταθμῶν ὑπὸ τοῦ Δήμου Πειραιῶς καὶ ὑπὸ ἄλλων φορέων τῆς Τοπικῆς Ἀυτοδιοικήσεως εἶναι τι, τὸ ὁποῖον ἐχαιρετίσθη ὡς σημαντικὸν βῆμα ἐν τῇ πνευματικῇ ζωῇ τοῦ τόπου.

Ἐυχόμεθα ὅπως οἱ σταθμοὶ οὗτοι καταστοῦν ἐστία πνευματικῆς ἀκτινοβολίας καὶ σημάνουν τὴν ἀπαρχὴν τῆς ἐξυγιάνσεως τοῦ ἐλληνικοῦ ραδιοφωνικοῦ δικτύου, τὸ ὁποῖον μέχρι τοῦδε, ὡς μὴ ὠφελε, συχνάκις παρουσίαζε ἀγνοίαν τῆς ὀρθῆς ἱεραρχήσεως τῶν ἄξιῶν καὶ τῶν προτεραιοτήτων καὶ προύσματα προβολῆς ἀπαρადέκτου «ὑποκοιλιούρας» καὶ πνευματικοῦ ἀποπροσανατολισμοῦ τῶν ἀκροατῶν.

Ὅθεν οἱ νέοι σταθμοὶ πρέπει νὰ φιλοδοξήσουν νὰ παρουσιάσουν προγράμματα ὑψηλῆς πνευματικῆς στάθμης καὶ νὰ δώσουν παράδειγμα εὐγενοῦς ἀμιλλῆς, ἵνα μεταδίδονται ἐπ' αὐτῶν τὰ «αἰετῶν» καὶ οὐχὶ τὰ «αἰετῶν» καὶ ἵνα ἡ Ἐκκλησία τυγχάνῃ τῆς δεούσης προσοχῆς.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ σημειοῦμεν, ὅτι ἤλθεν ἡ ὥρα ἵνα μελετηθῇ ἐκ νέου καὶ προσθηθῇ ἡ ἰδέα τῆς ἰδρύσεως καὶ ὀργανώσεως ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ καὶ ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας.

«Νὰ διδαχθῶμε

ἀπὸ τὴν βαρύτερη κληρονομία μας».

Ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Χάρβαρντ διακεκριμένος Καθηγητὴς τῆς Βιοχημείας κ. Χαρ. Ἀντωνιάδης προσεκλήθη ἐπισημῶς ὑπὸ τοῦ Πανελληνίου Ἱατρικοῦ Συνεδρίου, ἵνα εἶναι ὀμιλητὴς κατὰ τὴν ἐναρκτήριον διάλεξιν. Οὗτος ἀναπτύσσων τὸ θέμα αὐτοῦ περὶ ὀργανοειδῶν καὶ νεοπλασμάτων, ἐκρίνε σκόπιμον νὰ ἀπευθύνῃ καὶ τὸ ἐξῆς ἀξιολογώτατον μήνυμα: «Ἡ πρόδοσις, —εἶπε—, γιὰ τὴν νίκη τοῦ καρκίνου θὰ προχωρήσῃ καὶ θὰ θριαμβεύσῃ. Ἀλλὰ πολὺ φοβοῦμαι πὺς χάνομε τὴ μάχη τῆς ψυχοπνευ-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

ΤΗΣ 30ῆς ΜΑΪΟΥ 1987

Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀγῶνος τῆς Ἱεραρχίας, πληροφορεῖ τὴν κοινὴν γνώμην, ὅτι με ἀμείωτον ζῆλον συνεχίζεται ἡ ἀμυνα τῆς Ἐκκλησίας ἐναντίον τοῦ ἀντικανονικοῦ κυκλωπέου νόμου ποῦ μεθοδεύει τὴν συρρίκνωση καὶ τὴν περιθωριοποίηση τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἀνένδοτος ὁ ἀγῶνας καὶ ἀμετακίνητος οἱ θέσεις τῆς Ἱεραρχίας συμβαδίζουν με τὴν σῶφρονα καὶ ὑπεύθυνον ἀντιμετώπισιν ἀπὸ αὐτὴν τοῦ ὄλου πλέγματος τῶν πολλῶν καὶ ἐπαχθῶν προβλημάτων ποῦ προκύπτουν ἀπὸ τὴν προώθηση τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου, τὴν ὁποῖαν φαίνεται νὰ ἐπισπεύδει τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας, εἰς θάρος τῆς ἐνότητος τοῦ θρησκευόντος ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπιθυμεῖ ἐπίσης νὰ φέροι στὸ φῶς τῆς δημοσιότητος, ὅτι κατὰ τὸν τελευταῖον καιρὸν ἐπιχειρεῖται ἀπὸ γνωστοὺς παράγοντες ἢ κατασκευοφάντησις τῶν Ἱεραρχῶν διὰ τοῦ Τύπου, με τὴν προσπάθειαν ἀνακαλύψεως δῆθεν οἰκονομικῶν παρατυπιῶν ποῦ θὰ ἐμφανισθοῦν ὡς σκάνδαλα, διὰ τὸν ἐπηρεασμὸν τῆς κοινῆς γνώμης.

Ἡ μεθόδευσις αὐτὴ, γιγνομένη μάλιστα εἰς μίαν ἐποχὴν ὅπου δολόκληρος ἡ Ἑλλάς συγκλονίζεται ἀπὸ τὰ κραυγαλέα οἰκονομικὰ σκάνδαλα εἰς τοὺς δημοσίους ὀργανισμοὺς, εἶναι διαφανὲς ποῦ ἀποβλέπει. Ἡ Ἱεραρχία δὲν πτοεῖται ἀπὸ τοιοῦτου εἴδους ἀπειλῆς, οὔτε φοβεῖται τὸν οἰονδήποτε νόμιμον ἔλεγχον, ποῦ ἄλλωστε τακτικὰ ἐνεργεῖται. Ὡστόσο ἡ μεθοδευομένη τῶρα ἐκθιαστικὴ καὶ ἐκφοβιστικὴ ἀπειλὴ ἀναζητήσεως δῆθεν «σκανδάλων» προσλαμβάνει τὸν χαρακτήρα ἀντιποίνων εἰς τὰ ὁποῖα καταφεύγει ἡ Πολιτεία σὲ θάρος τῶν ἀγωνιζομένων Ἱεραρχῶν.

Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς καλεῖται εἰς ἐπαγρύπνησιν ἐπὶ τῶν τεκταινομένων καθὼς καὶ ἐπὶ τῶν κατευθυνομένων ἐπιθέσεων κατ' Ἀρχιερέων ποῦ αἰσθάνονται ὅτι τίθενται εἰς τὸ στόχαστρον τῆς κυβερνητικῆς ἐμπαθείας. Ἄλλ' ὁ Κύριος εἶπε: «Μακάριοι ἐστε ὅταν ὄνειδίσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι καὶ διώξωσι καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἔμου».

Οἱ ἀπειλὲς αὐτὲς δὲν κάμπτον τὸ ἠθικὸν τῶν ἀγωνιζομένων. Σύσσωμοι ὅλοι, κλήρος καὶ λαός, συνεχίζομε τὸν ἀγῶνα μέχρι τέλους. Τὸ παλλαϊκὸν συλλαλητήριον τῆς προσεχοῦς Τετάρτης 3 Ἰουνίου, ὥραν 6 μ.μ. στὴν Πάτρα, θὰ εἶναι μίᾳ ἐπὶ πλέον ἀπόδειξις τῆς πανεθνικῆς ἀξιώσεως νὰ παραμείνῃ ἡ Ἐκκλησία ἐλευθερὴ καὶ ἔξω τῶν κομματικῶν ἀνταγωνισμῶν. Κατὰ τὸ συλλαλητήριον χαιρετισμοὺς θὰ ἀπευθύνουν οἱ Σεβ. Μητροπολίται Κορίνθου κ. Παντελεήμων, Φλωρίνης κ. Αὐγουστίνος, Καλαθρῦτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Ἀμβρό-

σιος. Κύριος ὁμιλητὴς θὰ εἶναι ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Νικόδημος. Χαιρετισμοὺς ἐπίσης θὰ ἀπευθύνουν ὁ ἡγούμενος τῆς Ἱεράς Μονῆς Ἁγίας Λαύρας Καλαθρῦτων Ἀρχιμ. Ἀνθίμος Δημακόπουλος, ὡς ἐκπρόσωπος τῶν Ἱερῶν Μονῶν, καὶ εἰς ἐφημέριος, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου.

(Ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱεράς Συνόδου)

Ἱερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Οἱ Κληρικοὶ τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Δημητριάδος συγκεντρωθήκαμε σήμερα τὴν 12ην Μαΐου 1987 καὶ ἐνημερωθήκαμε ἀπὸ τὸν Σεβασμιώτατο Ποιμενάρχην μας κ. Χριστόδουλο γιὰ τὸν προσφάτως ψηφισθέντα νόμον, τὸν ρυθμίζοντα θέματα τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ὁμοφώνως ἀπεφασίσσαμεν τὴν ἔκδοσιν τοῦ παρόντος ψηφίσματος διὰ νὰ διακηρύξουμε ὅτι:

1. **ΘΕΩΡΟΥΜΕ** ἀντιεκκλησιαστικὸν τὸν νόμον, διότι χαλκεύει σιδηρὰ δεσμὰ εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Πατρίδος μας με τὶς ἀκρατεῖς πολιτικοκρατικὲς διατάξεις του, ἐπιβάλλοντας τὸ καταδικασμένον ἀπὸ τὴν ἱστορία καὶ τὴν συνείδησι τοῦ Ὁρθοδόξου πληρώματος σύστημα τοῦ ἀπολύτου κασαροπατισμοῦ εἰς τίς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Διότι ἐπιχειρεῖ νὰ ἐκτρέψῃ σὲ ἐπικίνδυνον ἐκκοσμίκευσι τὸ ὀρθόδοξο ἦθος τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ζωῆς.

2. **ΣΥΜΠΑΡΙΣΤΑΜΕΘΑ** δι' ὄλων τῶν δυνάμεων μας εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον ἔχουν ἀναλάβει οἱ Ἱεράρχες μας. **ΔΗΛΩΝΟΥΜΕ**, ὅτι δι' ὄλων τῶν μέσων συναγωνιζόμεθα μαζί τους διὰ τὴν καταδίκην τοῦ νόμου εἰς τίς συνειδήσεις τῶν πιστῶν τέκνων τῆς Ἐκκλησίας.

3. **ΕΚΦΡΑΖΟΥΜΕ** τὴν εὐγνωμοσύνην μας σ' ὅσους συμπαρεστάθησαν καὶ συμπαρίστανται στὸν ἀγῶνα μας γιὰ νὰ διατηρηθῇ ἀνόθευτο τὸ ἐκκλησιαστικὸν μας πολιτεύμα. Στὸν Σεπτὸ Ἱεροκαθήμενο τῆς Ὁρθοδόξης καὶ τὴν περὶ αὐτὸν Σύνοδο τῶν Ἱεραρχῶν τοῦ Οἴκ. Πατριαρχείου. Στους ὁμοδόξους ἀδελφούς μας ἀνά τὴν Οἰκουμένην ὅπως ἐκφράσθησαν μέσῳ τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχῶν καὶ Ἀρχιεπισκόπων. Στὴν εὐρύτερη χριστιανικὴ κοινότητα. Στὰ πιστὰ τέκνα τῆς Ὁρθοδοξίας στὴν Πατρίδα μας, ποῦ συμμετέχουν στὸν ἀγῶνα καὶ τὴν ἀγωνία μας.

4. **ΘΕΩΡΟΥΜΕ** πολῦτιμον κι ἀνώνητον ἀγαθὸν τὴν δυνατότητα τῆς Ἐκκλησίας μας ν' ἀναπτύσῃ ἐλευθερῶς καὶ ἀνεμπόδιστως τὸ εὐεργητικὸν κοινωνικὸν τῆς ἔργον. **ΔΕΝ ΑΠΟΔΕΧΟΜΕΘΑ** τὴν ἐπιχειρούμενην διὰ τοῦ νόμου τούτου ἀλλοτρίωσι τοῦ ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικοῦ πολιτεύματος, τὸ ὁποῖον ἐπαγιάθη διὰ θυσιῶν καὶ ἀγῶνων τῶν Μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, καὶ ἡ ὁποῖα θὰ συντελεσθῇ, ἐάν, πρῶτον,

ματικῆς ἀννῳσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες διαθέτομε τὴν πολυτιμότερη πνευματικὴ κληρονομία. Εἴμαστε ἀπόγονοι αὐτῶν ποῦ δώρησαν στὸν κόσμον τὸ φῶς τῆς Δημοκρατίας. Εἴμαστε ἀπόγονοι τοῦ θυζαντινοῦ πνεύματος ποῦ χάρισε τὸν Χριστιανισμό τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀδελφοσύνης. Εἴμαστε ἀπόγονοι αὐτῶν ποῦ δραματίστηκαν τὸν «καλὸν πάραθόν» πολιτῆν. Εἶναι καιρὸς, ὅλοι μας, νὰ διαφυλάξουμε καὶ νὰ διδάχθῃμε ἀπὸ τὴ βαρύντιμη κληρονομία μας.

Ἡ ἐπόμενη μεγάλη ἀνακάλυψις πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀναγέννησις τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος».

Οἱ βαρυσήμαντοι οὗτοι λόγοι, οἵτινες μαρτυροῦν τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ ἐπιφανοῦς Καθηγητοῦ εἰς τὴν ἑλληνορθόδοξον παράδοσιν, ἀποδεικνύουν ἐπίσης ὡς ἀπολύτως ἀληθῆς τὸ γραφέν, ὅτι κατὰ ξενητεμένα ἀδέλφια μας ὑπενθυμίζον τὸ βαρὺ χρέος μας, ποῦ τελευταία τόσον παραμερίζεται, διαβάλλεται καὶ περιφρονεῖται».

ισχύσει ο διαχωρισμός του ένιαιου έργου των Ποιμένων της 'Εκκλησίας σε πνευματικό και διδακτικό, διά τὸ ὅποιον εἶναι οἱ φυσικοὶ φορεῖς του, καὶ σὲ διοικητικό, τοῦ ὁποῖου κατὰ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ νόμου εἶναι ἀναρμόδιοι. 'Εάν, δεύτερον, εἰσαχθοῦν κοσμικὲς μέθοδοι καὶ κοσμικὰ κριτήρια εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἐνοριῶν μας, ὅπως προβλέπουν τὰ ἄρθρα διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτρόπων.

5. ΖΗΤΟΥΜΕ ἀπὸ τὸν Πρωθυπουργὸ τῆς Χώρας καὶ τὸν ἀρμόδιο Ὑπουργὸ νὰ μὴ θελήσουν νὰ θέσουν σὲ ἰσχύ τούτων τὸν νόμον, διότι μόνον δεινὰ προσιωζονται διὰ τὴν 'Εκκλησίαν καὶ τὴν Πατρίδα.

ΖΗΤΟΥΜΕ ἐπίσης ἀπὸ τὸν Πρωθυπουργὸ, ἐπικαλούμενοι ὅσα κατὰ τὸ παρελθὸν ἐδήλωνε περὶ τοῦ σεβασμοῦ τοῦ εἰς τὴν Ὁρθόδοξο 'Εκκλησίαν μας, νὰ τὰ ἐπιθεωρήσῃ ἀναθεωρώντας τὴν στάσιν τῆς Κυβερνήσεως ἐναντι τῆς 'Εκκλησίας, δεχόμενος τὶς συναινετικὰς διαδικασίαις διὰ τὴν ρύθμισιν τοῦ ζητήματος τῆς παραχωρήσεως τῆς Μοναστηριακῆς περιουσίας σὲ κοινωνικὰς ομάδας καὶ πρόσωπα, πού τὴν ἔχουν ὄντως ἀνάγκη καὶ ἀποσύροντας τελείως τὶς ρυθμίσεις, πού στατικὰς ἐπιβάλλονται στὰ θέματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνοριακῆς ζωῆς, τὴν ὁποία τραυματίζει ἐπικίνδυνα.

6. ΔΗΛΩΝΟΥΜΕ δὲ ὅτι, ὄχι μόνον συναγωνιζόμεθα εἰς τὸ πλεῖρον τῆς Σεπτῆς 'Ιεραρχίας κατὰ τοῦ ἐπιμάχου νόμου, ἀλλὰ καὶ ὅτι, ἐάν, ἐν ἀπευκταῖα περιπτώσει, ἐπιβληθῇ τυραννικῶς, ΔΕΝ ΘΑ ΣΥΝΕΡΓΗΣΟΥΜΕ κατ' οὐδένα τρόπον εἰς τὴν ἐφαρμογὴν του, θεωροῦντες τὴν σύμπραξιν μας ὡς δυναμιτίζουσα τὴν ἐνότητα τοῦ Θεανθρώπινου Σώματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πού εἶναι ἡ 'Εκκλησία Του καὶ τοῦ ὁποῖου ἐπιδιώκουμε νὰ εἴμεθα μέλη Του. ΘΕΩΡΟΥΜΕ ἡμᾶς αὐτοὺς ὡς ὑπὸ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀποσταλέντας νὰ διακονήσωμε τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου καὶ διὰ τοῦτο ΜΟΝΟΝ ΑΥΤΟΝ ἀναγνωρίζομε ὡς Κύριον καὶ Δεσπότην μας καὶ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ ὁποῖου πρωτιστῶς καὶ ὑπὲρ τοὺς κοσμικοὺς νόμους ὀφείλομε ὑποταγῆν.

7. ΚΑΛΟΥΜΕ τὸν ὀρθόδοξο πιστὸ λαὸ μας νὰ συσπειρωθῇ γύρω ἀπὸ τοὺς πνευματικοὺς ἡγέτες του, τοὺς Ἱεράρχους τῆς 'Εκκλησίας μας, γιὰ νὰ μὴ περᾶσῃ ἡ νέα Εἰκονομαχία.

8. ΔΙΑΚΗΡΥΣΣΟΥΜΕ, τέλος, τὴν πίστιν μας εἰς τὸν Εὐαγγελικὸν λόγον «Αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη, ἡ νικησασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν» (Α' Ἰωάν. ε' 5). Διὰ τοὺς Κληρικοὺς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος:

Πρωτ. Θωμᾶς Συνονιδίος, Γεν. Ἱερίερ. Ἐπίτροπος Ἀρχιμ. Δανιὴλ Πουρτσουκλῆς, Ἱεροκήρυξ Ἀρχιμ. Νεκτάριος Ντόβας, Ἱγούμενος Πρωτ. Βασίλειος Ἀκριθόπουλος.

'Ιερά Μητρόπολις Ἡλείας καὶ Ὠλένης

'Εν Πύργῳ σήμερον τὴν 16ην Μαΐου 1987, ἡμέραν Σάββατον καὶ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως μας συνελθόντες οἱ Ἐφημέριοι - Ἱερεῖς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἡλείας ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου μας κ. Γερμανοῦ εἰς Γενικὴν Σύναξιν, προκειμένου νὰ ἐξετάσουν τὴν τεταμένην κατάστασιν πού ἔχουν προσλάβῃ αἱ σχέσεις 'Εκκλησίας - Πολιτείας μετὰ τὴν ψήφισιν τοῦ Ἐκκλ. Νομοσχεδίου, ἔπειτα ἀπὸ σχετικὴν ἐνημέρωσιν ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας καὶ ἐξονυχιστικὴ - διαφωτιστικὴ συζήτησι, μὲ πνεῦμα ἀπολύτου εὐθύνης, μειοψηφούντες ἑνός,

Ἀποφασίζου

1. Ἀπορρίπτουν τὸ ἀπροσοκίτως ψηφισθὲν Νομοσχέδιον, διότι δι' αὐτοῦ αἱρετὰ τὸ Αὐτοδιοίκητον τῆς

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

'Ιερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

"Εχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 37, παρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590)1977, «Περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς 'Εκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ, «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν κενῆς θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἁγίας Γλυκερίας - Γαλατοῦ, καλοῦμεν τοὺς θουλομένους, ἵνα καταλάβωσιν τὴν Ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34)1α τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

'Εν Ἀθῆναις τῇ 25ῃ Μαΐου 1987,

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΪΜ

'Ιερά Μητρόπολις Φωκίδος

"Εχοντες ὑπ' ὄψιν τὸν νόμο 817 Φ.Ε.Κ. 170)5.10.78 τευχ. Α' ἀριθ. 25, τὸ Π.Δ. 582 Φ.Ε.Κ. 158)11.7.1980

'Εκκλησίας, τὸ ὁποῖον κατοχυρώνεται καὶ διὰ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1975.

2. Θεωροῦν ὅτι δὲν ἐτηρήθησαν ὑπὸ τῆς Πολιτείας αἱ προβλεπόμεναι συναινετικὰς διαδικασίαις διὰ τὴν κατάρτισιν καὶ ψήφισιν τοῦ ἐν λόγω Νομοσχεδίου ἱδριατικῶς κατὰ τὸ δεύτερον αὐτοῦ σκέλος, τὸ ὁποῖον ἀνεφέρεται εἰς τὴν διοίκησιν.

3. Ἡ ὑλοποίησις τοῦ Νομοσχεδίου προδιαγράφει τὴν ἀλλοίωσιν τοῦ πνεύματος τῆς 'Εκκλησίας, πού εἶναι ἡ ἐνότητα καὶ μεταβάλλει τὴν 'Εκκλησίαν σὲ στίβο Κομματικῶν ἀνταγωνισμῶν καὶ ἀντιπαραθέσεων.

4. Καλοῦν τὴν Πολιτεία νὰ ἀναλογισθῇ τὸ μέγεθος τῆς ἱστορικῆς τῆς εὐθύνης καὶ νὰ ἀρχίσῃ ἕνα νέο διάλογο μετὰ τὴν 'Εκκλησίαν γιὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ Νομοσχεδίου γιὰ τὸ καλὸ τοῦ ἔθνους.

5. Συμφωνοῦν μετὰ τὴν ἤδη ἐκπεφρασμένην στάσιν καὶ θέσιν τῆς Ἱεραρχίας τῆς 'Εκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία ἐκφράζει τὸ πνεῦμα τῆς Παραδόσεως καὶ τῶν ἱερῶν Κανόνων τῆς Ὁρθοδόξου 'Εκκλησίας μας.

6. Ἐγκρίνουν νὰ σταλῇ τὸ παρὸν ψήφισμα εἰς κάθε ἀρμόδιον.

Διὰ τὴν Σύναξιν

1. Πρωτοπρ. Ἡλίας Παπαγγελῆς, Γεν. Ἀρχιεπ. Ἐπίτροπος.

2. Πρωτοπρ. Κων)νος Ἡλιόπουλος, Ἀρχ)κός Ἐπίτροπος Λεχαινῶν.

3. Πρωτοπρ. Νικόλαος Στασινοπούλος, Ἐφημέριος Εὐαγγελισμοῦ Ἀμαλιάδος.

4. Πρωτοπρ. Μιχαὴλ Παυλόπουλος, Ἀρχ)κός Ἐπίτροπος Ἀρχαίας Ὀλυμπίας.

5. Πρωτοπρ. Χρῆστος Νικολετόπουλος, Ἀρχ)κός Ἐπίτροπος Λαμπείας.

6. Πρωτοπρ. Χαράλαμπος Δέρβος, Ἀρχ)κός Ἐπίτροπος Γαστούνης.

7. Πρεσβ. Χαράλαμπος Κανελλόπουλος, Ἀρχ)κός Ἐπίτροπος Βάρδας.

τεύχ. Α' περί Ίεροκηρύκων, προκηρύσσομεν τρεῖς (3) θέσεις Ίεροκηρύκων τῆς καθ' ἡμᾶς Ίεράς Μητροπόλεως καλοῦντες τοὺς βουλομένους νὰ υποβάλλουν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Ἀμφίσσῃ τῆ 27 Μαΐου 1987

† Ὁ Φωκίδος ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

Ἱερά Μητρόπολις Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 19)1987 Πράξεως ἡμῶν προκηρύσσομεν τὴν Ἑνορίαν τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Μαλάξης Κυδωνίας καὶ προσκαλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα καὶ βουλομένους νὰ καταλάβωσιν αὐτὴν ὅπως ἐνεργήσουσιν κατὰ Νόμον διὰ τὰ περαιτέρω.

Χανιά, 20 Μαΐου 1987

† Ὁ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Μαντινείας καὶ Κυνουρίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977, «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου, «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς καὶ τὰς διατάξεις τῶν Νόμων 1398)73 καὶ 673)77, «περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων, προκηρύσσομεν πρὸς πληρῶσιν τὴν, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 287)19.5.1987 Ἡμετέρας Ἀποφάσεως, συσταθεῖσαν θέσιν τακτικοῦ Διακόνου τοῦ Ἑνοριακοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Ἐλαιχωρίου Κυνουρίας καὶ προσκαλοῦμεν τοὺς ἐνδιαφερομένους νὰ υποβάλουν Ἡμῖν αἴτησιν μετὰ τῶν νενομισμένων δικαιολογητικῶν, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἐν Τριπόλει τῆ 27η Μαΐου 1987,

† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Δράμας

Κ λ ἦ σ ι ς κ α τ η γ ο ρ ο υ μ ἔ ν ο υ

Π ρ ὸ ς

τὸν Πρεσβύτερον Ἰωάννην Τριανταφύλλου, τῶς Ἐφημέριον Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Παπαδάου καὶ νῦν ἀ γ ν ὠ σ τ ο υ δ ι α μ ο ν ῆ ς.

Ἐνεργοῦντες κατὰ σοῦ, τακτικὰς ἐνόρκους ἀνακρίσεις συνωδὰ τῆ ὑπ' ἀριθμ. 342)27.5.1987 ἐντολῆ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δράμας κ. Διονυσίου, καλοῦμέν σε ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον ἡμῶν ἐν Δράμῃ καὶ ἐν τοῖς Γραφείοις Ἱ. Ν. Ἁγ. Τριάδος, τὴν 22 Ἰουνίου 1987, ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 10ην π.μ., προκειμένου ὅπως ἀπολογηθῆς ἐπὶ ἀποδιδαμένων σοι κατηγοριῶν, καὶ ὑποδείξης τούς, πρὸς ὑπεράσπισίν σου, μάρτυρας.

Ἐν Δράμῃ 31.5.1987

Ὁ Ἀνακριτὴς

Τοπαλίδης Θεόδωρος
Σακ. πρεσβύτερος

Ὁ Γραμματεὺς

Βουρτσάκης Κων)νος
πρεσβύτερος

« Ε Κ Κ Λ Η Σ Ι Α »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Πειραιῶς **ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ**

† Ὁ Καστορίας **ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ**

Δ Ι Ε Υ Θ Υ Ν Τ Η Σ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητὴς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Σ Υ Ν Δ Ρ Ο Μ Α Ι

A) Ἐσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 300 ἑτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 20 ἑτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Πανεπιστημίου καὶ Θεολογία.

Μητροπ. Θηβῶν Ἱερωσύμου, Ὁ ν. 1700)87 ἢ περὶ δῆθεν ρυθμίσεως θεμάτων ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας.

Μητροπ. Τυρολόης Παντελεήμονος, Αἱ διατάξεις τοῦ ν. 1700)87 εἶναι ἀντίθετοι πρὸς τὴν Ἐκκλησιολογίαν, τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὸ σύνταγμα.

Τὸ συλλαλητήριον εἰς Θεσσαλονίκην (Χαιρετισμοὶ καὶ ἡ δμιλία).

Παναγ. Ι. Μπόυμη, Οἱ ἱεροὶ κανόνες καὶ ἡ συνταγματικὴ τους κατοχύρωσις.

Ἀρχιμ. Κων)νον Ραμιώτη, Ὁ ν. 1700)87 γιὰ τὴ «ρύθμιση θεμάτων ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας» καὶ τὰ νομικὰ προβλήματα.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Παράρτημα.